

Cauza T-334/94

**Sarrió SA
împotriva
Comisiei Comunităților Europene**

„Concurență – Articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CE – Noțiunea de încălcare unică – Schimb de informații – Ordin – Amendă – Stabilirea cuantumului – Metodă de calcul – Motivare – Circumstanțe atenuante”

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (a treia cameră extinsă)
14 mai 1998*

În cauza T-334/94,

Sarrió SA, societate de naționalitate spaniolă, stabilită la Pamplona (Spania), reprezentată de către Antonio Creus Carreras, avocat în Baroul din Barcelona, Alberto Mazzoni, avocat în Baroul din Milano, Antonio Tizzano și Gian Michele Roberti, avocați în Baroul din Napoli, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui Alain Lorang, 51, rue Albert 1er,

parte reclamantă,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de către Richard Lyal, membru al serviciului juridic, în calitate de agent, asistat de către Alberto Dal Ferro, avocat în Baroul din Vicenza, cu domiciliul ales în Luxemburg la biroul lui Carlos Gómez de la Cruz, membru al Serviciului Juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

parte pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei 94/601/CE a Comisiei din 13 iulie 1994 referitoare la o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CE (IV/C/33.833 – Carton) (JO L 243, p. 1),

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ
AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (a treia cameră extinsă),

---

* Limba de procedură: italiana

constituit din: B. Vesterdorf, președinte, C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki și J. D. Cooke, judecători,

grefier: J. Palacio González, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma procedurii orale care s-a desfășurat de la 25 iunie până la 8 iulie 1997,

pronunță prezenta

Hotărâre

În fapt,

- 1 Prezenta cauză privește Decizia 94/601/CE a Comisiei din 13 iulie 1994 referitoare la o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CE (IV/C/33.833 – Carton) (JO L 243, p. 1), rectificată înainte de publicare printr-o decizie a Comisiei din 26 iulie 1994 [C(94) 2135] (denumită în continuare „decizia”). Prin decizie s-au aplicat amenzi unui număr de 19 producători furnizori de carton în Comunitate, ca urmare a încălcării articolului 85 alineatul (1) din tratat.
- 2 Produsul care face obiectul deciziei este cartonul. Trei tipuri de carton, desemnate a fi de calitățile „GC”, „GD” și „SBS”, sunt menționate în decizie.
- 3 Cartonul de calitate GD (denumit în continuare „carton GD”) este un carton cu interiorul de culoare gri (hârtie reciclată), care este utilizat, de obicei, la ambalarea produselor nealimentare.
- 4 Cartonul de calitate GC (denumit în continuare „carton GC”) este un carton care prezintă un strat exterior alb și care se utilizează, de obicei, la ambalarea produselor alimentare. Cartonul GC este de o calitate superioară celei a cartonului GD. În perioada menționată de decizie, a existat, în general, între cele două produse o diferență de preț de aproximativ 30%. Într-o măsură mai redusă, cartonul GC de înaltă calitate servește, de asemenea, la utilizări grafice.
- 5 SBS este sigla utilizată pentru desemnarea cartonului în totalitate alb (denumit în continuare „carton SBS”). Acest carton este un produs al cărui preț este cu aproximativ 20% mai mare decât cel al cartonului GC. Acesta se utilizează la ambalarea alimentelor, produselor cosmetice, medicamentelor și țigaretelor, însă este destinat, în principal, utilizărilor grafice.

- 6 Prin scrisoarea din 22 noiembrie 1990, British Printing Industries Federation, organizație profesională care reprezintă majoritatea producătorilor de cutii imprimate din Regatul Unit (denumită în continuare „BPIF”), a depus o plângere neoficială pe lângă Comisie. Aceasta a susținut că producătorii de carton care aprovizionează Regatul Unit introduseseră o serie de creșteri de prețuri simultane și uniforme și a solicitat Comisiei să verifice existența unei eventuale încălcări a regulilor comunitare de concurență. Pentru a asigura publicitatea inițiativei sale, BPIF a publicat un comunicat de presă. Conținutul acestui comunicat a fost relatat de către presa profesionistă specializată, în cursul lunii decembrie 1990.
- 7 La 12 decembrie 1990, Fédération française du cartonnage a depus, de asemenea, o plângere neoficială pe lângă Comisie, în care prezenta observații cu privire la piața franceză a cartonului, în termeni analogi celor din plângerea depusă de BPIF.
- 8 La 23 și 24 aprilie 1991, agenții Comisiei, acționând în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului, din 6 februarie 1962, primul regulament de aplicare a articolelor 85 și 86 din tratat (JO 1962, 13, p. 204, denumit în continuare „Regulamentul nr. 17”), au procedat la verificări simultane fără înștiințare prealabilă, la sediile mai multor întreprinderi și asociații profesionale din sectorul cartonului.
- 9 Ca urmare a acestor verificări, Comisia a adresat cereri de informații și de documente, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, tuturor destinatarilor deciziei.
- 10 Elementele obținute în cadrul acestor verificări și cereri de informații și de documente au determinat Comisia să conchidă că întreprinderile în cauză participaseră, de la jumătatea anului 1986 până în aprilie 1991 cel puțin (în majoritatea cazurilor), la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat.
- 11 În consecință, aceasta a decis să inițieze o procedură în conformitate cu această ultimă dispoziție. Prin scrisoarea din 21 decembrie 1992, ea a înaintat o comunicare a obiecțiilor fiecăreia dintre întreprinderile în cauză. Toate întreprinderile destinate au răspuns în scris la aceasta. Nouă întreprinderi au solicitat să fie ascultate oral. Ascultarea acestora s-a desfășurat între 7 și 9 iunie 1993.
- 12 La încheierea procedurii, Comisia a adoptat decizia, care cuprinde dispozițiile următoare:

„Articolul 1

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard – the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek De Eendracht NV (a cărei denumire comercială este BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (fostă Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd [fostă Reed Paper & Board (UK) Ltd], Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso Española SA (fostă Tampella Española SA) și Moritz J. Weig GmbH & Co KG au încălcat articolul 85 alineatul (1) din Tratatul CE participând:

- în cauza Buchmann și Rena, din luna martie 1988 aproximativ până la sfârșitul anului 1990, cel puțin,
- în cauza Enso Española, din luna martie 1988 cel puțin până la sfârșitul lunii aprilie 1991 cel puțin,
- în cauza Gruber & Weber, din anul 1998 cel puțin până la sfârșitul anului 1990,
- în celelalte cauze, începând de la jumătatea anului 1986 până în luna aprilie 1991, cel puțin,

la un acord și la o practică concertată datând de la jumătatea anului 1986, în virtutea cărora furnizorii de carton din Comunitatea Europeană:

- s-au întâlnit în mod regulat, în cadrul unor reuniuni secrete și instituționalizate, cu scopul de a negocia și de a adopta un plan sectorial comun de restricționare a concurenței,
- au decis de comun acord creșteri regulate ale prețurilor pentru fiecare calitate de produs, în fiecare monedă națională,
- au planificat și pus în aplicare creșteri de preț simultane și uniforme, în întreaga Comunitate Europeană,
- au ajuns la o înțelegere pentru menținerea cotelor de piață ale principalilor producători la niveluri constante, cu modificări ocazionale,
- au luat, din ce în ce mai frecvent, de la începutul anului 1990, măsuri concertate pentru controlul aprovizionării pieței comunitare, cu scopul de a asigura punerea în aplicare a respectivelor creșteri de preț stabilite de comun acord,
- au făcut schimb de informații comerciale referitoare la livrări, prețuri, întreruperea producției, registre de comenzi și niveluri de utilizare a mașinilor, pentru a susține măsurile menționate anterior.

[...]

Articolul 3

Amenzile următoare se aplică întreprinderilor desemnate în continuare pentru încălcările constatate la articolul 1:

[...]

xv) Sarrió SpA, o amendă de 15 500 000 ECU;

[...]"

- 13 Conform deciziei, încălcarea s-a derulat în cadrul unui organism denumit „Product Group Paperboard” (denumit în continuare „PG Paperboard”), constituit din mai multe grupuri sau comitete.
- 14 La jumătatea anului 1986, în cadrul acestui organism s-a stabilit un „Presidents Working Group” (denumit în continuare „PWG”), care reunea reprezentanții la nivel înalt ai principalilor furnizori de carton din Comunitate (aproximativ opt).
- 15 PWG avea ca activități, în special, discutarea și concertarea privind piețele, cotele de piață, prețurile și capacitățile. În special, a luat decizii de ordin general privind calendarul și nivelul creșterilor de preț care urmau a fi puse în aplicare de către producători.
- 16 PWG raporta la „President Conference” (denumită în continuare „PC”) la care participau (mai mult sau mai puțin regulat) majoritatea directorilor generali ai întreprinderilor în cauză. PC s-a reunit de două ori pe an, pe parcursul perioadei în cauză.
- 17 La sfârșitul anului 1987 a fost creat „Joint Marketing Committee” (denumit în continuare „JMC”). Obiectivul său principal consta, pe de o parte, în a stabili dacă și, în caz afirmativ, cum puteau fi puse în aplicare creșterile de preț, iar, pe de altă parte, în a defini modalitățile inițiativelor în materie de prețuri hotărâte de PWG, pentru fiecare țară în parte și pentru principalii clienți, cu scopul de a stabili un sistem de prețuri echivalent în Europa.
- 18 În cele din urmă, comitetul economic (denumit în continuare „COE”) a dezbătut, în special, fluctuațiile de prețuri de pe piețele naționale și registrele de comenzi, iar concluziile sale au fost raportate JMC sau, până la sfârșitul anului 1987, predecesorului JMC, Marketing Committee. COE era alcătuit din directorii comerciali ai majorității întreprinderilor în cauză și se reunea de mai multe ori pe an.
- 19 În plus, din decizie reiese că s-a considerat de către Comisie că activitățile PG Paperboard erau susținute printr-un schimb de informații prin intermediul societății fiduciare Fides, al cărei sediu se află la Zurich (Elveția). Conform deciziei, majoritatea membrilor PG Paperboard furnizau Fides rapoarte periodice privind comenzile, producția, vânzările și utilizarea capacităților. Aceste rapoarte erau tratate în cadrul sistemului Fides, iar datele reunite erau trimise participanților.
- 20 Reclamanta Sarrió SA (denumită în continuare „Sarrió”) este rezultatul unei fuziuni survenite în 1990 între departamentul de carton al celui mai mare producător italian Saffa și producătorul spaniol Sarrió (punctul 11 din considerentele deciziei). Sarrió a achiziționat, de asemenea, în 1991, producătorul spaniol Prat Carton (același punct).
- 21 Sarrió a fost considerată drept responsabilă de participarea Prat Carton la cartelul în cauză pe toată durata acestei participări (punctul 154 din considerentele deciziei).
- 22 Sarrió fabrică, în principal, carton GD, însă fabrică și carton GC.

Procedura

- 23 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului, la 14 octombrie 1994, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 24 Șaisprezece din celelalte optsprezece întreprinderi considerate responsabile de încălcare au introdus, de asemenea, acțiune împotriva deciziei (cauzele T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 și T-354/94).
- 25 Reclamanta din cauza T-301/94, Laakmann Karton GmbH, a renunțat la acțiune printr-o scrisoare depusă la grefa Tribunalului, la 10 iunie 1996, iar cauza a fost scoasă de pe rolul Tribunalului, prin ordonanța din 18 iulie 1996, Laakmann Karton c. Comisiei (T-301/94, nepublicată în Culegere).
- 26 Patru întreprinderi finlandeze, membre ale asociației profesionale Finnboard și, în această calitate, considerate responsabile în mod solidar de plata amenzii aplicate acestei asociații, au introdus, de asemenea, acțiuni împotriva deciziei (cauzele conexe T-339/94, T-340/94, T-341/94 și T-342/94).
- 27 În sfârșit, a fost introdusă o acțiune de către o asociație CEPI-Cartonboard, care nu este destinată a deciziei. Cu toate acestea, aceasta a renunțat la acțiune printr-o scrisoare depusă la grefa Tribunalului, la 8 ianuarie 1997, iar cauza a fost scoasă de pe rolul Tribunalului, prin ordonanța din 6 martie 1997, CEPI-Cartonboard c. Comisiei (T-312/94, nepublicată în Culegere).
- 28 Prin scrisoarea din 5 februarie 1997, Tribunalul a invitat părțile să participe la o reuniune neoficială, în special în vederea prezentării observațiilor asupra conexării eventuale a cauzelor T-295/94, T-304/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 și T-354/94 la sfârșitul procedurii orale. În timpul acestei reuniuni, care a avut loc la 29 aprilie 1997, părțile au acceptat o astfel de conexare.
- 29 Prin ordonanța din 4 iunie 1997, președintele celei de-a treia camere extinse a Tribunalului a reunit cauzele menționate anterior în sensul procedurii orale, datorită conexității lor, în conformitate cu articolul 50 din regulamentul de procedură și a admis o cerere de tratament confidențial introdusă de reclamantă în prezenta cauză.
- 30 Prin ordonanța din 20 iunie 1997, acesta a admis o cerere de tratament confidențial introdusă de reclamantă în cauza T-337/94 referitoare la un document prezentat ca răspuns la o întrebare scrisă a Tribunalului.
- 31 În urma raportului judecătorului raportor, Tribunalul (a treia cameră extinsă) a decis să deschidă procedura orală și a luat măsuri de organizare a procedurii, solicitând părților să răspundă la anumite întrebări scrise și să prezinte anumite documente. Părțile au dat curs acestor solicitări.
- 32 În ședința desfășurată de la 25 iunie până la 8 iulie 1997, au fost ascultate susținerile orale ale părților din cauzele menționate la considerentul 28 și răspunsurile acestora la întrebările Tribunalului.

Pretențiile părților

33 Reclamanta solicită Tribunalului:

- să anuleze decizia;
- cu titlu subsidiar, să anuleze, pe de o parte, articolul 2 al acesteia și, pe de altă parte, articolul 3, în măsura în care această ultimă dispoziție aplică reclamantei o amendă de 15 500 000 ECU;
- cu titlu subsidiar, să reducă cuantumul acestei amenzi;
- să oblige pârâta la cheltuieli de judecată.

34 Comisia solicită Tribunalului:

- să respingă acțiunea;
- să oblige reclamanta la cheltuieli de judecată.

Cu privire la cererea de anulare a deciziei

A – Cu privire la motivul referitor la procedură și la cerințele de formă întemeiate pe o încălcare a dreptului la apărare

Argumentele părților

- 35 Reclamanta invocă o încălcare a dreptului său la apărare, care are legătură cu luarea în considerare de către Comisie (la punctul 79 din considerentele deciziei), ca element de probă al încălcării, a unui document descoperit la Finnboard (UK) Ltd, pe parcursul verificărilor efectuate în aprilie 1991 (denumit în continuare „lista de prețuri Finnboard”). Ea amintește că acest document nu i-a fost trimis decât la 28 aprilie 1994, și anume după depunerea răspunsului său la comunicarea obiecțiilor și după audierea în fața Comisiei. Această întârziere nejustificată ar fi lipsit-o de posibilitatea de a-și exprima punctul de vedere cu privire la semnificația efectivă a documentului, la contextul în care a fost redactat, precum și cu privire la concluziile Comisiei referitoare la acesta (Hotărârea Curții din 13 februarie 1979, Hoffmann-La Roche c. Comisiei, 85/76, Cul. p. 461). Mai mult decât atât, comunicarea documentului la 28 aprilie 1994 nu ar fi remediat încălcarea respectivă.
- 36 Comisia răspunde că documentul în cauză a fost trimis la Sarrió însoțit de o scrisoare datată din 28 aprilie 1994, în care conținutul documentului și concluziile Comisiei erau explicate în întregime. Având în vedere faptul că scrisoarea din 28 aprilie 1994 a oferit, de asemenea, reclamantei posibilitatea de a ridica în scris eventualele sale observații, aceasta și-ar fi putut exprima în timp util punctul de vedere cu privire la valoarea probatorie a documentului în cauză (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 1991, BASF c. Comisiei, T-4/89, Cul. p. II-1523, considerentul 36).

Constatările Tribunalului

- 37 Lista de prețuri Finnboard a fost obținută de Comisie în cursul verificărilor sale în cadrul birourilor Finnboard (UK) Ltd, în luna aprilie 1991, și a fost comunicată reclamantei împreună cu o scrisoare explicativă, la șaisprezece luni de la trimiterea comunicării obiecțiilor.
- 38 Conform jurisprudenței Tribunalului, rezultă dintr-o lectură combinată a articolului 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 cu articolele 2 și 4 din Regulamentul nr. 99/63/CEE al Comisiei din 25 iulie 1963 privind audierile prevăzute la articolul 19 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 17 (JO 1963, 127, p. 2268) că trebuie comunicate de către Comisie obiecțiile pe care le invocă împotriva întreprinderilor și asociațiilor interesate și că poate reține în deciziile sale numai obiecțiile pe tema cărora acestea din urmă au avut ocazia să-și facă cunoscut punctul de vedere (Hotărârea din 23 februarie 1994, CB și Europay c. Comisiei, T-39/92 și T-40/92, Cul. p. II-49, considerentul 47).
- 39 De asemenea, respectarea dreptului la apărare în cadrul unei proceduri susceptibile de a duce la sancțiuni precum cea în cauză necesită ca întreprinderile și asociațiile de întreprinderi în cauză să aibă posibilitatea, încă din stadiul procedurii administrative, să-și facă cunoscut în mod util punctul de vedere cu privire la realitatea și relevanța faptelor, obiecțiilor și împrejurărilor invocate de Comisie (Hotărârea Hoffmann-La Roche c. Comisiei, citată anterior, considerentul 11 și Hotărârea Tribunalului din 18 decembrie 1992, Cimenteries CBR și alții c. Comisiei, T-10/92, T-11/92, T-12/92 și T-15/92, Cul. p. II-2667, considerentul 39).
- 40 În cauza de față, nicio obiecție nouă în raport cu cele care figurează în comunicarea obiecțiilor nu a fost ridicată prin transmiterea documentului în cauză. Într-adevăr, reiese în mod clar din scrisoarea care însoțește lista de prețuri Finnboard că aceasta constituie doar o dovadă suplimentară a unui plan comun de stabilire a prețurilor, obiecție deja expusă pe larg în comunicarea obiecțiilor.
- 41 În orice caz, reclamantei i s-a oferit în mod clar, în scrisoarea care însoțește documentul, posibilitatea de a-și face cunoscut, pe parcursul procedurii administrative și în termen de zece zile, punctul de vedere privind acest element de probă. În aceste împrejurări, Comisia nu a împiedicat reclamanta să-și exprime în timp util punctul de vedere cu privire la valoarea probatorie a documentului transmis (Hotărârea Curții Hoffmann-La Roche c. Comisiei, citată anterior, considerentul 11 și Hotărârea din 25 octombrie 1983, AEG c. Comisiei, nr. 107/82, Cul. p. 3151, considerentul 27).
- 42 Rezultă că prezentul motiv trebuie respins ca fiind neîntemeiat.

B – Cu privire la fond

Cu privire la motivul întemeiat pe absența unei concertări privind prețurile de tranzacție și pe o încălcare a obligației de motivare

Argumentele părților

- 43 Reclamanta își recunoaște participarea la o concertare privind prețurile anunțate, însă contestă faptul că această concertare s-ar fi referit la prețurile de tranzacție. Pe lângă documentele prezentate în înscrisurile sale, care ar demonstra că prețurile de tranzacție nu au urmat prețurile anunțate, aceasta invocă în sprijinul afirmației sale, puterea de negociere a fiecărui client, evoluția cererii și a costurilor de producție și caracteristicile proprii pieței cartonului, în special periodicitatea anunțurilor de creștere a prețurilor și gradul ridicat de transparență a pieței.
- 44 Aceasta estimează faptul că nu a fost explicat în mod clar de către Comisie dacă aceasta susținea că a existat o concertare cu privire nu numai la prețurile anunțate, ci și la prețurile de tranzacție. Or, contrar celor afirmate de Comisie, distincția dintre aceste două tipuri de concertări ar fi de o importanță majoră, din cauza efectelor lor diferite (a se vedea Hotărârea Curții din 31 martie 1993, Ahlström Osakeyhtiö și alții c. Comisiei, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 și C-125/85 până la C-129/85, Cul. p. I-1307). Reclamanta susține, în replica sa, că incertitudinile cu privire la obiectul concertării constituie în sine o încălcare a exigențelor de motivare și de precizie a deciziilor care constată o încălcare a regulilor de concurență. Această încălcare ar presupune, în consecință, o atingere gravă adusă dreptului legitim la apărare.
- 45 Comisia declară că nu înțelege faptul că reclamanta poate simultan să afirme că a participat la o concertare privind prețurile și să susțină că creșterile de preț aplicate nu erau rezultatul acestei concertări. Aceasta subliniază faptul că decizia (în special punctele 72-102 din considerente) face trimitere atât la documentele care demonstrează concertarea privind fiecare creștere anunțată în cadrul înțelegerii, cât și la documentele prin care fiecare producător a anunțat efectiv creșterea în cauză.
- 46 Aceasta susține în continuare că distincția dintre o concertare privind prețurile anunțate și o concertare privind prețurile de tranzacție nu este pertinentă în acest caz. Concertarea din cadrul PWG și al JMC nu s-ar fi referit exclusiv la prețurile anunțate, ci și la luarea de decizii privind creșteri periodice ale prețurilor pentru fiecare tip de produs și privind aplicarea acestor creșteri simultane în toată Comunitatea (a se vedea probele cu înscrisuri menționate la punctele 74-90, 92 și 94-96 din considerentele deciziei).
- 47 În plus, ținând seama de probele unei concertări în cadrul comitetelor la care a participat reclamanta, ar fi imposibil de afirmat faptul că anunțurile de preț nu au ridicat incertitudini pentru fiecare întreprindere cu privire la comportamentul concurenților săi și că reclamanta a efectuat creșterile de preț independent de concertare (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 24 octombrie 1991, Rhône-Poulenc c. Comisiei, T-1/89, Cul. p. II-867, considerentele 122 și 123).

Constatările Tribunalului

- 48 În conformitate cu articolul 1 din decizie, întreprinderile vizate de această dispoziție au încălcat articolul 85 alineatul (1) din tratat participând, pe parcursul perioadei de referință, la un acord și la o practică concertată, în temeiul cărora furnizorii de carton din Comunitate au „decis de comun acord creșteri periodice ale prețurilor pentru fiecare

calitate de produs, în fiecare monedă națională” și „au planificat și aplicat creșteri de prețuri simultane și uniforme în întreaga Comunitate.”

- 49 Reclamanta recunoaște că a participat la patru organe ale PG Paperboard și nu contestă nici în înscrisuri, nici în răspunsurile sale la întrebările formulate de către Tribunal, în cursul audienței, că a luat parte la o concertare privind prețurile anunțate, începând cu 1988.
- 50 Înainte de a răspunde la argumentul reclamantei conform căruia concertarea nu se referea la prețurile de tranzacție, este necesar să se aprecieze dacă a fost susținut efectiv în decizie de către Comisie faptul că această concertare se referea la astfel de prețuri.
- 51 În această privință, este necesar să se constate, în primul rând, că articolul 1 din decizie nu precizează în niciun fel prețul care a constituit obiectul creșterilor concertate.
- 52 În al doilea rând, nu reiese din decizie că a fost susținut de către Comisie faptul că producătorii fixaseră sau chiar intenționaseră să fixeze prețuri de tranzacție uniforme. În special, punctele 101 și 102 din considerentele consacrate „efectelor inițiativelor concertate în materie de prețuri asupra nivelului prețurilor” atestă că a fost considerat de către Comisie faptul că inițiativele în materie de prețuri se refereau la prețurile de catalog și vizau să producă o creștere a prețurilor de tranzacție. Se menționează în special: „Chiar dacă toți producătorii și-ar menține hotărârea de a aplica integral creșterea, posibilitățile pe care le aveau clienții de a trece la o calitate sau la un produs mai puțin oneros îi puteau determina pe anumiți producători să le facă clienților lor tradiționali anumite concesiile privind data intrării în vigoare a creșterilor sau să le ofere un avantaj suplimentar sub formă de reduceri la tonaj sau rabaturi în cazul unor comenzi mari, pentru a-i face să accepte integralitatea creșterii prețului de bază. În consecință, era inevitabil pentru creșterile prețurilor să nu-și poată face simțite imediat toate efectele.” (punctul 101 al șaselea paragraf din considerente.)
- 53 Astfel, din decizie reiese că a fost considerat de către Comisie faptul că scopul coluziunii dintre producători în materie de prețuri era acela conform căruia creșterile concertate de preț anunțate să aibă drept consecință o creștere a prețurilor de tranzacție. În această privință, reiese din punctul 101 primul paragraf din considerentele deciziei că „producătorii nu s-au limitat să anunțe creșterile de preț convenite ci, cu câteva excepții, [că] aceștia au luat, de asemenea, măsuri concrete pentru a se asigura că acestea sunt impuse efectiv clienților”. Situația din prezenta cauză se distinge, așadar, de cea analizată de Curte, în Hotărârea Ahlström Osakeyhtiö și alții c. Comisiei, citată anterior, întrucât Comisia nu susține în decizie, spre deosebire de decizia care a determinat această ultimă hotărâre, că întreprinderile au convenit direct asupra prețurilor de tranzacție.
- 54 Această analiză a deciziei este confirmată de documentele prezentate de Comisie.
- 55 În particular, anexa 109 la comunicarea obiecțiilor conține un raport al reuniunii JMC din 16 octombrie 1989, în care se indică, în special:

„d) Olanda

[...]

Probleme importante cu marii cumpărători, în special Imca, pentru care Cascades și Van Duffel practică în continuare prețuri absurde, îngreunând astfel viața atât KNP cât și finlandezilor.

[...]

f) Belgia

Situație analogă cu cea existentă în Olanda. Finnboard reușise să impună creșterea de preț la Van Genechten, însă a fost obligată să aibă o nouă discuție cu aceasta din urmă, din cauza concesiilor făcute în Belgia (de către Cascades). Vom rămâne fermi și așteptăm ca Beghin, Cascades și KNP să facă același lucru.

[...]

h) Italia

Saffa are probleme foarte mari cu prețurile de import practicate de Kopparfors, Finnboard și chiar de Cascades.

Livrările Saffa au scăzut puternic, iar importurile au crescut foarte mult.

Saffa solicită insistent importatorilor să respecte în mod imperativ orientările în materie de prețuri, care au fost difuzate.”

- 56 Acest document demonstrează în mod clar că, dacă producătorii au acceptat, de manieră generală, ca fiecare din ei să-și negocieze prețurile de tranzacție cu clienții săi, atunci fiecare producător și, în special, reclamanta, menționată în mod expres în anexa menționată anterior, aștepta de la concurenții săi să aplice prețuri de tranzacție conforme cu prețurile convenite, cel puțin în sensul că negocierile individuale nu trebuiau să priveze de efect creșterile convenite ale prețurilor de catalog.
- 57 În plus, reclamanta a recunoscut în cursul ședinței că prețurile anunțate au servit drept bază inițială pentru negocierile prețurilor de tranzacție cu clienții, circumstanță care confirmă că scopul ultim era creșterea prețurilor de tranzacție. În această privință, este suficient să subliniem că stabilirea unor prețuri de catalog uniforme convenite între producători ar fi absolut lipsită de relevanță dacă aceste prețuri ar trebui efectiv să nu producă niciun efect asupra prețurilor de tranzacție.
- 58 În ceea ce privește argumentul reclamantei conform căruia incertitudinile cu privire la obiectul concertării ar constitui în sine o încălcare a obligației de motivare, este necesar să se sublinieze că articolul 1 din decizie nu precizează prețul care a constituit obiectul coluziunii.
- 59 Într-o astfel de situație, dispozitivul deciziei trebuie să fie înțeles în lumina expunerii de motive, în conformitate cu o jurisprudență consacrată (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Curții din 16 decembrie 1975, Suiker Unie și alții c. Comisiei, 40/73-48/73, 50/73, 54/73, 55/73, 56/73, 111/73, 113/73 și 114/73, Cul. p. 1663, considerentele 122-124).

60 În această cauză, reiese din cele de mai sus că a fost explicat suficient de către Comisie, în considerentele deciziei, faptul că această concertare se referea la prețurile de catalog și avea ca scop o creștere a prețurilor de tranzacție.

61 Prin urmare, motivul trebuie respins ca fiind neîntemeiat.

Cu privire la motivul întemeiat pe absența participării la o înțelegere vizând înghețarea cotelor de piață și controlul ofertei

Argumentele părților

62 Acest motiv cuprinde trei părți.

63 În prima parte a motivului, reclamanta declară că nu există probe de care să dispună Comisia în ceea ce privește existența unei concertări care vizează înghețarea cotelor de piață, nici a unei concertări care vizează să controleze oferta. Presupunând chiar faptul că aceste concertări ar fi dovedite potrivit legii, Comisia nu ar fi dovedit participarea reclamantei la astfel de concertări. În particular, reclamanta contestă valoarea probatorie a mai multor anexe la comunicarea obiecțiilor, pe care s-a întemeiat Comisia în decizie.

64 În primul rând, anexa 73, o notă internă a Mayr-Melnhof, ar dovedi numai concertarea cu privire la prețuri, ar explica toate consecințele unei politici riguroase a prețurilor și ar atesta absența presiunii exercitate de reclamantă asupra Mayr-Melnhof, pentru ca aceasta din urmă să nu-și mărească cotele de piață printr-o reducere a prețurilor. În această privință, reclamanta invocă explicația furnizată de Mayr-Melnhof în scrisoarea sa din 23 septembrie 1991 (anexa 75 la comunicarea obiecțiilor).

65 În al doilea rând, anexa 102, o notă a Rena, se referea la o reuniune a Nordic Paperboard Institute (denumită în continuare „NPI”), asociație din care reclamanta nu ar fi făcut parte.

66 În al treilea rând, declarațiile Stora nu ar putea constitui, ele singure, elemente de probă suficiente. În plus, Stora ar fi subliniat în repetate rânduri autonomia relativă de care se bucurau diversele întreprinderi în ceea ce privește, în special, volumele de producție și momentul ales pentru întreruperea instalațiilor (a se vedea punctele 57, 59, 60, 69, 70 și 71 din considerentele deciziei). Declarațiile întreprinderii Stora ar confirma în plus că nu fusese aplicat niciun sistem de control al unei înțelegeri oarecare asupra cantităților. Or, absența unui sistem de control al evoluției cantităților ar dezminți în mod clar existența unei înțelegeri asupra acestui punct. În rest, declarațiile Stora ar ține cont numai de opinia personală a acesteia în ceea ce privește interesul de a adopta măsuri care vizează controlul cantităților de producție și al vânzărilor.

67 Într-o a doua parte a motivului, reclamanta subliniază faptul că evoluția cotelor de piață ale diferitelor întreprinderi demonstrează absența unei concertări care să vizeze înghețarea cotelor de piață sau, presupunând chiar că ar fi avut loc o concertare între anumite întreprinderi, că ea nu a participat la acesta în niciun caz.

- 68 În ceea ce privește evoluția generală a cotelor de piață, aceasta subliniază că noi capacități importante au fost puse în funcțiune de anumiți producători, în special Iggesund (MoDo) și Mayr-Melnhof, în cursul perioadei în cauză.
- 69 Aceasta constată, de asemenea, că propria sa cotă globală de pe piața comunitară a scăzut de la 14,3 %, în 1987, la 11,7 %, în 1990. După cum susține reclamanta, o astfel de scădere nu este compatibilă cu afirmația Comisiei conform căreia aceasta ar fi participat la o înțelegere vizând înghețarea cotelor de piață ale diferiților producători. În ceea ce privește Prat Carton, scăderea cu aproximativ 9 %, în cursul perioadei dintre 1987 și 1990, a cotei sale globale de pe piața comunitară ar atesta, de asemenea, absența totală a unei participări la orice concertare care vizează înghețarea cotelor de piață.
- 70 Într-o a treia parte a motivului, reclamanta susține că acest comportament privind întreruperile producției și exporturile către piețele din afara Europei nu mai este compatibil cu afirmațiile Comisiei.
- 71 În ceea ce privește prima parte a motivului, Comisia estimează că mijloacele de probă pe care le-a invocat, în special declarațiile Stora (anexele 39 și 43 la comunicarea obiecțiilor) și anexele 73 și 102 la comunicarea obiecțiilor, sunt suficiente pentru a stabili existența unei înțelegeri vizând înghețarea cotelor de piață și controlul ofertei, precum și participarea reclamantei la aceste elemente ale cartelului.
- 72 Fiind vorba despre a doua parte a motivului, aceasta amintește că s-a întemeiat pe probele cu înscrisuri ale unei înțelegeri privind înghețarea cotelor de piață și susține că argumentarea reclamantei în ceea ce privește evoluția cotelor de piață ale diferitelor întreprinderi nu este, prin urmare, pertinentă referitor la problema de a ști dacă exista o asemenea înțelegere. În plus, ar fi admis în mod expres în decizie faptul că a existat o evoluție lentă a cotelor de piață ale anumitor întreprinderi, cotele de piață fiind renegociate în fiecare an (punctele 60 și 131 din considerentele deciziei). În orice caz, articolul 85 ar interzice înțelegerile care au ca obiect sau ca efect restrângerea concurenței, indiferent de importanța succesului câștigat.
- 73 În ceea ce privește, mai concret, argumentele reclamantei întemeiate pe evoluția propriilor sale cote de piață, Comisia constată că încălcarea se referea la ansamblul pieței comunitare. Reclamanta ar fi făcut parte din PWG, unde se desfășurau discuțiile cu privire la cotele de piață. În 1989, administratorul delegat al Saffa ar fi fost chiar numit vicepreședinte al PG Paperboard.
- 74 În sfârșit, Comisia semnalează faptul că afirmația reclamantei conform căreia ea ar fi adoptat întotdeauna un comportament autonom nu este susținută de niciun element de probă. În plus, presupunând chiar că reclamanta ar fi încălcat înțelegerea, aceasta nu ar schimba cu nimic încălcarea comisă (Hotărârea Rhône-Poulenc c. Comisiei, citată anterior).
- 75 În sfârșit, în ceea ce privește a treia parte a motivului, Comisia subliniază că Stora a confirmat, în anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, că PWG prevăzuse și instituisese un sistem pentru restabilirea echilibrului și controlarea producției, în așa fel încât să mențină prețurile la un nivel constant. În consecință, faptul că situația pieței sau buna funcționare a cartelului ar fi avut drept consecință faptul că reclamanta nu fusese obligată, după cum

afirmă, să recurgă la întreruperea producției în mod concertat, nu ar avea nicio incidență asupra responsabilității sale și nici asupra participării sale la înțelegerea vizând controlul cotelor de piață și al cantităților.

Constatările Tribunalului

1. Cu privire la existența unei concertări, care vizează înghețarea cotelor de piață și a unei concertări, care vizează controlul ofertei

- 76 Fiind vorba despre prima parte a motivului, trebuie remarcat faptul că, în conformitate cu articolul 1 din decizie, întreprinderile vizate de această dispoziție au încălcat articolul 85 alineatul (1) din tratat participând, pe parcursul perioadei de referință, la un acord și la o practică concertată, în temeiul cărora furnizorii de carton din Comunitate „s-au înțeles pentru a menține cotele de piață ale principalilor fabricanți la niveluri constante, cu modificări ocazionale” și „au luat, din ce în ce mai frecvent, de la începutul anului 1990, măsuri concertate de control privind aprovizionarea pieței comunitare, pentru a asigura punerea în aplicare a respectivelor creșteri de preț concertate.”
- 77 Conform Comisiei, aceste două categorii de coluziune, prezentate în decizie sub titlul „controlul volumelor”, au fost inițiate pe parcursul perioadei de referință de către participanții la reuniunile PWG. Într-adevăr, reiese din punctul 37 al treilea paragraf din considerentele deciziei, că adevărata sarcină a PWG, astfel cum este ea descrisă de Stora, „consta, în special, în «discutarea și concertarea privind piețele, cotele de piață, prețurile, precum și creșterile de preț și capacitățile»”.
- 78 Cu privire la rolul PWG referitor la coluziunea asupra cotelor de piață, decizia (punctul 37 al cincilea paragraf din considerente) subliniază: „În corelație cu măsurile referitoare la creșterile de preț, PWG a dezbătut în mod aprofundat cotele de piață din Europa Occidentală deținute de grupările naționale și de grupurile de producători individuali. De aici rezultă anumite „aranjamente” între participanți cu privire la respectivele lor cote de piață, obiectivul fiind acela de a evita ca inițiativele concertate în materie de prețuri să fie compromise printr-un excedent de ofertă. În fapt, marile grupuri de producători au convenit să-și mențină cota de piață la nivelul care corespunde cifrelor de vânzare și de producție comunicate în fiecare an și publicate în forma lor definitivă de către Fides, în luna martie a anului următor. Evoluțiile cotelor de piață erau analizate la fiecare reuniune a PWG, pe baza rezultatelor lunare ale Fides, iar, în cazul unor fluctuații semnificative, se solicita explicații întreprinderii presupuse a fi responsabilă.”
- 79 Conform punctului 52 din considerente, „acordul încheiat în cadrul PWG, în 1987, prevedea „înghețarea” la nivelul existent a cotelor de piață deținute de principalii producători din Europa Occidentală, precum și absența oricărei tentative de a dobândi noi clienți sau de a îmbunătăți poziția existentă a acestora printr-o politică agresivă în materie de prețuri.”
- 80 Punctul 56 primul paragraf din considerente subliniază: „Acordul de bază încheiat între principalii producători pentru menținerea respectivelor lor cote de piață a continuat să fie aplicat pe parcursul întregii perioade prevăzute de prezenta decizie.” Conform punctului

- 57, „«evoluția cotelor de piață» era examinată la fiecare reuniune a PWG, pe baza unor statistici provizorii.” În sfârșit, punctul 56 ultimul paragraf subliniază: „Întreprinderile care participau la discuțiile cu privire la cotele de piață erau membre ale PWG, și anume: Cascades, Finnboard, KNP (până în 1988), [Mayr-Melnhof], MoDo, Sarrió, cei doi producători din grupul Stora, CBC și Feldmühle și (începând cu 1988) Weig.”
- 81 Este necesar să se considere că s-a stabilit în mod corect de către Comisie existența unei coluziuni cu privire la cotele de piață între participanții la reuniunile PWG.
- 82 Într-adevăr, analiza Comisiei se bazează în mod esențial pe declarațiile Stora (anexele 39 și 43 la comunicarea obiecțiilor) și este confirmată de anexa 73 la comunicarea obiecțiilor.
- 83 În anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, Stora explică: „PWG s-a reunit începând cu 1986, în scopul de a contribui la reglarea pieței. [...] Printre alte activități (legitime), aceasta avea ca obiect discutarea și concertarea privind piețele, cotele de piață, prețurile, precum și creșterile de preț, cererea și capacitățile. Rolul său consta, în special, în a evalua starea precisă a ofertei și a cererii de pe piață, precum și măsurile care urmau a fi luate pentru a o regla, și a prezenta această evaluare în fața President Conference.”
- 84 Fiind vorba, mai concret, despre coluziunea cu privire la cotele de piață, Stora indică faptul că „părțile dobândite de grupurile naționale din Comunitatea Europeană, din AELS și din alte țări furnizate de membrii PG Paperboard erau examinate în cadrul PWG” și că PWG „discuta despre posibilitatea de a menține cotele de piață la nivelul lor din anul precedent” (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 19). Aceasta semnaleză, pe de altă parte, (același document, punctul 6) faptul că „discuțiile referitoare la cotele de piață ale producătorilor din Europa au avut, de asemenea, loc în cursul acestei perioade, prima perioadă de referință fiind la nivelul anului 1987.”
- 85 În răspunsul său la o cerere a Comisiei din 23 decembrie 1991 trimisă la 14 februarie 1992 (anexa 43 la comunicarea obiecțiilor), Stora precizează, de asemenea: „Înțelegerile cu privire la nivelurile cotei de piață încheiate de membrii PWG se refereau la Europa, în ansamblu. Aceste înțelegeri se bazau pe cifrele anuale totale ale anului precedent, care erau de obicei disponibile în formă definitivă începând cu luna martie a anului următor.” (Punctul 1.1.)
- 86 Această afirmație este confirmată în același document după cum urmează: „[...] discuțiile au condus la înțelegeri, încheiate ca regulă generală în luna martie a fiecărui an, între membrii PWG, având ca obiectiv menținerea cotelor de piață la nivelul anului precedent.” (Punctul 1.4.) Stora arată că „nu se lua nicio măsură pentru asigurarea respectării înțelegerilor” și că participanții la reuniunile PWG „erau conștienți că, în cazul în care luau poziții excepționale cu privire la anumite piețe furnizate de alții, aceștia din urmă ar proceda la fel pe alte piețe” (același punct).
- 87 În sfârșit, aceasta declară că Saffa a luat parte la discuțiile referitoare la cotele de piață (punctul 1.2.).
- 88 Afirmațiile Stora privind coluziunea asupra cotelor de piață sunt susținute de anexa 73 la comunicarea obiecțiilor. Acest document, găsit la FS-Karton, este o notă confidențială din data de 28 decembrie 1988, adresată de directorul comercial responsabil cu vânzările al

grupului Mayr-Melnhof din Germania (dl. Katzner) directorului general al Mayr-Melnhof din Austria (dl. Gröller) și având ca obiect situația pieței.

- 89 Conform acestui document, citat la punctele 53-55 din considerentele deciziei, cooperarea mai strânsă din cadrul „cercului de președinți” („Präsidentenkreis”), decisă în 1987, a dat naștere la „câștigători” și „învinși”. Autorul notei situează Mayr-Melnhof în categoria învinșilor din diverse motive, în special următoarele:

„2) Nu s-ar fi putut încheia un acord decât dacă ni se aplica o «sanctiune» - ni s-a solicitat să facem «sacrificii».

3) Cotele de piață trebuiau să fie „înghețate” la nivelul din 1987, trebuiau să se mențină contactele existente și nicio activitate sau calitate nouă nu trebuia obținută prin practicarea unor prețuri promoționale (rezultatul va fi vizibil în ianuarie 1989 – în cazul în care toate părțile participante sunt loiale).”

- 90 Aceste teze trebuie citite în contextul mai general al notei.

- 91 În această privință, autorul notei evocă, în loc de introducere, cooperarea mai strânsă la scară europeană din cadrul „cercului de președinți”. Această expresie a fost interpretată de Mayr-Melnhof ca vizând în același timp PWG și PC, într-un context general, respectiv fără trimitere la un eveniment sau la o reuniune anume (anexa 75 la comunicarea obiecțiilor, punctul 2.a.), interpretare care nu este necesar să fie discutată în prezentul context.

- 92 Autorul indică în continuare că această cooperare a condus la „disciplina prețurilor”, care a dat naștere la „câștigători” și „învinși”.

- 93 Este necesar, prin urmare, în contextul acestei discipline decise de „cercul de președinți” să se înțeleagă expresia care se raportează la cotele de piață care urmau a fi înghețate la nivelul anului 1987.

- 94 În plus, trimiterea la 1987 ca an de referință este în conformitate cu cea de-a doua declarație a Stora (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor; a se vedea considerentul 84 de mai sus).

- 95 Cu privire la rolul jucat de PWG în coluziunea privind controlul aprovizionării, care caracteriza analiza timpilor de oprire a mașinilor, decizia menționează că PWG a jucat un rol determinant în aplicarea timpilor de oprire atunci când, începând cu 1990, capacitatea de producție a crescut, iar cererea a scăzut: „[...] la începutul anului 1990, principalii producători [...] au considerat util să se înțeleagă în cadrul PWG asupra necesității de a aplica timpi de oprire. Marii producători au recunoscut că nu puteau crește cererea prin reducerea prețurilor și că menținerea producției la capacitate maximă n-ar însemna decât să scadă prețurile. Teoretic, timpii de oprire necesari pentru restabilirea echilibrului dintre ofertă și cerere puteau fi calculați pe baza rapoartelor privind capacitățile [...]” (Punctul 70 din considerentele deciziei.)

- 96 Decizia menționează, de asemenea: „Cu toate acestea, PWG nu indica în mod oficial timpul de oprire care trebuia respectat de fiecare producător. Conform Stora, stabilirea

unui plan coordonat de întrerupere a mașinilor, care să se refere la toți producătorii, ridică dificultăți de ordin practic. Stora indică faptul că acesta este motivul pentru care nu exista decât «un sistem lejer de încurajare.» (Punctul 71 din considerentele deciziei).

97 Este necesar să se considere că a fost demonstrată în mod corespunzător de către Comisie existența unei coluziuni cu privire la timpii de oprire a producției între participanții la reuniunile PWG.

98 Documentele pe care le prezintă aceasta îi susțin analiza.

99 În a doua declarație a sa (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 24), Stora explică următoarele: „Odată cu adoptarea, de către PWG, a politicii prețurilor înainte de tonaj și cu punerea progresivă în aplicare a unui sistem de prețuri echivalente începând cu 1988, membrii PWG au recunoscut că era necesar să respecte anumiți timpii de oprire, cu scopul menținerii acestor prețuri în raport cu o creștere redusă a cererii. În lipsa aplicării de către fabricanți a timpilor de oprire, le-ar fi fost imposibil să mențină nivelurile prețurilor convenite, în raport cu o capacitate excedentară în creștere.”

100 La punctul următor al declarației sale, aceasta adaugă: „În 1988 și 1989, industria putea funcționa practic la capacitate maximă. Timpii de oprire, pe lângă întreruperea normală pentru reparații și pentru concediu, au devenit necesari începând cu 1990. [...] Prin urmare, s-a dovedit necesar să se practice timpii de oprire atunci când fluxul de comenzi se oprea în scopul menținerii politicii de preț înainte de tonaj. Timpii de oprire care urmau a fi respectați de producători (pentru a asigura menținerea echilibrului dintre producție și consum) puteau fi calculați pe baza rapoartelor privind capacitățile. PWG nu indica în mod oficial timpul care trebuia respectat, deși exista un sistem lejer de încurajare [...]”

101 Cu privire la anexa 73 la comunicarea obiecțiilor, motivele furnizate de autor pentru a explica faptul că el consideră Mayr-Melnhof drept „învinsă” la momentul redactării sale constituie elemente de probă importante ale existenței unei coluziuni între participanții la reuniunile PWG, în ceea ce privește timpii de oprire.

102 Într-adevăr, autorul constată:

„4) În ceea ce privește acest punct, concepția părților interesate de obiectivul urmărit începe să difere.

[...]

c) Toți reprezentanții de vânzări și agenții europenii au fost eliberați de bugetele de vânzări, în termeni de volum, și a fost urmată o politică de prețuri rigidă, care nu admitea aproape nicio excepție (colaboratorii noștri nu au înțeles deseori schimbarea noastră de atitudine în privința pieței – înainte, singura cerință era cea a tonajului, în timp ce, de acum înainte, contează numai disciplina în materie de preț, cu riscul opririi mașinilor).”

103 Mayr-Melnhof susține (anexa 75 la comunicarea obiecțiilor) că pasajul reproduș mai sus vizează o situație internă a întreprinderii. Cu toate acestea, analizat în lumina contextului mai general al notei, acest fragment redă punerea în aplicare, la nivelul echipelor comerciale, a unei politici riguroase adoptate în cadrul „cercului de președinți”. Prin

urmare, documentul trebuie să fie interpretat ca însemnând că participanții la acordul din 1987, și anume cel puțin participanții la reuniunile PWG, au măsurat, fără îndoială, consecințele politicii adoptate, în ipoteza în care aceasta ar fi aplicată cu rigoare.

- 104 Faptul că între producători au avut loc discuții cu privire la analiza timpilor de oprire, în momentul pregătirii creșterilor de preț, este coroborat, în special, cu o notă a Rena datată din 6 septembrie 1990 (anexa 118 la comunicarea obiecțiilor), care menționează cuantumul creșterilor de preț din mai multe țări, datele anunțurilor viitoare ale acestor creșteri, precum și situația registrelor de comenzi exprimată în zile de lucru pentru mai mulți producători.
- 105 Autorul documentului observă că anumiți producători prevedeau timpi de oprire, ceea ce se exprimă, de exemplu, în modul următor:
- „Kopparfors   5-15 days
5 /9 will stop for five days.”
- 106 Pe baza celor de mai sus, trebuie concluzionat că a fost dovedită de către Comisie, potrivit legii, existența unei coluziuni privind cotele de piață între participanții la reuniunile PWG, cât și a unei coluziuni privind timpii de oprire între aceleași întreprinderi. În măsura în care nu se contestă că Sarrió a participat la reuniunile PWG și în măsura în care această întreprindere este menționată, în mod expres, în principalele probe în acuzare (declarațiile Stora și anexa 73 la comunicarea obiecțiilor), Comisia a considerat, în mod corect, că reclamanta este responsabilă de participarea la cele două tipuri de coluziune.
- 107 Criticile reclamantei, formulate împotriva declarațiilor Stora și a anexei 73 la comunicarea obiecțiilor și care vizează să conteste valoarea probatorie a acestor documente, nu sunt de natură să slăbească această constatare.
- 108 Fiind vorba, în primul rând, despre declarațiile succesive ale Stora în fața Comisiei, e cert că acestea provin de la una din întreprinderile considerate a fi participat la pretinsa încălcare și că acestea presupun o descriere detaliată a naturii discuțiilor desfășurate în cadrul organelor PG Paperboard, a scopului urmărit de întreprinderile regrupate în cadrul acestuia, precum și a participării întreprinderilor respective la reuniunile diferitelor sale organe. Or, în măsura în care acest element de probă central este coroborat cu alte documente din dosar, el constituie sprijinul pertinent al afirmațiilor Comisiei.
- 109 Fiind vorba, în continuare, despre anexa 73 la comunicarea obiecțiilor, reclamanta estimează că demonstrează exclusiv o concertare cu privire la prețuri, întrucât variațiile din vânzări, care sunt menționate aici, sunt pur și simplu considerate drept o consecință a politicii de prețuri. Aceasta se bazează, în această privință, pe interpretarea acestui document de către Mayr-Melnhof (anexa 75 la comunicarea obiecțiilor).
- 110 Cu toate acestea, această analiză a reclamantei nu rezistă la o interpretare contextuală a documentului, iar interpretarea pe care o face Mayr-Melnhof cu privire la acesta nu este de niciun ajutor.
- 111 Într-adevăr, în conformitate cu anexa 75 la comunicarea obiecțiilor, anexa 73 „constituie o expunere generală a situației redactate de directorul de vânzări al FS-Karton pentru

conducerea grupului, care nu este altceva decât o tentativă de a justifica în fața conducerii grupului stagnarea cifrei de afaceri a întreprinderii, bazându-se esențial pe noua politică, ce a obligat filiala să respecte o disciplină de preț absolută, cu prețul unor pierderi în cifrele de afaceri.” Mai mult decât atât, conform Mayr-Melnhof: „înghețarea cotelor de piață» însemna că pentru a atinge un nivel de preț superior în cadrul grupului Mayr-Melnhof, nu trebuia să se încerce obținerea unor cote de piață superioare prin vânzarea unor cantități suplimentare unor clienți noi sau a unor noi tipuri de produse, la prețuri nerentabile. Obiectivul era, dimpotrivă, acela de a se păstra relațiile existente cu clientela, în ciuda creșterii prețurilor.”

112 Or, aceste considerații generale nu sunt conciliabile cu trimiterea introductivă la „cercul președinților”, iar integralitatea documentului trebuie înțeleasă în lumina respectivei trimiteri.

113 În măsura în care indicațiile cuprinse în anexa 73 referitoare la „înghețarea” cotelor de piață și la reglarea ofertei corespund celor cuprinse în declarațiile Stora, Comisia a considerat pe bună dreptate că aceste documente, citite împreună, dovedesc existența unei voințe comune, care merge dincolo de o concertare referitoare exclusiv la prețuri.

114 Din moment ce Comisia a stabilit existența celor două coluziuni în cauză, nu este necesar să se analizeze criticile formulate de reclamantă împotriva anexei 102 la comunicarea obiectiilor.

2. Cu privire la comportamentul efectiv al reclamantei

115 Partea a doua și a treia a motivului, conform cărora comportamentul efectiv al întreprinderilor este ireconciliabil cu afirmațiile Comisiei referitoare la existența celor două coluziuni contestate, nu ar mai putea fi acceptate.

116 În primul rând, existența coluziunilor dintre membrii PWG cu privire la cele două aspecte ale „politicii de preț înaintea tonajului” nu ar trebui confundată cu punerea în aplicare a acestora. Într-adevăr, probele aduse de Comisie au o asemenea valoare probatorie încât informațiile referitoare la comportamentul efectiv al reclamantei pe piață nu pot aduce atingere concluziilor Comisiei referitoare la existența coluziunilor cu privire la cele două aspecte ale politicii în litigiu. Cel mult, afirmațiile reclamantei ar putea tinde să demonstreze că aceasta a avut un comportament, care nu s-a conformat celui convenit între întreprinderile reunite în cadrul PWG.

117 În al doilea rând, concluziile Comisiei nu sunt contrazise de informațiile furnizate de reclamantă. Trebuie subliniat faptul că este admis în mod explicit de către Comisie faptul că această coluziune cu privire la cotele de piață nu implică „niciun mecanism oficial de sancționare sau de compensare [...] pentru a întări acordul cu privire la cotele de piață” și că aceste cote de piață ale anumitor mari producători au crescut foarte puțin de la an la an (a se vedea, în special, punctele 59 și 60 din considerentele deciziei). În plus, Comisia recunoaște că, datorită faptului că industria a funcționat la capacitatea sa maximă până la începutul anului 1990, practic niciun timp de oprire nu a fost necesar până la această dată (punctul 70 din considerentele deciziei).

- 118 În al treilea rând, ține de jurisprudența constantă faptul potrivit căruia o întreprindere nu acceptă rezultatele reuniunilor care au un obiect vădit anticoncurențial, nu este de natură să o priveze de responsabilitatea deplină a participării sale la înțelegere, din moment ce nu s-a distanțat public de conținutul reuniunilor (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, Tréfileurope c. Comisiei, T-141/89, Cul. p. II-791, considerentul 85). Presupunând chiar faptul că reclamanta a avut un comportament pe piață, care nu a fost conform celui convenit, aceasta nu aduce atingere, prin urmare, în niciun fel răspunderii sale pentru încălcarea articolului 85 alineatul 1 din tratat.

Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare comisă de Comisie în ceea ce privește durata concertării privind prețurile

Argumentele părților

- 119 Reclamanta susține că nu a avut loc o concertare privind prețurile anunțate, cel puțin în ceea ce o privește, decât începând cu anul 1988. Creșterea prețurilor din ianuarie 1987, în Regatul Unit, nu ar fi fost decât o reacție normală a producătorilor față de slăbirea lirei sterline în raport cu celelalte monede europene, iar caracterul uniform al acestei creșteri ar decurge din transparența pieței. Nu li s-ar interzice operatorilor economici să-și adapteze comportamentele în funcție de cele constate sau de comportamentul așteptat al concurenților lor (Hotărârea Suiker Unie și alții c. Comisiei, menționată anterior). În plus, nici anexele 44 și 61 la comunicarea obiecțiilor și nici documentul A-17-2 nu ar dovedi concertarea privind prețurile dintre întreprinderi. În orice caz, acestea nu ar privi reclamanta.
- 120 Cu privire la încetarea concertării privind prețurile, Comisia ar fi reținut greșit data de aprilie 1991, din moment ce anunțarea ultimei creșteri de preț convenite a avut loc în septembrie-octombrie 1990.
- 121 Comisia amintește că reclamanta a luat parte la reuniunile PWG și ale JMC încă de la înființarea acestora și că era încă membră a acestora în 1991. Aceasta subliniază că, în cazul în care documentele găsite la sediile uneia dintre întreprinderile implicate demonstrează că, la sfârșitul anului 1987, fusese încheiat un acord privind chestiunile legate de controlul volumelor și de disciplina prețurilor (punctul 53 din considerentele deciziei), aceasta nu este în contradicție cu faptul că producătorii în cauză au organizat înainte de această perioadă o serie de reuniuni secrete pentru a discuta despre un plan destinat să elimine concurența (a se vedea, în special, punctul 161 din considerentele deciziei). Anexele 35 și 43 la comunicarea obiecțiilor ar confirma această afirmație. Comisia adaugă că exactitatea deducerilor sale privind durata încălcării este demonstrată și de creșterile de preț operate de producători, începând cu 1987.

Constatările Tribunalului

- 122 Conform articolului 1 din decizie, reclamanta a încălcat articolul 85 alineatul (1) din tratat participând, cel puțin de la jumătatea anului 1986 până în aprilie 1991, la un acord și la o practică concertată, în temeiul cărora furnizorii de carton din Comunitate au decis, în special, creșteri ale prețului cartonului și au planificat și pus în aplicare creșteri de preț simultane și uniforme, în întreaga Comunitate. Punctul 74 din considerente precizează că prima inițiativă concertată în materie de prețuri, la care a participat reclamanta (anexa A

la decizie), a avut loc în Regatul Unit, la sfârșitul anului 1986 „în timp ce noul mecanism al PG Paperboard era în curs de constituire.”

- 123 Punctul 161 al doilea paragraf din considerente reține, pe de altă parte, faptul că majoritatea întreprinderilor destinate ale deciziei au participat la încălcare din luna iunie 1986, moment în care „a fost creat PWG și în care coluziunea dintre producători s-a intensificat și a început să devină mai eficace.”
- 124 În sprijinul criticii sale referitoare la începutul concertării privind prețurile, reclamanta contestă valoarea probatorie a anexelor 61 și 44 la comunicarea obiecțiilor, precum și cea a documentului A-17-2.
- 125 Anexa 61 la comunicarea obiecțiilor este o notă descoperită la agentul comercial din Regatul Unit al Mayr-Melnhof. Comisia estimează că este vorba despre o „notă internă întocmită în timpul unei «President Conference», [coroborând] declarația Stora conform căreia în cadrul așa-numitei «President Conference» se discuta, de fapt, despre o politică de coluziune de stabilire a prețurilor” (punctul 41 al treilea paragraf și 75 al doilea paragraf din considerentele deciziei).
- 126 Acest document, care se referă la o reuniune organizată la Viena, la 12 și 13 decembrie 1986, conține următoarea informație:
- „Politica de prețuri din Regatul Unit
- Reprezentantul Weig era prezent la o recentă reuniune Fides, în cursul căreia a declarat că se gândeau că 9 % era un procent prea ridicat pentru Regatul Unit și că l-au stabilit la 7 %!! Decepția este mare, deoarece aceasta înseamnă un «nivel de negociere» pentru toată lumea. Politica de prețuri din Regatul Unit va fi încredințată RHU, cu sprijinul [Mayr-Melnhof], chiar dacă aceasta determină o reducere *temporară* a tonajului, în timp ce noi depunem eforturi să menținem obiectivul de 9 % (ceea ce rămâne de văzut). [Mayr-Melnhof/FS] urmăresc o politică de creștere în Regatul Unit, însă scăderea profiturilor este serioasă și trebuie să ne luptăm pentru a relua controlul asupra prețurilor. [Mayr-Melnhof] nu contestă că nu rezolvă nimic faptul că se știe că au mărit tonajul cu 6000, în Germania!”
- 127 Reuniunea Fides la care se face referire la începutul pasajului citat este probabil, conform Mayr-Melnhof (răspuns la o solicitare de informații, anexa 62 la comunicarea obiecțiilor), reuniunea PC din 10 noiembrie 1986.
- 128 Este necesar să se constate faptul că documentul analizat atestă că Weig a reacționat oferind indicații asupra politicii sale de preț viitoare din Regatul Unit, în raport cu un nivel inițial de creștere a prețurilor.
- 129 Cu toate acestea, nu poate fi considerat ca dovadă a faptului că Weig a reacționat în legătură cu un nivel determinat de creștere a prețului convenit între întreprinderile reunite în cadrul PG Paperboard, la o dată anterioară zilei de 10 noiembrie 1986.
- 130 Într-adevăr, Comisia nu se prevalează de niciun alt element de probă în acest sens. În plus, referirea pe care o face Weig la o creștere de preț de „9 %” se poate explica prin

anunțarea unei creșteri de preț în Regatul Unit aplicate de Thames Board Ltd, la 5 noiembrie 1986 (anexa A-12-1). Acest anunț a fost făcut public în scurt timp, astfel cum rezultă dintr-un extras din presă (anexa A-12-3). În sfârșit, Comisia nu a prezentat niciun alt document care să poată constitui o dovadă directă a faptului că în timpul reuniunilor PC ar fi avut loc discuții cu privire la creșterile de preț. În aceste condiții, nu se poate exclude faptul că observațiile lui Weig, astfel cum au fost relatate în anexa 61 la comunicarea obiecțiilor, au fost făcute pe marginea reuniunii PC din 10 noiembrie 1986, astfel cum a susținut Weig în repetate rânduri, în timpul audierii.

- 131 De asemenea, procesul-verbal al unei reuniuni a consiliului de administrație al Feldmühle (UK) Ltd organizate la 7 noiembrie 1986 (anexa A-17-2), invocat de Comisie în decizie (punctul 74 al treilea paragraf din considerente) nu face decât să confirme că anunțarea unei creșteri de preț de aproximativ 9 % de către Thames Board Ltd era cunoscută de această filială britanică a Feldmühle la o dată anterioară datei de 10 noiembrie 1986: „TBM and the Fins have announced price increases of approximately 9 % to be effective from February 1987 and it would appear that most other mills will be looking for the same sort of increase” („TBM și finlandezii au anunțat creșteri de preț de aproximativ 9 % aplicabile din luna februarie 1987 și se pare că majoritatea celorlalți producători sunt pregătiți să procedeze la creșteri de același ordin.”) (Anexa A-17-2 citată de Comisie la punctul 74 din considerentele deciziei.)
- 132 Fiind vorba despre anexa 44 la comunicarea obiecțiilor, notă scrisă de mână acoperind paginile din 15 până în 17 ianuarie 1987 din agenda unui angajat al Feldmühle, Comisia consideră că aceasta constituie „o probă suplimentară a concertării” (punctul 75 al treilea paragraf din considerentele deciziei).
- 133 Cu toate acestea, această notă nu are caracterul probatoriu pe care i-l atribuie pârâta. Reuniunea al cărei proces-verbal îl constituie nu este identificată, astfel încât n-ar fi exclus să fie vorba despre o reuniune internă a întreprinderii Feldmühle. Mai mult decât atât, având în vedere că nota datează probabil de la jumătatea lunii ianuarie 1987, aceasta nu dovedește că aplicarea creșterii de preț, „inclusiv de către TBM”, a rezultat dintr-o concertare, această indicație putând să nu fie decât o simplă constatare.
- 134 Anumite indicații conținute în notă sunt chiar de natură să contrazică afirmația Comisiei, conform căreia respectiva notă ar confirma existența unei coluziuni în ceea ce privește decizia de creștere a prețurilor în Regatul Unit. În mod special, observațiile conform cărora directorul lui Feldmühle se declarase „sceptic” în privința Kopparfors și considerase Mayr-Melnhof ca „iresponsabilă” („ohne Verantwortung”) nu pot fi considerate ca sprijinind teza Comisiei. Același lucru este valabil și în ceea ce privește mențiunea: „Finnboard: Preisautonomie auch f. Tako” („Finnboard: autonomie de preț și pentru Tako”).
- 135 Rezultă din cele de mai sus că nu a fost demonstrat de către Comisie faptul că întreprinderile s-au înțeles pentru a mări prețurile în Regatul Unit, în ianuarie 1987, nici, *a fortiori*, că reclamanta a fost implicată în discuții având acest obiect.
- 136 Cu toate acestea, reclamanta, în calitatea sa de întreprindere care a participat, astfel cum a recunoscut, la reuniunile PWG încă de la crearea acestui organ al PG Paperboard, către

jumătatea anului 1986, trebuie să fie obligată să răspundă pentru o coluziune cu privire la prețuri, începând cu această dată.

- 137 Într-adevăr, PWG a fost creat de anumite întreprinderi, printre care și reclamanta, cu un scop în esență anticoncurențial. Astfel cum a arătat Stora (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 8), acesta „s-a reunit începând cu 1986, cu scopul de a contribui la reglarea pieței” și avea, în special, ca obiect „discuția și concertarea privind piețele, cotele de piață, prețurile, precum și creșterile de preț și capacitățile” [anexa 35 la comunicarea obiecțiilor, punctul 5, subpunctul iii)].
- 138 Rolul jucat de întreprinderile reunite în cadrul acestui organ în ceea ce privește coluziunea cu privire la cotele de piață și cea cu privire la timpii de oprire a fost descris în motivul anterior (a se vedea considerentele 78-106 de mai sus). Întreprinderile reunite în cadrul acestui organ au discutat, de asemenea, despre inițiativele în materie de preț. Conform Stora (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 10), „începând cu 1987, PWG a ajuns la un acord și a adoptat decizii de ordin general privind calendarul [...] și nivelul creșterilor de preț, care urmează să fie aplicate de producătorii de carton.”
- 139 În consecință, faptul de a fi consimțit să înființeze și să participe la reuniunile unui organ al cărui obiect anticoncurențial, care constă, în special, în discuții privind viitoarele creșteri de preț, era cunoscut și acceptat de către întreprinderi care l-au înființat, constituie un motiv suficient pentru a considera că reclamanta este responsabilă de o coluziune cu privire la prețuri, începând cu jumătatea anului 1986, dată de la care reclamanta admite că a luat parte la PWG.
- 140 În ceea ce privește data la care a luat sfârșit concertarea în materie de preț, Comisia a reținut în mod corect luna aprilie 1991, lună în timpul căreia agenții Comisiei au procedat la verificări la sediul mai multor întreprinderi, în conformitate cu articolul 14 din Regulamentul nr. 17. Într-adevăr, ultima creștere de preț concertată, anunțată în octombrie 1990 de către reclamantă, a fost aplicată începând cu ianuarie 1991, iar nivelul prețurilor de catalog convenit între întreprinderi era încă în vigoare în luna aprilie 1991.
- 141 În consecință, prezentul motiv trebuie respins.

Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare comisă de Comisie în ceea ce privește durata înțelegerii referitoare la înghețarea cotelor de piață și controlul ofertei

Argumentele părților

- 142 Reclamanta susține că, presupunând chiar că o înțelegere vizând înghețarea cotelor de piață și controlul ofertei se consideră dovedită, Comisia a comis o eroare de apreciere în ceea ce privește durata, întrucât elementele de probă pe care le invocă aceasta atestă că n-a existat nicio înțelegere înainte de sfârșitul anului 1988. În replica sa, aceasta adaugă că anexa 102 la comunicarea obiecțiilor, notă a întreprinderii Rena, care s-ar referi la o reuniune a NPI organizată la 3 octombrie 1988, demonstrează absența unei astfel de înțelegeri în momentul redactării sale, autorul referindu-se numai la posibilitatea de a examina o reglare a ofertei în cazul în care s-ar fi întâmpinat dificultăți în materie de preț.

- 143 Comisia face trimitere la argumentele pe care le-a formulat în contextul motivului întemeiat pe o eroare comisă în ceea ce privește durata concertării cu privire la prețuri (a se vedea considerentul 121 de mai sus).

Constatările Tribunalului

- 144 Tribunalul a constatat deja (a se vedea considerentele 78-106 de mai sus) că a fost demonstrat de către Comisie faptul că întreprinderile reunite în cadrul PWG au participat la o coluziune privind cotele de piață, pe de o parte, și la o coluziune privind timpii de oprire, pe de altă parte.
- 145 Rezultă din decizie că „înghețarea” cotelor de piață și analiza timpilor de oprire au început să fie discutate în mod specific între participanții la reuniunile PWG, de la sfârșitul anului 1987, cu scopul de a se asigura reușita inițiativelor luate în materie de preț, începând cu 1988 (a se vedea, în special, punctele 51-60 din considerente). În această privință, decizia relevă: „Toți membrii PWG erau preocupați de faptul că inițiativele «relansate» nu trebuie să fie subminate de creșteri importante ale volumelor vândute. Este ceea ce Stora a numit politica «prețului înainte de tonaj».” (punctul 51 primul paragraf din considerente.) Comisia reține, pe de altă parte, că „politica prețului înainte de tonaj”, care a caracterizat PG Paperboard de la sfârșitul anului 1987 până în aprilie 1991, era caracterizată, în special, de «„înghețarea” cotelor de piață ale principalilor producători, inițial pe baza poziției lor în 1987» și de «organizarea coordonată a „timpilor de oprire a producției” de către principalii producători, în loc de reducerile de preț (în principal începând cu 1990)» (punctul 130 al doilea paragraf din considerente).
- 146 Aceste afirmații ale Comisiei se întemeiază, în esență, pe anexele 39 și 73 la comunicarea obiectiilor.
- 147 În documentul care face obiectul anexei 39 (punctul 5), Stora precizează: „Necesitatea de a menține un cvasiechilibru între producție și consum (politica de preț înainte de tonaj) era legată de inițiativa în materie de preț din 1987.”
- 148 Fiind vorba despre începutul coluziunii privind cotele de piață, rezultă din anexa 73 la comunicarea obiectiilor (a se vedea considerentul 89 de mai sus) că „cercul președinților” („Präsidentenkreis”) decisese să coopereze mai strâns din octombrie sau noiembrie 1987. Rezultatul acestei cooperări a fost o coluziune privind cotele de piață începând cu această dată.
- 149 În ceea ce privește începutul coluziunii privind timpii de oprire, Stora declară: „Odată cu adoptarea de către PWG a politicii de preț înainte de tonaj și cu punerea progresivă în aplicare a unui sistem de prețuri echivalente începând cu 1988, membrii PWG au recunoscut că era necesar să respecte timpii de oprire, în vederea menținerii acestor prețuri în raport cu o creștere redusă a cererii. În lipsa aplicării de către producători a timpilor de oprire, le-ar fi fost imposibil să mențină nivelurile de preț convenite, în raport cu o capacitate excedentară crescândă.” (Anexa 39, punctul 24.)
- 150 Aceasta adaugă: „În 1988 și 1989, industria putea să funcționeze practic la capacitate maximă. Timpii de oprire, diferiți de închiderea normală pentru reparații și pentru concediu, au devenit necesari din 1990. [...] Prin urmare, s-a dovedit necesar să se

practice timp de oprire atunci când fluxul de comenzi se oprea în scopul menținerii politicii de preț înainte de tonaj.” (Anexa 39, punctul 25.)

151 În baza acestor elemente de probă, Comisia a stabilit că întreprinderile care au participat la reuniunile PWG au adoptat, la sfârșitul anului 1987, o politică numită „de preț înainte de tonaj” și că unul din aspectele acestei politici, și anume o coluziune privind cotele de piață, a fost aplicat cu efect imediat, în timp ce aspectul cu privire la timp de oprire a trebuit să fie aplicat efectiv numai din 1990.

152 Rezultă din cele de mai sus că motivul trebuie respins ca fiind neîntemeiat.

Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare de apreciere comisă de Comisie, în ceea ce privește sistemul de schimb de informații al Fides

153 În replica sa, reclamanta susține că sistemul de schimb de informații al Fides nu era de natură să promoveze comportamente de coluziune și că, prin urmare, nu era incompatibil cu articolul 85 din tratat. Conform acesteia, există diferențe importante între faptele cazului de față și cele care au stat la baza Deciziei 87/1/CEE a Comisiei din 2 decembrie 1986 cu privire la o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CEE (IV/31.128 – Fatty Acids) (JO 1987, L 3, p. 17), invocată de Comisie la punctul 134 din considerentele deciziei.

154 Comisia subliniază, în replica sa, motivele pentru care s-a referit la decizia „Fatty Acids”, citată mai sus. Aceasta susține că, în cazul de față, sistemul de schimb de informații a avut ca efect cel puțin facilitarea cartelului.

155 Tribunalul amintește că, în temeiul articolului 48 alineatul 2 primul paragraf din regulamentul de procedură, invocarea de noi motive pe parcursul procesului este interzisă cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de drept și de fapt care s-au ivit în cursul procedurii.

156 Motivul întemeiat pe o eroare de apreciere a Comisiei în ceea ce privește sistemul de schimb de informații al Fides a fost invocat pentru prima dată de către reclamantă numai în momentul replicii și nu s-a bazat pe elemente de drept sau de fapt care s-au ivit în cursul procedurii.

157 În consecință, acest motiv este inadmisibil.

Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare comisă de Comisie, considerând că era vorba despre o încălcare unică și globală și că Sarrió era responsabilă de aceasta sub toate aspectele

Argumentele părților

158 Reclamanta contestă abordarea Comisiei prin care aceasta se pronunță, pe de o parte, pentru existența unei încălcări unice și, pe de altă parte, pentru o răspundere deplină a reclamantei.

- 159 În primul rând, Comisia s-ar întemeia, în esență, pe o „teoremă acuzatoare”, în măsura în care nu ar dispune de probe directe ale unui cartel complet. Or, Comisiei i-ar reveni sarcina de a demonstra dacă și, în caz afirmativ, în ce măsură a participat reclamanta la fiecare din elementele unei încălcări unice. Fiind vorba de încălcări ale dreptului comunitar al concurenței, s-ar impune principiul răspunderii strict individuale, ideea unei răspunderi colective fiind contrară, în special, caracterului cvasi-penal al sancțiunilor care pot fi aplicate pentru astfel de încălcări. În consecință, Comisia ar greși dacă ar afirma că nu este necesar să demonstreze participarea activă a reclamantei la fiecare din elementele încălcării. Dimpotrivă, ar fi necesar în același timp să se determine natura precisă a încălcării comise și să se procedeze la o verificare a eventualei participări individuale a fiecărei întreprinderi, cu scopul de a putea determina în mod corect răspunderea individuală și, în consecință, sancțiunea individuală corespunzătoare.
- 160 În al doilea rând, reclamanta afirmă că este, de asemenea, contrar principiilor fundamentale ale dreptului comunitar, în special celui care guvernează sarcina probei, ca răspunderea individuală a unei întreprinderi privind o încălcare să se întemeieze exclusiv pe apartenența sa la o asociație, ale cărei activități erau cel puțin parțial licite.
- 161 În al treilea rând, reclamanta afirmă că nu a fost luată în considerare în mod corespunzător de către Comisie poziția sa deosebită pe piață, precum și în cadrul PG Paperboard. În particular, aceasta ar fi solicitat, în 1986, cu scopul de a-și înfrunța mai bine concurenții, dreptul de a participa la reuniunile PG Paperboard.
- 162 Comisia susține că a dovedit existența cartelului și a participării active a reclamantei la aceasta, în calitate de lider. Aceasta concluzionează că, prin urmare, și-a întemeiat analiza pe niște elemente de fapt precis și bine stabilite și că argumentele reclamantei rezultate dintr-un fel de „răspundere colectivă” sau dintr-o „teoremă acuzatoare” sunt lipsite de fundament.
- 163 Aceasta afirmă, în plus, că nu a întemeiat deloc răspunderea reclamantei doar pe calitatea sa de membră a PG Paperboard. În realitate, s-ar fi bazat, pe de o parte, pe participarea activă a reclamantei la reuniunile diverselor comitete ale PG Paperboard, având un obiect anticoncurențial și, pe de altă parte, pe faptul că reclamanta a adoptat ulterior comportamentele convenite pe parcursul respectivelor reuniuni.

Constatările Tribunalului

- 164 Cu titlu introductiv, se cuvine să subliniem că a fost constatat de către Comisie faptul că reclamanta a încălcat articolul 85 alineatul 1 din tratat prin participarea de la jumătatea anului 1986 până în aprilie 1991 la cel puțin un acord și la o practică concertată, inițiate la jumătatea anului 1986 și care constau din mai multe elemente constitutive distincte.
- 165 Conform punctului 116 al doilea paragraf din considerentele deciziei, „încălcarea constă, în esență, în asocierea producătorilor pe parcursul mai multor ani, în cadrul unei întreprinderi comune ilegale, care urmărește un obiectiv comun.” Acest concept al încălcării este exprimat, de asemenea, la punctul 128 din considerente: „Cu toate acestea, ar fi artificial să subdivizăm ceea ce este, fără îndoială, o întreprindere comună continuă având același obiectiv global unic în mai multe încălcări distincte (a se vedea, de

asemenea, Hotărârea Tribunalului de primă instanță în cauza T-13/89, Imperial Chemical Industries împotriva Comisiei Comunităților Europene, considerentul 260 din motivare).”

- 166 Prin urmare, chiar în cazul în care Comisia nu a recurs în mod oficial la noțiunea de „încălcare unică” în decizie, aceasta s-a referit în mod implicit la această noțiune, astfel cum atestă trimiterea la considerentul 260 din Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, ICI c. Comisiei (T-13/89, Cul. p. II-1021).
- 167 În plus, utilizarea repetată de către Comisie a cuvântului „cartel” pentru a se referi la diferitele comportamente anticoncurențiale constatate consacră o concepție globalizantă a încălcărilor articolului 85 alineatul (1) din tratat. Într-adevăr, astfel cum rezultă din punctul 117 din considerentele deciziei, Comisia estimează: „Abordarea corectă, într-un astfel de caz, constă în demonstrarea existenței și funcționării, precum și a principalelor caracteristici ale cartelului în ansamblul său și a stabili în continuare a) existența unor probe credibile și concludente care să permită conectarea diferiților producători la sistemul comun și b) perioadele în cursul cărora a participat la acesta fiecare producător.” Aceasta adaugă (același punct din considerente): „Comisia [...] nu este obligată să fragmenteze diferitele elemente constitutive ale încălcării izolând fiecare din ocaziile în care, în timpul duratei cartelului, a fost realizat un consens privind un subiect sau altul sau fiecare din exemplele de comportament coluziv și scutind de orice participare la această ocazie sau la această manifestare specială a cartelului pe producătorii a căror implicare nu ar fi demonstrată prin probe directe.” Aceasta susține, pe de altă parte, (punctul 118) că „există suficiente probe directe pentru a demonstra adeziunea fiecărui participant prezumat la încălcare”, fără a face distincție între elementele constitutive ale acestei încălcări globale.
- 168 Astfel, unica încălcare, astfel cum a fost concepută de Comisie, se confundă cu „cartelul în ansamblul său” sau cu „cartelul global” și se caracterizează printr-un comportament continuu adoptat de mai multe întreprinderi, care urmăresc un obiectiv ilegal comun. Din acest concept al încălcării unice decurge sistemul de probă descris la punctul 117 din considerentele deciziei, precum și o răspundere unitară, în sensul că fiecare întreprindere „conectată” la cartelul global este considerată răspunzătoare de acesta, oricare ar fi elementele constitutive care dovedesc participarea sa.
- 169 Or, pentru ca fiecare dintre întreprinderile vizate printr-o decizie, precum prezenta, să poată fi considerată răspunzătoare de către Comisie, pe parcursul unei perioade determinate, de un cartel global, aceasta trebuie să demonstreze faptul că fiecare din ele fie a consimțit la adoptarea unui plan global, care include elementele constitutive ale cartelului, fie a participat direct, pe parcursul acestei perioade, la toate aceste elemente. O întreprindere poate fi, de asemenea, considerată răspunzătoare de un cartel global chiar dacă s-a demonstrat că a participat direct numai la unul sau la mai multe dintre elementele constitutive ale acestui cartel, din moment ce știa sau trebuia, în mod necesar, să știe, pe de o parte, că acea coluziune la care participa se înscria într-un plan global și, pe de altă parte, că acest plan global includea ansamblul elementelor constitutive ale cartelului. Atunci când este astfel, faptul că întreprinderea în cauză nu a participat direct la toate elementele constitutive ale cartelului global nu ar putea să o disculpe de răspunderea încălcării articolului 85 alineatul (1) din tratat. Cu toate acestea, o astfel de circumstanță poate fi însă luată în considerare în momentul aprecierii gravității încălcării care i-a fost imputată.

- 170 În cazul de față, din decizie rezultă că încălcarea constatată la articolul 1 este constituită din coluziuni referitoare la trei subiecte diferite, însă care urmăresc un obiectiv comun, coluziuni ce trebuie considerate elemente constitutive ale cartelului global. Într-adevăr, din acest articol rezultă că fiecare dintre întreprinderile menționate aici a încălcat articolul 85 alineatul (1) din tratat, prin participarea la un acord și la o practică concertată, prin care întreprinderile a) au decis de comun acord creșteri regulate de prețuri pentru fiecare calitate de produs, în fiecare monedă națională și au planificat și pus în aplicare aceste creșteri de prețuri, b) au ajuns la o înțelegere pentru a menține cotele de piață ale principalilor producători la niveluri constante, cu modificări ocazionale și c) au luat, din ce în ce mai frecvent, de la începutul anului 1990, măsuri concertate pentru controlul aprovizionării pieței comunitare, cu scopul de a asigura punerea în aplicare a creșterilor de preț concertate.
- 171 În decizia sa, Comisia a precizat, în ciuda concepției sale referitoare la încălcarea unică, faptul că „documentele «cheie», care dovedesc existența cartelului în ansamblul său sau a diferitelor sale manifestări, citează adesea participanții în mod nominal și că există, pe de altă parte, o mare cantitate de probe scrise, care arată rolul jucat de fiecare producător în cartel și importanța participării sale” (punctul 118 primul paragraf din considerentele deciziei).
- 172 Prin urmare, îi revine Tribunalului, având în vedere considerațiile de mai sus, să examineze dacă a fost demonstrată de către Comisie participarea reclamantei la cartel, astfel cum s-a constatat la articolul 1 din decizie.
- 173 În această privință, este necesar să se amintească faptul că, astfel cum s-a constatat deja (a se vedea considerentele 48 și următoarele și considerentele 76 și următoarele, de mai sus), Comisia a dovedit că reclamanta, în calitate sa de întreprindere care a luat parte la reuniunile PWG încă de la înființare, a participat de la jumătatea anului 1986 la o coluziune privind prețurile și, începând cu sfârșitul anului 1987, la o coluziune privind cotele de piață, precum și la o coluziune privind timpii de oprire, și anume, la cele trei elemente constitutive ale încălcării constatate la articolul 1 din decizie. Prin urmare, aceasta a decis în mod corect să considere reclamanta ca fiind răspunzătoare de o încălcare constituită din cele trei coluziuni ce urmăresc același obiectiv.
- 174 Prin urmare, Comisia nu a imputat reclamantei responsabilitatea pentru comportamentul altor producători și nu a reținut responsabilitatea acesteia privind unicul fundament al participării sale la PG Paperboard.
- 175 Fără să fie necesar să examinăm celelalte argumente invocate de reclamantă, motivul trebuie, prin urmare, respins.

Cu privire la motivul întemeiat pe lipsa luării în considerare de către Comisie a situației de pe piața spaniolă

- 176 În replica sa, reclamanta susține că nu a fost definită precis de către Comisie piața geografică pe care a fost comisă încălcarea pretinsă și că, în special, aceasta nu a analizat suficient situația de pe piața spaniolă și comportamentul pe această piață al întreprinderilor în cauză. În această privință, aceasta afirmă că a semnalat deja în cererea

sa că unica referire din decizie la piața spaniolă constă în două note de subsol, care sunt incluse în tabelele E și G anexate la decizie.

- 177 Comisia susține că acest motiv, formulat pentru prima dată în replică, ar trebui interzis.
- 178 Tribunalul amintește că, în temeiul articolului 48 alineatul (2) primul paragraf din regulamentul de procedură, invocarea de noi motive pe parcursul procesului este interzisă, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de drept și de fapt care s-au ivit în cursul procedurii.
- 179 Motivul întemeiat pe lipsa luării în considerare de către Comisie a situației de pe piața spaniolă a fost invocat pentru prima dată de reclamantă numai în stadiul replicii. Într-adevăr, singurul argument inclus în cerere, care se raportează la piața spaniolă este invocat în sprijinul motivului întemeiat pe absența participării Prat Carton la încălcarea în cauză. Independent de formularea acestui motiv, argumentul invocat în sprijinul său viza numai să sublinieze faptul că tabelul G anexat deciziei, care menționează anunțurile de creștere de preț efectuate pe piața spaniolă în ianuarie 1991 de către producătorii care operează aici, nu face nicio referire la Prat Carton. Prin urmare, nu se poate interpreta ca o obiecție privind lipsa luării în considerare a pieței spaniole.
- 180 În aceste circumstanțe, prezentul motiv, care a fost invocat pentru prima dată în replică și care nu se întemeiază pe elemente de drept sau de fapt ivite în cursul procedurii, trebuie să fie declarat inadmisibil.

Cu privire la motivul întemeiat pe absența participării Prat Carton la încălcare

Argumentele părților

- 181 Reclamanta susține că nu a fost demonstrată de către Comisie participarea Prat Carton la o anumită încălcare. În special, nota la tabelul G din decizie (privind o creștere a prețurilor în ianuarie 1991, pe piața spaniolă) nu ar face nicio mențiune cu privire la Prat Carton.
- 182 Prat Carton ar fi participat numai într-un mod foarte sporadic la reuniunile anumitor comitete ale PG Paperboard. Această întreprindere ar fi participat, de altfel, la JMC numai pe parcursul perioadei dintre iunie 1990 și martie 1991. În plus, singurul fapt că Stora indicase că se gândea că producătorii spanioli erau în general informați cu privire la rezultatele reuniunilor de către Saffa sau de către Finnboard (anexa 38 la comunicarea obiecțiilor) nu ar constitui dovada unei participări a Prat Carton la pretinsa încălcare.
- 183 Reclamanta contestă faptul că documentele F-15-9, G-15-7 și G-15-8 (anexate la comunicarea obiecțiilor) invocate de Comisie demonstrează participarea Prat Carton la inițiative concertate de creștere a prețurilor în luna aprilie 1990. Aceasta subliniază, în răspunsul său la o întrebare scrisă din partea Tribunalului, că documentul F-15-9 datează din februarie 1991 și nu, astfel cum afirmă Comisia, din februarie 1990. Fiind vorba despre documentul G-15-7, acesta ar furniza exclusiv proba practicii din sectorul care constă în aplicarea creșterilor anuale din luna aprilie, precum și în incertitudinea Prat Carton în ceea ce privește nivelul creșterii și data intrării sale în vigoare.

- 184 Comisia susține că Prat Carton a participat la cartel încă de la început, după cum o demonstrează documentele furnizate împreună cu comunicarea obiecțiilor („informațiile individuale”). Aceasta amintește, în primul rând, că Prat Carton a asistat la numeroase reuniuni ale PC, între 29 martie 1986 și 28 noiembrie 1989, la trei reuniuni ale COE, între octombrie 1988 și octombrie 1989, precum și la diverse reuniuni ale JMC, între iunie 1990 și 5 martie 1991 (a se vedea tabelele 3 și 7 anexate deciziei). Participând astfel direct la reuniuni în cursul cărora au fost adoptate decizii cu privire la cartel, Prat Carton ar fi răspunzătoare de aceasta (a se vedea Hotărârea Rhône-Poulenc c. Comisiei, menționată anterior). Mai mult decât atât, nu ar exista nicio înregistrare oficială a participării diferitelor întreprinderi la reuniunile JMC, înainte de verificările Comisiei sau la reuniunile PWG, înainte de februarie 1990. Singurul fapt că documentația furnizată de întreprinderi nu oferă indicații precise despre prezența Prat Carton la diverse reuniuni nu ar dovedi, prin urmare, că aceasta nu asista la aceste reuniuni.
- 185 În al doilea rând, Comisia relevă că Prat Carton a fost informată, astfel cum a declarat Stora (anexa 38 la comunicarea obiecțiilor), cu privire la rezultatul reuniunilor PWG.
- 186 În al treilea rând, Prat Carton ar fi aplicat inițiativele de preț convenite în cadrul diferitelor organisme ale PG Paperboard, în cursul perioadei în cauză. Ușoare diferențe în timp sau între cuantumurile creșterilor practicate de Prat Carton și de ceilalți producători nu ar demonstra neparticiparea Prat Carton la cartel. Cu toate acestea, Comisia admite că documentul F-15-9 datează din februarie 1991 și nu din februarie 1990 și că nu dispune, prin urmare, de probe ce pot demonstra participarea efectivă a Prat Carton la inițiativele de creștere a prețurilor anterioare celei din ianuarie 1991. În ceea ce privește inițiativa de creștere a prețurilor din ianuarie 1991, Comisia face trimitere, în special, la documentul G-15-8, din 26 septembrie 1990, în care Prat Carton declară, în mod expres, că prevede o creștere a prețurilor în toate țările, în ianuarie 1991.

Constatările Tribunalului

- 187 Cu titlu introductiv, este necesar să se amintească faptul că reclamanta a achiziționat Prat Carton în proporție de 100 %, în februarie 1991 și că ea nu contestă răspunderea sa pentru eventuala participare a Prat Carton la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat. În această privință, punctul 154 din considerentele deciziei enunță faptul că reclamanta, prin achiziționarea Prat Carton, „a devenit răspunzătoare de participarea acestui producător spaniol la cartel, pe toată durata acestei participări.” Pe de altă parte, este necesar să se constate că articolul 1 din decizie consideră exclusiv reclamanta răspunzătoare de încălcarea denunțată, inclusiv că aceasta ar fi fost comisă de Prat Carton, și că decizia se adresează reclamantei fără nicio mențiune referitoare la Prat Carton (articolul 5 din decizie).
- 188 În aceste condiții și în măsura în care s-a constatat deja că a fost demonstrată de către Comisie participarea reclamantei înseși la încălcarea descrisă la articolul 1 din decizie, prezentul motiv, în cazul în care ar trebui să fie admis, nu ar putea justifica anularea totală sau parțială a acestei ultime dispoziții. Cu toate acestea, deoarece Prat Carton a fost achiziționată de reclamantă de-abia în februarie 1991, adică cu două luni înainte de sfârșitul perioadei încălcării reținute de decizie, o reducere a amenzii ar fi justificată în cazul în care ar trebui să se conchidă că participarea, în mod individual, a Prat Carton la elementele constitutive ale cartelului, înainte de februarie 1991, nu este demonstrată de

Comisie. Pe de altă parte, amenzile aplicate în temeiul articolului 3 din decizie au fost calculate, în special, pe baza cifrei de afaceri realizate de fiecare dintre întreprinderi în cursul anului 1990, an în care Prat Carton nu aparținea încă grupului reclamantei. În consecință, este necesar să se procedeze deja la examinarea argumentelor invocate în cadrul prezentului motiv.

- 189 Tribunalul va examina, în primul rând, problema de a ști dacă a fost dovedită de către Comisie participarea Prat Carton la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat, pentru perioada cuprinsă între jumătatea anului 1986 până în iunie 1990, dată de la care Prat Carton admite că a început să participe la reuniunile JMC. În al doilea rând, Tribunalul va examina problema de a ști dacă a fost dovedită de către Comisie participarea Prat Carton la o încălcare a articolului 85 alineatul 1 din tratat, pentru perioada rămasă, respectiv din iunie 1990 până în februarie 1991, dată la care Prat Carton a fost achiziționată de reclamantă.

1. Perioada cuprinsă între jumătatea anului 1986 și luna iunie 1990

- 190 Pentru a dovedi participarea Prat Carton la o încălcare a regulilor comunitare de concurență, pe parcursul perioadei în cauză, Comisia se bazează pe participarea acestei întreprinderi la reuniunile PC din 29 mai 1986, 25 mai 1988, 17 noiembrie 1988 și 28 noiembrie 1989, precum și la reuniunile COE din 20 septembrie 1988, 8 mai 1989 și 3 octombrie 1989. În plus, aceasta se bazează pe o declarație a Stora (anexa 38 la comunicarea obiecțiilor). În sfârșit, conform Comisiei, singurul fapt că documentația furnizată de întreprinderi nu oferă indicații precise cu privire la prezența Prat Carton la reuniunile JMC nu ar dovedi că aceasta nu asista la aceste reuniuni.

- 191 Este necesar să se analizeze fiecare din aceste elemente de probă, în ordinea menționată mai sus.

a) Participarea Prat Carton la anumite reuniuni ale PC

- 192 Fiind vorba despre participarea Prat Carton la patru reuniuni specifice ale PC, Comisia nu invocă niciun element de probă al obiectului acestora. În consecință, când aceasta se referă la participarea respectivă ca element de probă al participării întreprinderii la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat, ea se bazează, în mod necesar, pe descrierea generală, conținută în decizie, a obiectului reuniunilor acestui organ, precum și pe elementele de probă invocate în decizie pentru a sprijini descrierea respectivă.

- 193 În această privință, decizia enunță: „După cum a explicat Stora, PWG avea, în special, ca funcție de a explica la «President Conference» măsurile necesare pentru reglarea pieței [...] Directorii generali care au participat la «President Conferences» au fost astfel informați cu privire la deciziile adoptate de PWG și cu privire la instrucțiunile ce urmau a fi transmise departamentelor acestora de vânzări, în vederea punerii în aplicare a inițiativelor în materie de preț.” (punctul 41 primul paragraf din considerente). Comisia relevă, de asemenea: „PWG s-a reunit în mod regulat, înainte de fiecare «President Conference» prevăzută. Deoarece ambele reuniuni erau prezidate de aceeași persoană, fără îndoială că aceasta era cea care comunica rezultatele deliberărilor PWG altor «președinți», care nu făceau parte din cercul restrâns.” (punctul 38 al doilea paragraf din considerente.)

- 194 Stora indică faptul că participanții la reuniunile PC au fost informați cu privire la deciziile adoptate de PWG (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 8). Cu toate acestea, exactitatea acestei afirmații este contestată de mai multe dintre întreprinderile care au participat la reuniunile PC, printre care și reclamanta. În consecință, declarațiile Stora cu privire la rolul PC nu pot, fără a fi sprijinite de alte elemente de probă, să fie considerate a constitui o probă suficientă a obiectului reuniunilor respectivului organ.
- 195 Cu siguranță, dosarul conține un document, și anume o declarație din 22 martie 1993 a unui fost membru din comitetul executiv al Feldmühle (dl. Roos), care coroborează la prima vedere afirmațiile Stora. Dl. Roos indică, în special, următoarele: „Conținutul discuțiilor desfășurate în cadrul PWG era transmis întreprinderilor care nu erau reprezentate în acest grup, în timpul conferinței președinților, care urma imediat sau, în cazul în care nu avea loc imediat conferința președinților, în timpul JMC.” Cu toate acestea, chiar dacă acest document nu este invocat, în mod expres, în decizie în sprijinul afirmațiilor Comisiei privind obiectul reuniunilor PC, acesta nu poate, în niciun caz, să fie considerat a constitui o probă suplimentară care se adaugă la declarațiile Stora. Într-adevăr, deoarece aceste declarații reprezintă o sinteză a răspunsurilor furnizate de fiecare dintre cele trei întreprinderi deținute de Stora, pe parcursul perioadei de încălcare, printre care și Feldmühle, fostul membru al comitetului executiv al acestei ultime întreprinderi, constituie, în mod necesar, una din sursele declarațiilor făcute de Stora însăși.
- 196 În ceea ce privește celelalte elemente de probă invocate pentru a stabili obiectul reuniunilor PC, Comisia estimează în decizie că anexa 61 la comunicarea obiecțiilor (menționată anterior, la considerentele 125 și 126) este o notă internă, întocmită în timpul unei reuniuni a PC, care coroborează declarația Stora, conform căreia PC discuta, de fapt, despre o politică de coluziune de stabilire a prețurilor (punctul 41 al treilea paragraf din considerentele deciziei). Cu toate acestea, după cum s-a constatat deja (a se vedea considerentele 125-135 de mai sus), această notă nu constituie proba unei coluziuni referitoare la inițiativa în materie de prețuri din ianuarie 1987 din Regatul Unit. Pe de altă parte, contrar celor afirmate de Comisie, Stora nu a recunoscut niciodată că PC dezbătea de fapt o politică de coluziune de stabilire a prețurilor. Conform Stora, reuniunile PC constituiau pur și simplu ocazia pentru întreprinderile reunite în cadrul PWG de a comunica deciziile adoptate întreprinderilor nereprezentate în cadrul acestui organ.
- 197 În sfârșit, Comisia susține că „documentele găsite de Comisie la FS-Karton (membră a grupului M-M) confirmă că, la sfârșitul anului 1987, se ajunsese la un acord în cadrul «President Conference» și al PWG asupra chestiunilor legate de controlul volumelor și de disciplina prețurilor” (punctul 53 primul paragraf din considerentele deciziei). Aceasta se referă, în această privință, la anexa 73 la comunicarea obiecțiilor (a se vedea considerentul 88 de mai sus). După cum s-a arătat deja (considerentul 91 de mai sus), autorul documentului evocă, în loc de introducere, cooperarea mai strânsă la scară europeană din cadrul „cercului de președinți” („Präsidentenkreis”), expresie interpretată de Mayr-Melnhof ca vizând în același timp PWG și PC, într-un context general, și anume fără a face trimitere la un eveniment sau la o reuniune specială (anexa 75 la comunicarea obiecțiilor, punctul 2.a).
- 198 Cu siguranță, anexa 73 la comunicarea obiecțiilor constituie o dovadă care coroborează declarațiile Stora referitoare la existența unei coluziuni cu privire la cotele de piață între

întreprinderile admise în „cercul președinților”, pe de o parte, și a unei coluziuni cu privire la timpii de oprire între aceleași întreprinderi, pe de altă parte (a se vedea considerentele 84-114 și, în special, considerentul 110 de mai sus). Cu toate acestea, niciun alt element de probă nu confirmă afirmația Comisiei conform căreia PC a avut ca obiect, în special, discutarea despre coluziunea cu privire la cotele de piață și controlul volumelor de producție. În consecință, termenii „cercul președinților” („Präsidentenkreis”) utilizați în anexa 73 la comunicarea obiecțiilor nu ar putea fi interpretați, în ciuda explicațiilor furnizate de Mayr-Melnhof, ca făcând trimitere la alte organe decât PWG.

- 199 Având în vedere cele de mai sus, Comisia nu a dovedit că reuniunile PC jucaseră un rol anticoncurențial, pe marginea unor activități licite. Rezultă că aceasta nu putea să deducă din elementele de probă invocate, faptul că întreprinderile care au participat la reuniunile acestui organ luaseră parte la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat.
- 200 Prin urmare, este necesar să concluzionăm că participarea Prat Carton la o încălcare a regulilor de concurență, pe parcursul perioadei cuprinse între jumătatea anului 1986 și luna iunie 1990 nu a putut fi stabilită pe baza participării sale la patru reuniuni ale PC.

b) Participarea Prat Carton la anumite reuniuni ale COE

- 201 Este evident că Prat Carton a participat la trei reuniuni ale COE din 20 septembrie 1988, 8 mai 1989 și 3 octombrie 1989. În plus, un document reproduce conținutul reuniunii din 3 octombrie 1989 (anexa 70 la comunicarea obiecțiilor). Se cuvine, prin urmare, să se analizeze, într-o primă fază, problema de a ști dacă reuniunile COE aveau un obiect anticoncurențial și, într-o a doua fază, dacă se poate deduce din anexa 70 la comunicarea obiecțiilor că Prat Carton a participat la discuții cu obiect anticoncurențial.

i) Obiectul reuniunilor COE în general

- 202 Conform deciziei, „tema centrală a discuțiilor comitetului economic era analiza și evaluarea situației de pe piața de carton din diverse țări” (punctul 50 primul paragraf din considerente). COE „dezbătea (printre altele) fluctuațiile de preț de pe piețele naționale și registrele de comenzi și raporta concluziile sale către JMC (sau la «Marketing Committee», instanța care l-a precedat până la sfârșitul anului 1987)” (punctul 49 primul paragraf din considerente).
- 203 Conform Comisiei, „discuțiile privind condițiile pieței nu erau lipsite de obiectiv: într-adevăr, discuțiile cu privire la condițiile ce guvernau pe fiecare piață națională trebuie să fie situate în contextul inițiativelor prevăzute în materie de prețuri și, în special, în cel al necesității resimțite de a opri temporar instalațiile pentru a însoți creșterile” (punctul 50 primul paragraf din considerente). În plus, Comisia estimează: „Comitetul economic poate să fi fost mai puțin interesat direct de stabilirea prețurilor ca atare, însă nu este credibil faptul că acei care asistau la aceasta ar fi putut ignora obiectivul ilicit căruia îi erau destinate informațiile pe care ei le furnizau cu bună știință către JMC.” (punctul 119 al doilea paragraf din considerente.)
- 204 În sprijinul afirmațiilor sale conform cărora discuțiile desfășurate în cadrul COE aveau un obiect anticoncurențial, Comisia se referă la un singur document, o notă confidențială

redactată de un reprezentant al FS-Karton, privind punctele esențiale ale reuniunii COE din 3 octombrie 1989 (anexa 70 la comunicarea obiecțiilor), reuniune la care a asistat Prat Carton.

205 În decizie, Comisia rezumă conținutul acestui document în modul următor:

„[...] pe lângă un studiu detaliat al cererii, producției și registrelor de comenzi pe fiecare piață națională, au fost examinate următoarele puncte:

- puternica rezistență constatată la clienți împotriva ultimei creșteri de prețuri ale GC, intrată în vigoare la 1 octombrie,
- registrele de comenzi ale producătorilor de GC și GD, inclusiv pozițiile individuale,
- rapoartele privind întreruperile producției efectuate și programate,
- dificultățile deosebite legate de punerea în aplicare a creșterii de preț în Regatul Unit și incidența acestora asupra diferenței de prețuri necesare între calitățile GC și GD

și

— compararea în raport cu nivelul efectiv și cel planificat al comenzilor pentru fiecare grupare națională.” (punctul 50 al doilea paragraf din considerente.)

206 Se cuvine să admitem că această descriere a conținutului documentului este, în esență, corectă. Cu toate acestea, Comisia nu invocă niciun element de probă în sprijinul afirmației sale conform căreia anexa 70 la comunicarea obiecțiilor poate fi considerată „un indiciu al adevăratei naturi a deliberărilor acestui organ” (punctul 113 ultimul paragraf din considerentele deciziei). În plus, Stora declară: „JMC a fost înființat la sfârșitul anului 1987 și a organizat prima reuniune la începutul anului 1988, preluând de la această dată o parte din funcțiile convenite Comitetului Economic. Celelalte funcții ale Comitetului Economic au fost preluate de Comitetul Statistic.” (Anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 13). Cel puțin în ceea ce privește perioada care a început în prima parte a anului 1988, singura perioadă pe parcursul căreia Prat Carton a participat la reuniunile COE, declarațiile Stora nu conțin, prin urmare, niciun element care să sprijine afirmația Comisiei referitoare la pretinsul obiect anticoncurențial al deliberărilor acestui organ. În sfârșit, Comisia nu invocă nici elemente de probă ce permit să se considere că participanții la reuniunile COE erau informați cu privire la natura precisă a reuniunilor JMC, organ la care raporta COE. În consecință, nu ar putea fi exclus ca participanții la reuniunile COE, care nu participau în același timp la reuniunile JMC, să nu fi avut cunoștință de utilizarea precisă, de către JMC, a rapoartelor pregătite de COE.

207 În consecință, anexa 70 la comunicarea obiecțiilor nu stabilește adevărata natură a discuțiilor desfășurate cu ocazia reuniunilor COE.

ii) Reuniunea COE din 3 octombrie 1989

- 208 Conținutul reuniunii COE din 3 octombrie 1989 este relatat în anexa 70 la comunicarea obiecțiilor. Se pune problema de a ști dacă participarea Prat Carton la această reuniune constituie o probă suficientă a participării sale la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat.
- 209 În primul rând, trebuie observat că discuțiile privind prețurile, care au fost desfășurate cu ocazia reuniunii menționate se refereau la reacțiile clienților față de creșterea prețurilor cartonului GC, aplicată de majoritatea producătorilor acestui carton, începând cu 1 octombrie 1989, după ce a fost anunțată pe piață, cu câteva luni înainte. Conform Comisiei, această creștere de preț se referea, de asemenea, la cartonul SBS, însă nu și la cartonul GD. Cât despre discuțiile din cursul reuniunii în cauză, Tribunalul consideră că acestea au mers dincolo de ceea ce permit regulile comunitare de concurență, în special, în ceea ce s-a constatat că ar fi „o eroare să se renunțe la aplicarea nivelului de preț important și fixat de acum înainte, cu privire la calitatea GC [...]”. Într-adevăr, exprimând astfel voința comună de a aplica ferm noul nivel al prețurilor cartonului GC, producătorii nu au determinat în mod autonom politica pe care intenționau să o urmeze pe piață, aducând astfel atingere concepției inerente dispozițiilor din tratat referitoare la concurență (a se vedea, în special, Hotărârea Suiker Unie și alții c. Comisiei, citată mai sus, considerentul 173).
- 210 Cu toate acestea, nu există nimic care să permită considerarea faptului că Prat Carton a participat la o coluziune privind creșterea prețurilor din octombrie 1989, înainte de punerea în aplicare a acesteia și că, pe de altă parte, aceasta a procedat efectiv la o creștere a prețurilor cartonului GC, în acea perioadă. În această privință, din răspunsurile furnizate de reclamantă la întrebările scrise adresate de Tribunal rezultă faptul că producția Prat Carton în 1989 se constituia în proporție de peste 80 % din carton GD, ceea ce nu era afectat de creșterea prețurilor în cauză. În plus, reuniunea COE din octombrie 1989 s-a desfășurat cu aproximativ opt luni înainte de prima participare dovedită a Prat Carton la o reuniune a JMC, unul dintre organele care au constituit, conform deciziei, împreună cu PWG, locul în care s-au desfășurat principalele discuții cu obiect anticoncurențial.
- 211 În lumina acestor elemente, nu ar putea fi exclus ca reprezentantul (reprezentanții) Prat Carton la reuniunea COE din 3 octombrie 1989 să nu fi putut fi conștient (conștienți) de contextul în care se desfășurau discuțiile privind prețurile. În plus, în lipsa probelor privind comportamentul său pe piață în materie de prețuri, pe parcursul perioadei relevante, este posibil ca Prat Carton să fi considerat că discuțiile nu se refereau la situația sa individuală. În consecință, în măsura în care conținutul reuniunii COE din 3 octombrie 1989 a putut avea pentru Prat Carton un caracter excepțional, nu ar putea să i se reproșeze acestei întreprinderi faptul că nu s-a distanțat public de conținutul discuțiilor acestei reuniuni.
- 212 În al doilea rând, anexa 70 la comunicarea obiecțiilor nu conține niciun pasaj care stabilește realitatea discuțiilor ce ar fi dus la programarea, pe viitor, pe baza unei coluziuni, a timpilor de oprire a instalațiilor. Toate trimiterile la timpii de oprire precisi pe care îi vizează aceasta se referă, de fapt, la date istorice. Cu siguranță, documentul conține un pasaj referitor la utilizarea viitoare a instalațiilor: „În cazul în care situația slabă a primirii comenzilor și a încărcării mașinilor persistă, este evident că trebuie reflectat asupra unei întreruperi a producției în funcție de cerere.” [„Bei anhaltend schlechtem Auftragseingang und schlechter Belegung ist es naheliegend, entsprechend dem

Marktbedarf ein Abstellen zu überlegen.”] Cu toate acestea, din moment ce participarea Prat Carton la reuniunea COE în cauză nu demonstrează, din motivele invocate mai sus, participarea sa la o coluziune privind prețurile, aceasta nu constituie, în plus, o dovadă suficientă a participării sale la o coluziune privind timpii de oprire. Singura evocare a eventualei necesități de a proceda la întreruperi viitoare nu ar putea fi considerată a aduce atingere regulilor comunitare de concurență, deoarece, cel puțin pentru întreprinderile care nu participă la o coluziune privind prețurile, aceasta poate corespunde simplei constatări obiective a condițiilor de piață existente.

- 213 Având în vedere cele de mai sus, participarea Prat Carton la reuniunea COE din 3 octombrie 1989 nu constituie o dovadă suficientă a participării sale la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat.

c) Declarația Stora privind transmiterea de informații către întreprinderile care nu au fost prezente la reuniuni

- 214 În declarația sa invocată de Comisie (anexa 38 la comunicarea obiecțiilor, p. 2), Stora furnizează indicații privind producătorii care au fost informați cu privire la rezultatele reuniunilor PWG: „Producătorii Stora consideră că producătorii spanioli erau, în general, informați de Saffa sau de Finnboard. Ceilalți producători spanioli, membri ai PG Paperboard sunt: Papelera del Centra SA, Prat Carton SA, Romani Esteve SA, Sarrió SA și Tampella Espanola SA.”

- 215 După cum rezultă în mod clar din termenii acestei declarații, Stora menționează numai convingerea conform căreia Prat Carton ar fi fost informată cu privire la rezultatele reuniunilor PWG. Fundamentul acestei convingeri nu este, de altfel, indicat. În aceste condiții, această declarație nu poate constitui proba unei participări a Prat Carton la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat. Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât afirmațiile Stora implică mai multe alte întreprinderi membre ale PG Paperboard, care, în decizie, nu au fost considerate a fi participat la o anumită încălcare.

d) Cu privire la participarea Prat Carton la reuniunile JMC

- 216 Comisia susține că nu s-a dovedit faptul că Prat Carton nu a participat la reuniunile JMC înainte de luna iunie 1989, deoarece nu există nicio înregistrare oficială a participării diverselor întreprinderi la aceste reuniuni, înainte de verificările efectuate de Comisie.

- 217 Cu toate acestea, sarcina probei privind existența unei încălcări a articolului 85 alineatul 1 din tratat de către Prat Carton incumbă Comisiei. Prin urmare, simplele afirmații ale acesteia cu privire la eventuala participare a Prat Carton la reuniunile JMC în cursul perioadei în cauză sunt lipsite de fundament.

e) Concluzie cu privire la perioada în cauză

- 218 Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, elementele de probă invocate de Comisie, chiar considerate în ansamblu, nu dovedesc o participare a Prat Carton la o încălcare a articolului 85 alineatul 1 din tratat, în cursul perioadei dintre jumătatea anului 1986 și luna iunie 1990.

2. Perioada dintre iunie 1990 și februarie 1991

- 219 Este evident faptul că Prat Carton a participat la trei reuniuni ale JMC, în cursul perioadei în cauză, și anume cele din 27-28 iunie 1990, 4 septembrie 1990 și 8-9 octombrie 1990. Fiind vorba despre comportamentul efectiv al Prat Carton pe piață, Comisia consideră că dispune de elemente de probă de natură să demonstreze că această întreprindere a luat parte la creșterea de preț concertată din ianuarie 1991, singura creștere de preț concertată, pusă în aplicare în cursul acestei perioade.
- 220 În lumina acestor elemente, se cuvine să analizăm problema de a ști dacă participarea Prat Carton la trei elemente constitutive ale încălcării, pe parcursul perioadei menționate, este suficient demonstrată de Comisie.
- a) Cu privire la participarea Prat Carton la o coluziune privind prețurile
- 221 Conform Comisiei, obiectivul principal al JMC era, încă de la început, următorul:
- „— să determine dacă, și, în caz afirmativ, cum puteau fi puse în aplicare creșterile de preț și să comunice concluziile sale către PWG,
- să definească modalitățile inițiativelor în materie de preț decise de PWG, țară cu țară și pentru principalii clienți, în vederea stabilirii unui sistem de preț echivalent (și anume uniform) în Europa [...]” (punctul 44 ultimul paragraf din considerentele deciziei).
- 222 Mai concret, Comisia susține, la punctul 45 primul și al doilea paragraf din considerentele deciziei:
- „Acest comitet analiza pe fiecare piață în parte modul în care creșterile de preț decise de PWG trebuiau puse în aplicare de fiecare producător. Aspectele practice ale aplicării creșterilor prevăzute erau tratate în cadrul «meselor rotunde», la care fiecare participant avea ocazia să comenteze creșterea propusă.
- Dificultățile întâlnite în punerea în aplicare a creșterilor de preț decise de PWG sau eventualele refuzuri de a coopera erau raportate către PWG, care se străduia apoi (astfel cum a declarat Stora) «să obțină gradul de cooperare considerat necesar». JMC făcea rapoarte distincte pentru calitățile GC și GD. Atunci când PWG modifica o decizie în materie de preț bazându-se pe rapoartele transmise de JMC, măsurile ce urmau a fi luate pentru aplicarea deciziei în cauză erau discutate în reuniunea următoare a JMC.”
- 223 Trebuie constatat faptul că se face referire, în mod corect, de către Comisie, în sprijinul acestor indicații referitoare la obiectul reuniunilor JMC, la declarațiile Stora (anexele 35 și 39 la comunicarea obiecțiilor).
- 224 În plus, chiar dacă nu dispune de niciun proces verbal oficial al unei reuniuni a JMC, aceasta a obținut de la Mayr-Melnhof și Rena anumite note interne referitoare la reuniunile din 6 septembrie 1989, 16 octombrie 1989 și 6 septembrie 1990 (anexele 117, 109 și 118 la comunicarea obiecțiilor). Aceste note, al căror conținut este descris la punctele 80, 82 și 87 din considerentele deciziei, prezintă discuțiile detaliate desfășurate

în cadrul acestor reuniuni privind inițiativele concertate în materie de preț. Acestea constituie, așadar, elemente de probă care coroborează, în mod clar, descrierea funcțiilor JMC oferită de Stora.

- 225 În această privință, este suficient să facem trimitere, cu titlu de exemplu, la nota obținută de Rena referitoare la reuniunea JMC din 6 septembrie 1990 (anexa 118 la comunicarea obiectivelor) și în care se indică, în special:

„O creștere de preț va fi anunțată *săptămâna viitoare, în septembrie*.”

Franța	40 FRF
Țările de Jos	14 NLG
Germania	12 DEM
Italia	80 ITL
Belgia	2,50 BEF
Elveția	9 CHF
Regatul Unit	40 GBP
Irlanda	45 IEP

Toate calitățile ar trebui să facă obiectul aceleiași creșteri, GD, UD, GT, GC etc.

O singură creștere de preț pe an.

Pentru livrările începând cu 7 ianuarie.

Cel târziu la 31 ianuarie.

Scrisoare din 14 septembrie cu creșterea de preț (Mayr-Melnhof).

19 septembrie, expedierea scrisorii de către Feldmühle.

Cascades înainte de sfârșitul lunii septembrie.

Toate trebuie să-și fi trimis scrisorile înainte de 8 octombrie.”

- 226 Astfel cum Comisia explică la punctele 88-90 din considerentele deciziei, aceasta a fost, în plus, în măsură să obțină documente interne ce permit a se concluziona că întreprinderile, și, în special, cele citate nominal în anexa 118 la comunicarea obiectivelor, au anunțat și pus în aplicare efectiv creșterile de preț convenite.

- 227 Chiar dacă documentele invocate de Comisie privesc numai un număr mic de reuniuni ale JMC organizate în cursul perioadei acoperite de decizie, toate probele cu înscrisuri disponibile confirmă indicația Stora, conform căreia obiectivul principal al JMC era acela de a determina și planifica punerea în aplicare a creșterilor de preț concertate. În această privință, absența aproape totală a proceselor-verbale, oficiale sau interne, ale reuniunilor JMC trebuie considerată ca o probă suficientă a afirmației Comisiei, conform căreia întreprinderile care au participat la reuniuni au depus eforturi să disimuleze adevărata natură a discuțiilor din cadrul acestui organ (a se vedea, în special, punctul 45 din considerentele deciziei). În aceste circumstanțe, sarcina probei a fost inversată, revenind întreprinderilor destinate ale deciziei, care au participat la reuniunile acestui organ, să demonstreze că acesta avea un obiect licit. Având în vedere că aceste întreprinderi nu au adus o astfel de dovadă, Comisia a considerat în mod corect că discuțiile la care s-au

angajat întreprinderile în cursul reuniunilor acestui organ aveau un obiect, în principal, anticoncurențial.

228 În ceea ce privește situația individuală a Prat Carton, participarea sa la trei reuniuni ale JMC, în cursul unei perioade de aproximativ opt luni, trebuie să fie considerată, în lumina celor de mai sus și sub rezerva absenței unor înscrisuri cu privire la discuțiile desfășurate cu ocazia acestor trei reuniuni, ca o dovadă suficientă a participării sale, pe parcursul acestei perioade, la coluziunea privind prețurile.

229 Această constatare este coroborată cu documentația invocată de Comisie, referitoare la comportamentul efectiv al Prat Carton în materie de preț. Într-adevăr, este oportun să amintim că o creștere de preț pentru toate calitățile de carton a fost decisă la începutul lunii septembrie 1990 și anunțată de diferite întreprinderi, în cursul lunilor septembrie-octombrie 1990, astfel cum rezultă din anexa 118 la comunicarea obiecțiilor, menționată anterior. Această creștere trebuia să intre în vigoare, în toate țările în cauză, în ianuarie 1991.

230 Într-un fax trimis de Prat Carton, la data de 26 septembrie 1990 (documentul G-15-8), se indică, în special:

„ . Avem intenția de a crește prețurile în toate țările începând cu ianuarie 1991.

. Fiind vorba despre Franța, prevedem o creștere de 400 FRF/tonă pentru toate calitățile.”

231 Chiar dacă acest fax menționează suma precisă a creșterii de preț prevăzute numai pentru o singură țară, acesta dovedește că Prat Carton a efectuat anunțuri privind creșterile de preț în conformitate cu deciziile adoptate, conform anexei 118 la comunicarea obiecțiilor, în cadrul JMC. În acest context, creșterile menționate în anexa 118 la comunicarea obiecțiilor nu se referă, pentru ansamblul țărilor în cauză, la aceleași volume de vânzări, iar cea menționată pentru Franța, în cuantum de 40 FRF, corespunde unei creșteri de preț pe 100 kg. În plus, deși este evident că rezultă din documentele F-15-9 și G-15-7, faxuri schimbate între Prat Carton și o întreprindere britanică, la sfârșitul lunii februarie/începutul lunii martie 1991, că Prat Carton a crescut, în cele din urmă, prețurile în Regatul Unit de-abia în luna aprilie 1991, o astfel de amânare a datei de punere în aplicare a creșterii prețurilor într-una din țările în cauză nu poate afecta valoarea probatorie a documentului G-15-8, menționat mai sus, în ceea ce privește participarea Prat Carton la creșterea de preț concertată din ianuarie 1991. Acest raționament se aplică cu atât mai mult cu cât creșterea de preț pusă în aplicare de Prat Carton pe piața britanică s-a ridicat, conform documentului F-15-9, la o sumă de 35-45 GBP/t, apropiindu-se de suma de 40 GBP indicată în anexa 118 la comunicarea obiecțiilor.

232 Având în vedere considerațiile de mai sus, Tribunalul estimează că s-a dovedit de către Comisie că Prat Carton a participat la coluziunea privind prețurile, pe parcursul perioadei dintre iunie 1990 și februarie 1991.

b) Cu privire la participarea Prat Carton la o coluziune privind timpii de oprire

233 S-a admis deja că a fost dovedit de către Comisie faptul că întreprinderile prezente la reuniunile PWG au participat, începând cu sfârșitul anului 1987, la o coluziune privind timpii de oprire a instalațiilor și că au fost aplicați efectiv timpii de oprire, începând cu 1990.

234 Conform deciziei, întreprinderile care au participat la reuniunile JMC au luat parte, de asemenea, la această coluziune.

235 În această privință, Comisia indică, în special,:

„Pe lângă sistemul administrat de Fides, care oferea date reunite, se obișnuia ca fiecare producător să facă cunoscut concurenților săi nivelul registrelor sale de comenzi, cu ocazia reuniunilor JMC.

Informațiile privind comenzile transformate în zile de lucru erau, în același timp, utile:

- pentru a decide dacă erau favorabile condițiile pentru punerea în aplicare a unei creșteri de preț concertate.
- pentru a determina timpii de oprire necesari pentru menținerea echilibrului dintre ofertă și cerere [...]” (punctul 69 al treilea și al patrulea paragraf din considerentele deciziei.)

236 Aceasta arată, de asemenea:

„Cu toate acestea, PWG nu indica în mod oficial timpii de oprire ce urmau a fi respectați de fiecare producător. Conform Stora, stabilirea unui plan coordonat de întrerupere a mașinilor, care să se aplice tuturor producătorilor, ridică dificultăți de ordin practic. Stora indică faptul că acesta este motivul pentru care nu exista «decât un sistem lejer de încurajare» (a doua declarație a Stora, p. 15).

Se pare că, din nou, principalii producători au fost cei care și-au asumat sarcina reducerii producției pentru a menține nivelurile prețurilor.

Procese-verbale neoficiale a două reuniuni JMC, care au avut loc în ianuarie 1990 (considerentul 84), respectiv în septembrie 1990 (considerentul 87), precum și alte documente (considerentele 94 și 95), confirmă, cu toate acestea, că, în cadrul PG Paperboard, marii producători își informau constant concurenții mai mici cu privire la proiectele lor de a aplica timpii de oprire suplimentari pentru a evita diminuarea prețurilor.” (punctul 71 din considerentele deciziei.)

237 Este necesar să se constate că, în mod justificat, Comisia se referă la a doua declarație a Stora (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 25) în sprijinul afirmației sale conform căreia, în cazul în care PWG nu indica oficial timpul de oprire care urma a fi respectat de fiecare producător, exista, cu toate acestea, un „sistem lejer de încurajare” în acest sens.

238 În ceea ce privește întreprinderile care au participat la reuniunile JMC, probele cu înscrisuri care se raportează la aceste reuniuni (anexele 109, 117 și 118 la comunicarea

obiecțiilor, menționate anterior) confirmă că discuțiile referitoare la timpii de oprire au avut loc în contextul pregătirii creșterilor de preț concertate. Astfel cum s-a arătat deja (a se vedea considerentul 104 de mai sus), anexa 118 la comunicarea obiecțiilor menționează registrele de comenzi pentru mai mulți producători și arată că anumiți producători prevedeau timpii de oprire. În plus, cu toate că anexele 109 și 117 la comunicarea obiecțiilor nu conțin indicații referitoare direct la timpii de oprire prevăzuți, acestea arată că starea registrelor de comenzi și starea primirii comenzilor au fost discutate în cadrul reuniunilor în cauză.

- 239 Aceste documente, citite împreună cu declarațiile Stora, constituie o probă suficientă a participării la coluziunea privind timpii de oprire a producătorilor reprezentați la reuniunile JMC. Într-adevăr, în măsura în care concertarea privind prețurile anunțate avea ca scop o creștere a prețurilor de tranzacție (a se vedea considerentele 48-61 de mai sus), întreprinderile care au participat la coluziunea privind prețurile au fost, inevitabil, conștiente de faptul că examinarea stării registrelor de comenzi și a primirii comenzilor, precum și discuțiile privind eventualii timpii de oprire nu aveau ca obiect numai să determine dacă condițiile pieței erau favorabile unei creșteri de preț concertate, ci, de asemenea, să determine dacă se impuneau timpii de oprire a instalațiilor pentru a evita ca nivelul de preț convenit să fie compromis de un excedent de ofertă. Mai concret, rezultă din anexa 118 la comunicarea obiecțiilor că participanții la reuniunea JMC din 6 septembrie 1990 s-au pus de acord cu privire la anunțarea unei viitoare creșteri de preț, cu toate că mai mulți producători declaraseră că se pregăteau să întrerupă producția. Prin urmare, condițiile pieței au fost în așa fel încât aplicarea efectivă a unei viitoare creșteri de preț urma să necesite, după toate aparențele, aplicarea unor timpii de oprire (suplimentari), ceea ce constituie, prin urmare, o consecință acceptată, cel puțin implicit, de către producători.
- 240 Pe această bază și fără să fie necesar să se analizeze celelalte elemente de probă invocate de Comisie în decizie (anexele 102, 113, 130 și 131 la comunicarea obiecțiilor), trebuie să se considere că a fost dovedit de către Comisie faptul că întreprinderile care au participat la reuniunile JMC și la coluziunea privind prețurile au luat parte la o coluziune privind timpii de oprire.
- 241 Prin urmare, trebuie să se considere că Prat Carton a participat, pe parcursul perioadei dintre iunie 1990 și februarie 1991, la o coluziune privind timpii de oprire.

c) Cu privire la participarea Prat Carton la o coluziune privind cotele de piață

- 242 S-a admis deja că s-a dovedit de către Comisie că întreprinderile prezente la reuniunile PWG au participat, de la sfârșitul anului 1987, la o coluziune privind cotele de piață (a se vedea considerentele 84-114 de mai sus).
- 243 În sprijinul afirmației sale conform căreia întreprinderile care nu au participat la reuniunile PWG au luat parte, de asemenea, la coluziunea privind acest subiect, Comisia indică în decizie:

„În cazul în care ceilalți producători de carton, care asistau la reuniunile JMC, nu erau la curent cu discuțiile aprofundate privind cotele de piață, care aveau loc la PWG, ei erau, cu toate acestea, perfect informați, în cadrul politicii «prețului înainte de tonaj» la care

subscriau cu toții, cu privire la acordul general încheiat între principalii producători, pentru a menține «niveluri de aprovizionare constante» și, fără îndoială, cu privire la necesitatea de a-și adapta propriul comportament la acesta.” (punctul 58 primul paragraf din considerentele deciziei.)

- 244 Cu toate că aceasta nu rezultă în mod expres din decizie, Comisia confirmă, cu privire la acest aspect, declarațiile Stora conform cărora:

„Alți producători care nu participau la PWG nu erau informați, în general, cu privire la detaliile discuțiilor referitoare la cotele de piață. Cu toate acestea, în cadrul politicii prețului înainte de tonajului, la care participau, ar fi trebuit să aibă cunoștință de înțelegerea principalilor producători, care viza să nu scadă prețurile prin menținerea unor niveluri de ofertă constante.

În ceea ce privește oferta [de carton] GC, în orice situație, cotele producătorilor care nu participau la PWG aveau un nivel atât de puțin semnificativ încât participarea sau neparticiparea acestora la înțelegerile privind cotele de piață nu avea practic nicio incidență într-un sens sau altul.” (Anexa 43 la comunicarea obiecțiilor, punctul 1.2.)

- 245 Comisia se bazează, așadar, în principal, la fel ca și Stora, pe presupunerea conform căreia, chiar și în absența unor probe directe, întreprinderile care nu au asistat la reuniunile PWG, dar despre care s-a dovedit că au subscris la alte elemente constitutive ale încălcării, descrise la articolul 1 din decizie, trebuie să fi avut cunoștință de existența coluziunii privind cotele de piață.

- 246 Un astfel de raționament nu ar putea fi reținut. În primul rând, Comisia nu invocă niciun element de probă susceptibil să demonstreze că întreprinderile care nu au asistat la reuniunile PWG au subscris la un acord general ce prevedea, în special, înghețarea cotelor de piață ale principalilor producători.

- 247 În al doilea rând, singurul fapt că întreprinderile menționate au participat la o coluziune privind prețurile și la coluziunea privind timpii de oprire nu demonstrează că acestea au luat parte, de asemenea, la o coluziune privind cotele de piață. În această privință, coluziunea privind cotele de piață nu era, contrar a ceea ce pare să afirme Comisia, intrinsec legată de coluziunea privind prețurile și/sau de cea privind timpii de oprire. Este suficient să se constate că respectiva coluziune privind cotele de piață ale principalilor producători reuniți în cadrul PWG viza, conform deciziei (a se vedea considerentele 78-80 de mai sus), să mențină cotele de piață la niveluri constante, cu modificări ocazionale, chiar și în cursul perioadelor în care condițiile pieței și, în special, echilibrul dintre ofertă și cerere erau în așa fel încât să nu fie necesar niciun control al producției pentru a garanta punerea în aplicare efectivă a creșterilor de preț convenite. Rezultă că eventuala participare la coluziunea privind prețurile și/sau la cea privind timpii de oprire nu demonstrează că întreprinderile care nu au asistat la reuniunile PWG au participat la coluziunea privind cotele de piață, nici că acestea au avut sau că trebuiau să aibă, în mod necesar, cunoștință de aceasta.

- 248 În sfârșit, în al treilea rând, este necesar să se constate că, la punctul 58 al doilea și al treilea paragraf din considerentele deciziei, Comisia invocă, sub formă de element de probă suplimentar al afirmației în cauză, anexa 102 la comunicarea obiecțiilor, notă

obținută de Rena privind, conform deciziei, o reuniune specială a NPI organizată la 3 octombrie 1998. În această privință, este suficient să se constate, pe de o parte, că reclamanta nu era membră a NPI și, pe de altă parte, că referirea, din acest document, la eventuala necesitate de aplicare a timpilor de oprire nu ar putea, din motive deja evocate, să constituie proba unei coluziuni privind cotele de piață.

- 249 Având în vedere cele de mai sus, Comisia nu a demonstrat că Prat Carton a participat la o coluziune privind cotele de piață, în perioada dintre iunie 1990 și februarie 1991.

3. Concluzii referitoare la participarea Prat Carton la o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat, înainte de a fi achiziționată de reclamantă, în februarie 1991

- 250 Pe baza ansamblului de considerații de mai sus, trebuie să se rețină că a fost dovedit de către Comisie că Prat Carton a participat, în cursul perioadei dintre iunie 1990 și februarie 1991, la o coluziune privind prețurile, precum și la o coluziune privind timpii de oprire. Cu toate acestea, participarea Prat Carton la coluziunea privind cotele de piață, în cursul aceleiași perioade, nu este demonstrată suficient. În sfârșit, pentru perioada anterioară, și anume cea cuprinsă între jumătatea anului 1986 și luna iunie 1990, Comisia nu a demonstrat participarea Prat Carton la elementele constitutive ale încălcării.

Cu privire la cererea de anulare a articolului 2 din decizie

Argumentele părților

- 251 Reclamanta invocă un motiv întemeiat pe nelegalitatea interdicției referitoare la schimburile viitoare de informații. Aceasta observă că nici articolul 1 și nici articolul 2 din decizie nu se referă la primul sistem de schimb de informații al asociației profesionale CEPI-Cartonboard (denumită în continuare „CEPI”), menționat la punctele 105, 106 și 166 din considerentele deciziei. Or, interdicția referitoare la schimburile viitoare de informații s-ar opune atât stabilirii pe viitor, de către CEPI și membrii săi, printre care se află și reclamanta, a unor noi sisteme de schimb de informații, cât și sistemului precis notificat de CEPI Comisiei, la sfârșitul anului 1993, sistem care nu ar fi menționat, de altfel, în decizie.
- 252 În plus, sistemele de schimb de informații care nu vizează să atingă rezultate interzise, precum stabilirea prețurilor sau concertarea asupra cantităților, nu ar fi fost considerate niciodată, în practica anterioară a Comisiei, ca fiind ilicite dacă nu presupuneau schimbul de date individuale și confidențiale. Reclamanta subliniază că, în cel de-al *Șaptelea Raport privind politica în domeniul concurenței*, Comisia a precizat că nu avea obiecții fundamentale privind schimbul de informații statistice prin intermediul unor asociații comerciale sau al unor centrale specializate, chiar atunci când acestea din urmă furnizează o defalcare a datelor, în măsura în care informațiile schimbate nu permit identificarea datelor individuale.
- 253 Motivul se împarte, în continuare, în două părți. Într-o primă parte, reclamanta susține că interdicția conținută la articolul 2 din decizie este, în esență, formulată într-o manieră prea vagă și generală. În particular, ea nu ar preciza în ce împrejurări un sistem de schimb de informații, care nu presupune date individuale, va fi considerat apt să promoveze o

concertare privind prețurile sau producția sau să controleze realizarea unui acord privind prețurile sau împărțirea piețelor.

- 254 În plus, articolul 2 din decizie nu ar preciza care sunt caracteristicile pe care va trebui să le prezinte sistemul pentru a răspunde cerințelor de excludere a) a datelor prezentate în formă agregată, care permit „identificarea comportamentului producătorilor determinați” (al doilea paragraf), b) a statisticilor prezentate în formă agregată privind producția și vânzările care pot fi utilizate „pentru a promova sau facilita un comportament comun din sector” (al treilea paragraf) și c) a „oricărui schimb de informații care interesează concurența”, precum și a „oricărei reuniuni sau contact, în vederea analizării importanței informațiilor schimbate sau a reacției posibile sau probabile a sectorului sau a producătorilor individuali la aceste informații” (al patrulea paragraf).
- 255 Conform reclamantei, interdicțiile vagi și generale păreau nerealizabile și, în orice situație, contrare principiului certitudinii juridice.
- 256 Într-o a doua parte a motivului, reclamanta contestă legalitatea interzicerii, enunțate la articolul 2 al doilea paragraf din decizie, a schimburilor de date (chiar și agregate) cu privire la starea primirii comenzilor și a registrelor de comenzi.
- 257 În primul rând, astfel de date ar furniza numai indicații privind tendința generală a cererii generale și nu ar permite identificarea niciunui producător sau a niciunei țări.
- 258 În al doilea rând, schimbul de date în cauză ar fi deosebit de fructuos, dacă nu necesar, în sectorul cartonului.
- 259 În al treilea rând, Comisia nu ar fi interzis niciodată schimburile de date în cauză. În schimb, aceasta ar fi considerat drept neutru din punctul de vedere al concurenței schimburilor de informații privind nivelul stocurilor, prețurile de pe piață prezente și trecute, consumul, capacitatea de transformare și chiar tendințele prețurilor [a se vedea, în special, Comunicarea 87/C 339/07 a Comisiei, făcută în conformitate cu articolul 19 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului privind o cerere de atestare negativă în conformitate cu articolul 85 alineatul (3) din Tratatul CEE – Cauza nr. IV/32.076 – European Wastepaper Information Service (JO 1987, C 339, p. 7, denumită în continuare „comunicarea EWIS”) și al *Șaptelea Raport privind politica în domeniul concurenței*, punctele 5-8].
- 260 Comisia arată că articolul 2 din decizie nu se referă la sistemul de schimb de informații notificat de CEPI și supus examinării serviciilor competente ale Comisiei, în momentul introducerii acțiunii.
- 261 În plus, aceasta afirmă că ordinele enunțate la articolul 2 din decizie sunt normale, din moment ce aceasta nu a obținut dovada încetării încălcării și din moment ce sfera de aplicare a acestor ordine depinde de comportamentul întreprinderilor. În măsura în care aceste ordine împiedică participarea la un sistem care are un obiect sau un efect identic sau analog celui în cauză, acestea s-ar limita în fapt la aplicarea interdicției generale de la articolul 85 din tratat (Hotărârea Tribunalului din 27 octombrie 1994, Fiatagri și New Holland Ford c. Comisiei, T-34/92, Cul. p. II-905). Acestea s-ar baza, pe de altă parte, pe

articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 și ar fi conforme cu deciziile precedente aprobate de Tribunal.

262 În acest caz, sistemul de schimb de informații ar fi fost considerat esențial de către membrii cartelului și permitea controlul și punerea în aplicare a inițiativelor anticoncurențiale (punctele 61-71 și 134 din considerentele deciziei). În plus, încă ar mai fi fost susceptibil să se încurajeze producătorii să adopte un comportament anticoncurențial, chiar după modificările aduse sistemului în 1991 (punctul 166 din considerentele deciziei). Or, ar trebui să se țină cont de aceste elemente, de particularitățile pieței cartonului și de situația caracterizată prin existența unui cartel practic absolut pe piața europeană, pentru a se aprecia sfera de aplicare a ordinelor enunțate la articolul 2 din decizie. În baza acestor considerații, ar fi necesar să se respingă argumentația reclamantei conform căreia informațiile al căror schimb este interzis ar fi generale, iar articolul 2 din decizie ar încălca principiul certitudinii juridice. Într-adevăr, interdicția unui schimb de informații, în special în ceea ce privește informațiile prevăzute la articolul 2 primul paragraf litera (a), litera (b) și litera (c), nu ar fi generală, ci s-ar referi exclusiv la informațiile destinate facilitării sau promovării unui comportament anticoncurențial.

263 În sfârșit, comunicarea EWIS s-ar fi referit la un context economic complet diferit de cel al cartonului (punctul 3 din comunicare), în special pentru că EWIS putea să furnizeze numai date globale referitoare la un număr suficient de membri pentru a nu fi posibil să se identifice comportamentul unui anumit membru (punctul 7 din comunicare).

Constatările Tribunalului

264 Este necesar să se amintească faptul că articolul 2 din decizie dispune:

„Întreprinderile menționate la articolul 1 pun capăt, fără întârziere, încălcărilor menționate mai sus, în cazul în care acestea nu au făcut-o deja. Ele se abțin pe viitor, în cadrul activităților lor din sectorul cartonului, de la orice acord sau practică concertată care poate avea un obiect sau un efect identic sau similar, inclusiv orice schimb de informații comerciale:

- a) prin care participanții ar fi informați direct sau indirect cu privire la producția, vânzările, registrele de comenzi, nivelul de utilizare a mașinilor, prețurile de vânzare, costurile sau planurile de comercializare ale altor producători;
- b) prin care, chiar dacă nu se comunică nicio informație individuală, s-ar promova, facilita sau încuraja o reacție comună de sector în domeniul prețurilor sau un control al producției

sau

- c) care ar permite întreprinderilor în cauză să urmeze realizarea sau respectarea oricărui acord expres sau tacit privind prețurile sau împărțirea piețelor, în Comunitate.

Orice sistem de schimb de date generale la care acestea ar fi abonate, precum sistemul Fides sau succesorul acestuia, va fi administrat în așa fel încât să excludă nu numai toate datele ce permit identificarea comportamentului producătorilor determinați, ci și toate datele referitoare la starea primirii comenzilor și a registrelor de comenzi, la nivelul prevăzut de utilizare a capacităților de producție (în ambele cazuri, chiar dacă acestea sunt agregate) sau la capacitatea de producție a fiecărei mașini.

Orice sistem de schimb de acest tip se va limita la colectarea și difuzarea, într-o formă agregată, a statisticilor privind producția și vânzările care nu pot fi utilizate pentru promovarea sau facilitarea unui comportament comun de sector.

Întreprinderile se vor abține, de asemenea, de la orice schimb de informații care interesează concurența, altul decât schimburile admise, precum și de la orice reuniune sau contact având ca scop examinarea importanței informațiilor schimbate sau a reacției posibile sau probabile a sectorului sau a producătorilor individuali la aceste informații.

Se acordă un termen de trei luni de la data notificării prezentei decizii pentru a se proceda la modificările necesare aduse oricărui sistem eventual de schimb de informații.”

- 265 Astfel cum rezultă din punctul 165 din considerente, articolul 2 din decizie a fost adoptat în aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17. În temeiul acestei dispoziții, Comisia, atunci când constată o încălcare, în special, a dispozițiilor articolului 85 din tratat, poate să oblige printr-o decizie întreprinderile interesate să pună capăt încălcării constatate.
- 266 Ține de o jurisprudență constantă faptul că aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 poate să presupună interdicția de a continua anumite activități, practici sau situații, a căror nelegalitate a fost constatată (Hotărârile Curții din 6 martie 1974, Istituto Chemioterapico Italiano și Commercial Solvents c. Comisiei, 6/73 și 7/73, Cul. p. 223, considerentul 45, și din 6 aprilie 1995, RTE și ITP c. Comisiei, C-241/91 P și C-242/91 P, Cul. p. I-743, considerentul 90), dar și aceea de a adopta un comportament viitor similar (Hotărârea Tribunalului din 6 octombrie 1994, Tetra Pak c. Comisiei, T-83/91, Cul. p. II-755, considerentul 220).
- 267 În plus, în măsura în care aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17 trebuie să se facă în funcție de încălcarea constatată, Comisia are competența de a preciza întinderea obligațiilor care le revin întreprinderilor în cauză, cu scopul de a se pune capăt respectivei încălcări. Cu toate acestea, astfel de obligații care privesc întreprinderile nu trebuie să depășească limitele a ceea ce este potrivit și necesar pentru a se atinge scopul dorit, și anume restabilirea legalității în privința normelor care au fost ignorate (Hotărârea RTE și ITP c. Comisiei, citată mai sus, considerentul 93; în același sens, a se vedea Hotărârile Tribunalului din 8 iunie 1995, Langnese-Iglo c. Comisiei, T-7/93, Cul. p. II-1533, considerentul 209 și Schöller c. Comisiei, T-9/93, Cul. p. II-1611, considerentul 163).
- 268 În acest caz, pentru a verifica dacă, așa cum pretinde reclamanta, ordinul conținut la articolul 2 din decizie are o sferă de aplicare prea mare, este necesar să se examineze întinderea diverselor interdicții pe care le impune acesta întreprinderilor.

- 269 Cu privire la interdicția prevăzută la articolul 2 primul paragraf teza a doua, de a le impune întreprinderilor să se abțină pe viitor de la orice acord sau practică concertată care poate avea un obiect sau un efect identic sau analog celor ale încălcărilor constatate la articolul 1 din decizie, aceasta vizează doar ca întreprinderile să fie împiedicate să repete comportamentele a căror nelegalitate a fost constatată. În consecință, prin adoptarea unei astfel de interdicții, Comisia nu a depășit competențele pe care i le conferă articolul 3 din Regulamentul nr. 17.
- 270 În ceea ce privește articolul 2 primul paragraf literele (a), (b) și (c), dispozițiile sale vizează mai specific interdicțiile unor schimburi viitoare de informații comerciale.
- 271 Ordinul conținut la articolul 2 primul paragraf litera (a), care interzice pe viitor orice schimb de informații comerciale ce permit participanților să obțină direct sau indirect informații individuale despre întreprinderile concurente, presupune că ilegalitatea unui schimb de informații de o astfel de natură, cu privire la articolul 85 alineatul (1) din tratat, a fost constatată de Comisie în decizie.
- 272 În această privință, este necesar să se constate faptul că articolul 1 din decizie nu enunță faptul că schimbul de informații comerciale individuale constituie în sine o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat.
- 273 Acesta stipulează într-un mod mai general că întreprinderile au încălcat acest articol din tratat prin participarea la un acord și la o practică concertată, în temeiul cărora, în special, întreprinderile au „schimbat informații comerciale cu privire la livrări, prețuri, întreruperi ale producției, registre de comenzi și niveluri de utilizare a mașinilor, pentru a susține măsurile menționate mai sus.”
- 274 Cu toate acestea, deoarece dispozitivul deciziei trebuie să fie interpretat în baza motivelor sale (Hotărârea Suiker Unie și alții c. Comisiei, citată mai sus, considerentul 122), este necesar să se menționeze că punctul 134 al doilea paragraf din considerentele deciziei indică:
- „Schimbul de către producători, în timpul reuniunilor PG Paperboard (în principal, cele ale JMC), al unor informații comerciale individuale în mod normal confidențiale și sensibile cu privire la registrele de comenzi, oprirea mașinilor și ritmurile de producție era, în mod evident, contrar regulilor de concurență, din moment ce scopul acestuia era de a face condițiile cât mai propice posibil pentru punerea în aplicare a creșterilor de preț [...]”
- 275 În consecință, deoarece Comisia a considerat în mod corespunzător în decizie că schimbul de informații comerciale individuale constituia, în sine, o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat, interdicția viitoare a unui astfel de schimb de informații îndeplinea condițiile cerute pentru aplicarea articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul nr. 17.
- 276 Fiind vorba despre interdicțiile referitoare la schimburile de informații comerciale prevăzute la articolul 2 primul paragraf literele (b) și (c) din decizie, acestea trebuie să fie examinate în baza paragrafelor al doilea, al treilea și al patrulea din același articol, care sprijină conținutul acestora. În acest context este necesar, de fapt, să se determine dacă, iar în caz afirmativ, în ce măsură Comisia a considerat ca ilegale schimburile în cauză, din

moment ce întinderea obligațiilor impuse întreprinderilor trebuie limitată la ceea ce este necesar pentru restabilirea legalității comportamentelor lor cu privire la articolul 85 alineatul (1) din tratat.

- 277 Decizia trebuie să fie interpretată în sensul conform căruia Comisia a considerat sistemul Fides ca fiind contrar articolului 85 alineatul (1) din tratat, ca sprijin al cartelului constatat (punctul 134 al treilea paragraf din considerentele deciziei). O astfel de interpretare este coroborată cu formularea articolului 1 din decizie, din care rezultă că s-au schimbat informații comerciale între întreprinderi, „cu scopul de a se susține măsurile” considerate contrare articolului 85 alineatul (1) din tratat.
- 278 În baza acestei interpretări făcute de Comisie a compatibilității, în acest caz, a sistemului Fides cu articolul 85 din tratat trebuie apreciată întinderea interdicțiilor viitoare prevăzute la articolul 2 primul paragraf literele (b) și (c) din decizie.
- 279 În această privință, pe de o parte, interdicțiile în cauză nu se limitează la schimburile de informații comerciale individuale, ci se referă, de asemenea, la cele ale anumitor date statistice agregate [articolul 2 primul paragraf litera (b) și al doilea paragraf din decizie]. Pe de altă parte, articolul 2 primul paragraf literele (b) și (c) din decizie interzice schimbul anumitor informații statistice, cu scopul de a preveni constituirea unui posibil sprijin al comportamentelor anticoncurențiale potențiale.
- 280 O astfel de interdicție, prin faptul că vizează să împiedice schimbul de informații pur statistice, care nu au caracter de informații individuale sau individualizabile, pe motiv că informațiile schimbate ar putea fi utilizate în scopuri anticoncurențiale, depășește ceea ce este necesar pentru a restabili legalitatea comportamentelor constatate. Într-adevăr, pe de o parte, nu rezultă din decizie faptul că schimbul de date statistice a fost considerat de către Comisie ca fiind în sine o încălcare a articolului 85 alineatul (1) din tratat. Pe de altă parte, singurul fapt că un sistem de schimb de informații statistice poate fi utilizat în scopuri anticoncurențiale nu îl face să fie contrar articolului 85 alineatul (1) din tratat, din moment ce, în astfel de circumstanțe, este necesar să se constate *in concreto* efectele sale anticoncurențiale. Rezultă că argumentul Comisiei, conform căruia articolul 2 din decizie prezintă un caracter pur declarativ (considerentul 261 de mai sus), este neîntemeiat.
- 281 În consecință, articolul 2 paragrafele de la unu la patru din decizie trebuie anulat, cu excepția următoarelor pasaje:
- „Întreprinderile menționate la articolul 1 pun capăt, de îndată, încălcărilor menționate mai sus, în cazul în care acestea nu au făcut-o deja. Acestea se abțin pe viitor, în cadrul activităților lor din sectorul cartonului, de la orice acord sau practică concertată care poate avea un obiect sau un efect identic sau similar, inclusiv orice schimb de informații comerciale:
- a) prin care participanții ar fi informați direct sau indirect cu privire la producția, vânzările, registrele de comenzi, nivelul de utilizare a mașinilor, prețurile de vânzare, costurile sau planurile de comercializare ale altor producători.

Orice sistem de schimb de date generale la care acestea ar fi abonate, precum sistemul Fides sau succesorul acestuia, va fi administrat în așa fel încât să excludă toate datele ce permit identificarea comportamentului producătorilor determinați.”

Cu privire la cererea de anulare a amenzii sau de reducere a cuantumului acesteia

A – Cu privire la motivul întemeiat pe o necesitate de reducere a amenzii, din cauza unei definiții eronate a obiectului și duratei încălcării

- 282 Reclamanta susține, referindu-se la motivele și argumentele precedente, că încălcarea a avut o sferă de aplicare materială destul de diferită, de o durată mult mai scurtă și de o gravitate mult mai redusă decât afirmă Comisia și că este necesar, prin urmare, să se reducă radical cuantumul amenzii.
- 283 Este necesar să se amintească faptul că rezultă din constatările operate în cadrul motivelor precedente că au fost stabilite în mod corect de către Comisie, în ceea ce privește reclamanta, existența și durata încălcării descrise la articolul 1 din decizie.
- 284 Rezultă că prezentul motiv trebuie respins.

B – Cu privire la motivul întemeiat, pe de o parte, pe o eroare de apreciere comisă de Comisie prin faptul că a considerat că acel cartel „reușise în mare măsură să-și atingă obiectivele” și, pe de altă parte, pe o încălcare a obligației de motivare a acestui aspect

Argumentele părților

- 285 Reclamanta susține că a fost comisă o eroare de apreciere de către Comisie, aceasta reținând, pentru stabilirea cuantumului amenzii, faptul că acel cartel „reușise în mare măsură să-și atingă obiectivele” (punctul 168 din considerentele deciziei). Cu privire la acest aspect, Comisia nu ar fi ținut cont de elementele de probă furnizate de întreprinderile destinate și, mai concret, de reclamantă.
- 286 Modalitățile anunțurilor de prețuri ar fi normale în sector și dacă s-ar observa o anumită uniformitate și simultaneitate a anunțurilor de creștere a prețurilor diferiților producători, aceasta ar fi din cauza condițiilor pieței, în special a transparenței acesteia. Comisia nu ar fi luat în considerare următoarele elemente: a) prețurile de tranzacție au fost întotdeauna cu mult inferioare prețurilor anunțate; b) au existat întotdeauna diferențe considerabile între prețurile aplicate fiecărui client, astfel încât nu a existat un preț unic; c) ciclurile conjuncturale au avut impact asupra evoluției prețurilor și d) diferența dintre prețurile aplicate fiecărui client a crescut în cursul perioadei în cauză, caracterizând astfel o individualizare crescută a prețurilor.
- 287 Evoluția prețurilor de tranzacție ar fi fost determinată numai de condițiile care prevalează pe piață, pe parcursul perioadei în cauză și, în special, de cererea relativ susținută, utilizarea satisfăcătoare și uneori optimă a capacităților (a se vedea punctele 13-15 din considerentele deciziei), creșterile considerabile ale costurilor (a se vedea punctele 16-19 din considerente) și, în sfârșit, de existența unui nivel mediu de rentabilitate absolut normală, pe parcursul întregii perioade. În aceste condiții, Comisia ar fi trebuit să conchidă că creșterile de preț erau normale (a se vedea, de asemenea, punctul 135 din

considerente) și că creșterile prețurilor de tranzacție care pot fi constatate erau în concordanță cu variabilele economice fundamentale. Prin urmare, aceasta ar fi trebuit să conchidă, de asemenea, că pretinsul cartel nu avea niciun efect asupra evoluției efective a prețurilor de tranzacție.

- 288 Conform reclamantei, prețurile de tranzacție au urmat întotdeauna evoluția costurilor. Într-adevăr, scăderea costurilor materiilor prime constatată pe parcursul celei de-a doua jumătăți a anului 1989 ar fi fost însoțită de o creștere considerabilă a costurilor cu forța de muncă și energia, care ar constitui pentru producătorii de carton aproximativ 35% din totalitatea costurilor. Nici faptul că ar fi existat o scădere a cererii în 1991 nu ar însemna că alți factori diferiți de condițiile pieței influențaseră evoluția prețurilor, întrucât singura creștere a prețurilor din 1991 (creșterea din luna ianuarie) fusese deja anunțată în cursul toamnei 1990 și chiar programată mai devreme de producători.
- 289 Afirmarea Comisiei referitoare la efectele cartelului nu ar fi mai exactă în ceea ce privește pretinsa concertare privind cotele de piață, deoarece nu ar fi existat niciodată concertare în această privință și niciun sistem de control al evoluției cotelor de piață ale diferiților producători. În plus, cotele de piață ale Sarrió ar fi variat în mod semnificativ în cursul perioadei în cauză.
- 290 În sfârșit, reclamanta invocă un viciu de motivare legat de o contradicție care ar exista între concluziile referitoare la efectele cartelului asupra pieței și observațiile factice conținute de decizie însăși.
- 291 Comisia observă că, pe parcursul perioadei în cauză, prețurile au fost întotdeauna majorate în mod periodic și aplicate în conformitate cu concertările dintre producători, în cadrul comitetelor PG Paperboard, că ar fi fost instituit un sistem de control al respectării deciziilor impuse de cartel prin intermediul informațiilor detaliate schimbate, iar cotele de piață ale diferiților producători s-au menținut întotdeauna, mai mult sau mai puțin, la același nivel. În aceste condiții și având în vedere, în special, probele cu înscrisuri abundente ale cartelului, afirmația reclamantei, conform căreia cartelul n-ar fi modificat în mod substanțial tendințele pieței, nu ar putea fi susținută.
- 292 Fiind vorba despre evoluția prețurilor, Comisia amintește că este necesar să se aprecieze succesul cartelului în ansamblu. Succesul obținut nu ar fi contrazis nicidecum de faptul, de altfel nedovedit, că reclamanta ar fi obținut mai puține avantaje decât alții.
- 293 În ceea ce privește cotele de piață, variațiile modeste ale cotelor de piață ale diferiților producători ar confirma faptul că acel cartel a avut un mare succes și în această privință.
- 294 În sfârșit, Comisia contestă, pe baza argumentelor de mai sus, că decizia ar fi viciată printr-o lipsă de motivare în ceea ce privește efectele cartelului pe piață. Aceasta trimite, în special, la analizele condițiilor și evoluției pieței conținute la punctele 16, 21 și 137 din considerentele deciziei și susține că, dacă nu se încearcă izolarea unei afirmații de contextul său, nu se constată nicio contradicție în motivarea deciziei.

Constatările Tribunalului

- 295 Conform punctului 168 a șaptea liniuță din considerentele deciziei, Comisia a determinat cuantumul general al amenzilor luând, în special, în considerare faptul că acel cartel a „reușit în mare măsură să-și atingă obiectivele”. Este evident că o astfel de considerație se referă la efectele pe care le are asupra pieței încălcarea constatată la articolul 1 din decizie.
- 296 În scopul controlului aprecierii Comisiei asupra efectelor încălcării, Tribunalul estimează că este suficient să examineze aprecierea asupra efectelor coluziunii cu privire la prețuri. Într-adevăr, în primul rând, rezultă din decizie că respectiva constatare referitoare la reușita în mare măsură a obiectivelor se bazează, în esență, pe efectele coluziunii privind prețurile. Dacă aceste efecte sunt analizate la punctele 100-102, 115 și 135-137 din considerentele deciziei, problema de a ști dacă această coluziune privind cotele de piață și cea privind timpii de oprire au avut efecte asupra pieței nu face, în schimb, obiectul niciunei examinări specifice.
- 297 În al doilea rând, examinarea efectelor coluziunii privind prețurile permite, în orice situație, să se aprecieze, de asemenea, dacă obiectivul coluziunii privind timpii de oprire a fost atins, deoarece aceasta viza să evite ca inițiativele concertate în materie de preț să fie compromise de un excedent de ofertă.
- 298 În al treilea rând, fiind vorba despre coluziunea privind cotele de piață, Comisia nu susține că întreprinderile care au participat la reuniunile PWG aveau ca obiectiv înghețarea absolută a cotelor lor de piață. Conform punctului 60 al doilea paragraf din considerentele deciziei, acordul privind cotele de piață nu era încheiat, „ci adaptat și renegociat periodic”. Având în vedere această precizare, nu i s-ar putea reproșa, prin urmare, Comisiei de a fi estimat că acel cartel a reușit în mare măsură să-și atingă obiectivele, fără să fi examinat, în mod specific, în decizie reușita acestei coluziuni privind cotele de piață.
- 299 Fiind vorba despre coluziunea privind prețurile, Comisia a apreciat efectele generale ale acesteia. În consecință, presupunând chiar că datele individuale furnizate de reclamantă demonstrează, după cum afirmă aceasta, că această coluziune privind prețurile a avut pentru ea numai efecte mai puțin importante decât cele constatate pe piața europeană a cartonului, luată global, astfel de date individuale nu ar putea fi suficiente în sine pentru a pune în discuție aprecierea Comisiei.
- 300 Rezultă din decizie, astfel cum a confirmat Comisia în timpul audierii, că a fost stabilită o distincție între trei tipuri de efecte. În plus, Comisia s-a bazat pe faptul că inițiativele în materie de preț au fost considerate global ca o reușită, de către producătorii înșiși.
- 301 Primul tip de efecte luat în considerare de Comisie, și necontestat de reclamantă, constă în faptul că creșterile de preț convenite au fost efectiv anunțate clienților. Noile prețuri au servit astfel ca referință în cazul negocierilor individuale ale prețurilor de tranzacție cu clienții (a se vedea, în special, punctele 100 și 101 al cincilea și al șaselea paragraf din considerentele deciziei).
- 302 Al doilea tip de efecte constă în faptul că evoluția prețurilor de tranzacție a urmat celei a prețurilor anunțate. În această privință, Comisia susține că „producătorii nu se mulțumeau să anunțe creșterile de preț convenite, ci, cu câteva excepții, [că] ei luau, de asemenea,

măsuri concrete pentru a face în așa fel încât acestea să fie efectiv impuse clienților” (punctul 101 primul paragraf din considerentele deciziei). Aceasta admite că clienții au obținut uneori concesiile privind data intrării în vigoare a creșterilor, diminuărilor sau reducerilor individuale, în special în cazul unei comenzi mari, și că „creșterea netă percepută în medie după deducerea reducerilor, diminuărilor și a altor concesiile era, prin urmare, întotdeauna inferioară cuantumului total al creșterii anunțate” (punctul 102 ultimul paragraf din considerente). Cu toate acestea, referindu-se la graficele conținute într-un studiu economic realizat în scopul procedurii în fața Comisiei, în numele mai multor întreprinderi destinate ale deciziei (denumit în continuare „raportul LE”), aceasta afirmă că exista, în cursul perioadei vizate de decizie, o „relație lineară strânsă” între evoluția prețurilor anunțate și cea a prețurilor de tranzacție exprimate în monedele naționale sau convertite în ECU. Aceasta conchide: „Creșterile nete ale prețurilor obținute urmau îndeaproape creșterile anunțate, chiar dacă cu o anumită întârziere. Însuși autorul raportului a recunoscut pe parcursul audierii că a fost astfel în 1988 și 1989.” (punctul 115 al doilea paragraf din considerente.)

- 303 Trebuie admis faptul că, în aprecierea acestui al doilea tip de efecte, Comisia a putut să considere, în mod corespunzător, că existența unei relații lineare între evoluția prețurilor anunțate și cea a prețurilor de tranzacție constituia dovada unui efect produs asupra acestora din urmă de către inițiativele în materie de preț, în conformitate cu obiectivul urmărit de producători. De fapt, este evident că, pe piața în cauză, practica negocierilor individuale cu clienții implică faptul că prețurile de tranzacție nu sunt, în general, identice cu prețurile anunțate. Nu s-ar putea, prin urmare, spera ca respectivele creșteri ale prețurilor de tranzacție să fie identice cu creșterile prețurilor anunțate.
- 304 În ceea ce privește însăși existența unei corelații între creșterile de preț anunțate și cele ale prețurilor de tranzacție, Comisia se referă, în mod corect, la raportul LE, acesta constituind o analiză a evoluției prețurilor cartonului, pe parcursul perioadei vizate de decizie, bazată pe date furnizate de mai mulți producători, printre care și reclamanta.
- 305 Cu toate acestea, acest raport confirmă numai parțial, în timp, existența unei „relații lineare strânse”. Într-adevăr, examinarea perioadei cuprinse între 1987 și 1991 dezvăluie trei sub-perioade distincte. În această privință, în timpul audierii în fața Comisiei, autorul raportului LE și-a rezumat concluziile după cum urmează: „Nu există o corelație strânsă, nici chiar cu un anumit decalaj, între creșterea de preț anunțată și prețurile de pe piață, pe parcursul primei părți a perioadei considerate, dintre 1987 și 1988. În schimb, o astfel de corelație există în 1988/1989, apoi această corelație se deteriorează pentru a se comporta într-un mod mai degrabă curios [*oddly*] privind perioada 1990/1991.” (Procesul-verbal al audierii, p. 28) Acesta a arătat, în plus, că aceste variații în timp erau strâns legate de variațiile cererii (a se vedea, în special, procesul-verbal al audierii, p. 20).
- 306 Aceste concluzii orale ale autorului sunt în conformitate cu analiza prezentată în raportul său, și, în special, cu graficele care compară evoluția prețurilor anunțate și evoluția prețurilor de tranzacție (raportul LE, graficele 10 și 11, p. 29). Trebuie, prin urmare, să se constate că nu a fost dovedită decât parțial de către Comisie existența „relației lineare strânse” pe care o invocă.
- 307 În timpul audierii, Comisia a indicat că a luat, de asemenea, în considerare un al treilea tip de efecte ale coluziunii privind prețurile, care constă în faptul că nivelul prețurilor de

tranzacție a fost superior nivelului care ar fi fost atins în absența oricărei coluziuni. În această privință, subliniind faptul că datele și ordinea anunțurilor creșterilor de preț fuseseră programate de PWG, Comisia estimează în decizie că „este de neconceput ca, în aceste condiții, aceste anunțuri concertate să nu fi avut niciun efect asupra nivelului real al prețurilor” (punctul 136 al treilea paragraf din considerentele deciziei). Cu toate acestea, raportul LE (secțiunea 3) a stabilit un model ce permite prevederea nivelului de preț care rezultă din condițiile obiective ale pieței. Conform acestui raport, nivelul prețurilor, astfel cum au fost determinate de factori economici obiectivi, pe parcursul perioadei dintre 1975 și 1991, ar fi evoluat, cu variații neglijabile, în mod identic celui al prețurilor de tranzacție practicate, inclusiv pe parcursul perioadei reținute de decizie.

- 308 În ciuda acestor concluzii, analiza efectuată în raport nu permite constatarea faptului că inițiativele concertate în materie de preț nu au permis producătorilor să atingă un nivel al prețurilor de tranzacție superior celui care ar fi rezultat din jocul liber al concurenței. În această privință, astfel cum a subliniat Comisia în timpul audierii, este posibil ca factorii luați în considerare în analiza respectivă să fi fost influențați de existența coluziunii. Astfel, Comisia a susținut, în mod corect, că acest comportament coluziv a putut să limiteze, de exemplu, stimularea întreprinderilor de a-și reduce costurile. Or, aceasta nu a invocat existența niciunei erori directe în analiza cuprinsă în raportul LE și în plus nu și-a prezentat propriile analize economice ale ipoteticei evoluții a prețurilor de tranzacție, în absența oricărei concertări. În aceste condiții, afirmația sa, conform căreia nivelul prețurilor de tranzacție ar fi fost inferior în absența unei coluziuni între producători nu ar putea fi confirmată.
- 309 Rezultă că existența acestui al treilea tip de efecte ale coluziunii privind prețurile nu este dovedită.
- 310 Constatările de mai sus nu sunt cu nimic modificate de aprecierea subiectivă a producătorilor pe care se bazează Comisia pentru a considera că acel cartel reușise în mare măsură să-și atingă obiectivele. Cu privire la acest aspect, Comisia s-a raportat la o listă de documente pe care a furnizat-o în timpul audierii. Or, presupunând chiar că aceasta și-ar fi putut baza aprecierea eventualei reușite a inițiativelor în materie de preț pe documente care arată impresiile subiective ale anumitor producători, se impune să constatăm că mai multe întreprinderi, printre care și reclamanta, s-au referit, în mod corect, în timpul audierii, la numeroase alte documente din dosar, care arată problemele întâlnite de producători la punerea în aplicare a creșterilor de preț convenite. În aceste condiții, trimiterea pe care o face Comisia la declarațiile producătorilor înșiși nu este suficientă pentru a conchide că acel cartel a reușit în mare măsură să-și atingă obiectivele.
- 311 Având în vedere considerațiile de mai sus, efectele încălcării dezvăluite de Comisie nu sunt dovedite decât parțial. Tribunalul va analiza implicațiile acestei concluzii în cadrul competenței sale de plină jurisdicție, în materie de amenzi, în momentul aprecierii gravității încălcării constatate în cazul de față (a se vedea considerentul 334 de mai jos).
- 312 Se cuvine, în cele din urmă, să constatăm că afirmația reclamantei referitoare la o presupusă lipsă de motivare a deciziei în ceea ce privește efectele încălcării este lipsită de fundament. Astfel cum rezultă din analiza de mai sus, decizia conține o motivare detaliată și lipsită de contradicții referitoare la efectele încălcării constatate.

C – Cu privire la motivul întemeiat, pe de o parte, pe o eroare de drept constând în reținerea disimulării cartelului ca element agravant de către Comisie și, pe de altă parte, pe o eroare de motivare în acest sens

Argumentele părților

- 313 Reclamanta susține că, în cazul în care se admite, *quod non*, că o anumită eșalonare a anunțurilor de creștere a prețurilor era rezultatul unei concertări, Comisia nu putea să rețină, cu toate acestea, această circumstanță ca fiind o circumstanță agravantă specifică, deoarece „disimularea” unui cartel este un fapt inerent pentru încălcarea propriu-zisă.
- 314 Reclamanta adaugă că faptul că i-a fost imposibil Comisiei să găsească probe cu înscrisuri ale afirmațiilor sale referitoare la existența unei încălcări nu înseamnă că au fost luate măsuri de disimulare.
- 315 În sfârșit, aceasta constată o lipsă de motivare în sensul că decizia nu explică motivele pentru care disimularea unui cartel ar trebui considerată ca o circumstanță agravantă.
- 316 Comisia susține că disimularea existenței cartelului constituie un element care ar trebui luat în considerare pentru a aprecia gravitatea încălcării (Hotărârea BASF c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 273).

Constatările Tribunalului

- 317 În conformitate cu punctul 167 al treilea paragraf din considerentele deciziei, „unul dintre aspectele cele mai grave ale [încălării] este acela că, pentru a încerca disimularea existenței cartelului, întreprinderile au ajuns până la a orchestra în avans data și ordinea diferitor anunțuri ale unor noi creșteri de preț făcute de fiecare dintre principalii producători”. Decizia relevă în plus că „producătorii ar fi putut, grație acestei înșelătorii elaborate, să atribuie seriile de creșteri de prețuri uniforme, regulate și care ating ansamblul sectorului prin fenomenul «comportamentului oligopolist»” (punctul 73 al treilea paragraf din considerente). În sfârșit, conform punctului 168 a șasea liniuță din considerente, Comisia a determinat nivelul general al amenzilor ținând cont de faptul că „s-au luat măsuri complexe pentru a ascunde adevărata natură și întindere ale coluziunii (absența procesului-verbal oficial sau a documentației privind reuniunile PWG și JMC; participanții erau convinși să nu ia notițe; data și ordinea scrisorilor care anunțau creșterile de preț erau orchestrate în așa fel încât să poată proclama că aceste creșteri «veneau în continuarea altora» etc.)”.
- 318 Este necesar să se constate faptul că a fost dedus, în mod corect, de către Comisie din elemente de probă adunate faptul că întreprinderile au programat datele și ordinea scrisorilor care anunțau creșterile de preț, pentru a încerca să disimuleze existența concertării privind prețurile. Această programare rezultă, în special, din declarațiile Stora (anexa 39 la comunicarea obiecțiilor, punctul 30): „Nu exista o procedură standard cu privire la problema de a ști cine ar anunța primul o creștere de preț și cine ar fi următorul. PWG discuta și se pune de acord cu privire la identitatea producătorului care ar anunța primul fiecare creștere de preț și cu privire la datele la care și-ar anunța creșterile ceilalți producători principali. Schema nu era aceeași de fiecare dată.” Existența sa este

coroborată, de asemenea, cu nota întreprinderii Rena referitoare la reuniunea JMC din 6 septembrie 1990 (anexa 118 la comunicarea obiecțiilor). Acest document conține indicații precise privind datele de anunțare a creșterilor de preț din ianuarie 1991 pentru anumite întreprinderi membre ale PWG (Mayr-Melnhof, Feldmühle și Cascades), date care corespund exact cu cele la care aceste întreprinderi și-au trimis într-adevăr scrisorile de anunțare (a se vedea punctele 87 și 88 din considerentele deciziei).

319 Cu privire la absența proceselor-verbale oficiale și absența aproape absolută a notelor interne referitoare la reuniunile PWG și JMC, acestea constituie, având în vedere numărul lor, durata în timp și natura discuțiilor în cauză, o probă suficientă a afirmației Comisiei, conform căreia participanții erau convinși să nu ia notițe.

320 Din cele de mai sus rezultă că întreprinderile care au participat la reuniunile acestor organe nu numai că au fost conștiente de ilegalitatea comportamentului lor, dar au adoptat, de asemenea, măsuri de disimulare a coluziunii. În consecință, Comisia a reținut pe drept cuvânt aceste măsuri ca circumstanțe agravante, în momentul aprecierii gravității încălcării.

321 În sfârșit, fiind explicat în decizie care erau comportamentele precise ale întreprinderilor reținute ca circumstanțe agravante, aceasta și-a motivat suficient aprecierea cu privire la acest aspect.

322 Prezentul motiv trebuie, prin urmare, respins.

D – Cu privire la motivul întemeiat pe o încălcare a principiului egalității de tratament, prin faptul că ar fi fost aplicate de către Comisie, fără o justificare obiectivă, amenzi mult mai ridicate decât în practica sa anterioară

Argumentele părților

323 Reclamanta susține că creșterea nivelului amenzii aplicate în raport cu cele reținute în practica decizională anterioară a Comisiei constituie o diferență de tratament nejustificată.

324 De fapt, anumite carteluri similare ar fi fost sancționate într-un mod mult mai puțin sever (a se vedea, de exemplu, Decizia 86/398/CEE a Comisiei din 23 aprilie 1986 cu privire la o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CEE (IV/31.149 – Polipropilenă) (JO L 230, p. 1, denumită în continuare „decizia Polipropilenă”).

325 În același mod, nivelul general al amenzilor ar părea nejustificat în raport cu Decizia 92/163/CEE a Comisiei din 24 iulie 1991 cu privire la o procedură de aplicare a articolului 86 din Tratatul CEE (IV/31.043 – Tetra Pak II) (JO 1992, L 72, p.1).

326 Eroarea de apreciere a gravității încălcării ar fi, de asemenea, confirmată de o comparație cu nivelul amenzilor reținut în Decizia 94/815/CE a Comisiei din 30 noiembrie 1994 cu privire la o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CE (cauza IV/33.126 și 33.322 – Ciment) (JO L 343, p. 1).

327 Conform Comisiei, fiecare încălcare prezintă caracteristici proprii. Având în vedere că principiul egalității de tratament presupune ca situațiile asemănătoare să fie tratate în

același mod, ar fi imposibil de comparat cuantumul amenzilor aplicate în cazul de față cu cele aplicate pentru încălcările comise conform unor modalități diferite și în perioade diferite. Comisia adaugă că, în orice situație, are dreptul să ridice nivelul amenzilor, dacă este necesar, pentru a asigura punerea în aplicare a politicii comunitare în domeniul concurenței (Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, Solvay c. Comisiei, T-12/89, Cul. p. II-907).

Constatările Tribunalului

328 Conform articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, Comisia poate, printr-o decizie, să aplice întreprinderilor care au comis, în mod intenționat sau prin neglijență, o încălcare a dispozițiilor articolului 85 alineatul 1 din tratat, amenzi de cel puțin 1.000 de ECU și de cel mult 1.000.000 de ECU, această ultimă sumă putând fi ridicată până la 10 % din cifra de afaceri realizată în cursul exercițiului precedent de fiecare dintre întreprinderile care au participat la încălcare. Cuantumul amenzii se determină luând în considerare în același timp gravitatea încălcării și durata acesteia. După cum rezultă din jurisprudența Curții, gravitatea încălcărilor trebuie stabilită în funcție de un număr mare de elemente, precum, în special, circumstanțele specifice ale cauzei, contextul acesteia și caracterul descurajant al amenzilor, iar aceasta fără a se fi stabilit o listă constrângătoare sau exhaustivă de criterii, care trebuie luate, în mod obligatoriu, în considerare (Ordonanța Curții din 25 martie 1996, SPO și alții c. Comisiei, C-137/95 P, Cul. p. I-1611, considerentul 54).

329 În cazul de față, Comisia a determinat nivelul general al amenzilor ținând seama de durata încălcării (punctul 167 din considerentele deciziei), precum și de următoarele considerații (punctul 168 din considerente):

„ — coluziunea în materie de stabilire a prețurilor și repartizarea piețelor constituie în sine restricții grave ale concurenței,

— cartelul acoperea aproape tot teritoriul Comunității,

— piața comunitară a cartonului este un sector economic important, care totalizează în fiecare an aproximativ 2,5 miliarde de ECU,

— întreprinderile care au participat la încălcare acoperă practic toată piața,

— cartelul a funcționat sub forma unui sistem de reuniuni periodice instituționalizate, care aveau ca obiectiv reglementarea în detaliu a pieței cartonului din cadrul Comunității,

— au fost luate măsuri complexe pentru a ascunde adevărata natură și întinderea coluziunii (absența procesului-verbal oficial sau a documentației privind reuniunile PWG și JMC; participanții erau convinși să nu ia notițe; data și ordinea scrisorilor, care anunțau creșterile de preț, erau orchestrate în așa fel încât să poată proclama că aceste creșteri «veneau în continuarea altora» etc.),

— cartelul a reușit în mare măsură să-și atingă obiectivele”.

- 330 În plus, Tribunalul amintește că, dintr-un răspuns al Comisiei la o întrebare scrisă a Tribunalului rezultă că, în 1990, au fost aplicate amenzi cu un nivel de bază de 9 sau 7,5 % din cifra de afaceri realizată de fiecare dintre întreprinderile destinate ale deciziei de pe piața comunitară a cartonului, întreprinderilor considerate a fi „lideri” ai cartelului, respectiv celorlalte întreprinderi.
- 331 Este necesar să se sublinieze, în primul rând, că, în aprecierea nivelului general al amenzilor, Comisia s-a bazat pe a ține seama de faptul că încălcările recunoscute ale regulilor comunitare de concurență sunt încă relativ frecvente și că, în consecință, îi este îngăduit să ridice nivelul amenzilor, în vederea întăririi efectului lor descurajant. Prin urmare, faptul că, în trecut, Comisia a aplicat amenzi la un anumit nivel pentru anumite tipuri de încălcări nu o poate priva de posibilitatea de ridica acest nivel, în limitele indicate în Regulamentul nr. 17, în cazul în care aceasta se dovedește a fi necesar pentru a asigura punerea în aplicare a politicii comunitare din domeniul concurenței (a se vedea, în special, Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, Musique Diffusion française și alții c. Comisiei, 100/80, 101/80, 102/80 și 103/80, Cul. p. 1825, considerentele 105-108 și Hotărârea ICI c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 385).
- 332 În al doilea rând, Comisia a susținut, în mod corect, că, din pricina circumstanțelor proprii speței, nicio comparație directă nu ar putea fi operată între nivelul general al amenzilor reținut în prezenta decizie și cele reținute în practica decizională anterioară a Comisiei, în special, în decizia Polipropilenă, considerată de Comisia însăși ca fiind cea mai comparabilă cu cea a cazului de față. Într-adevăr, contrar cauzei de la originea deciziei Polipropilenă, nicio circumstanță atenuantă generală nu a fost luată în considerare în cazul de față, pentru a determina nivelul general al amenzilor. Pe de altă parte, după cum a constatat deja Tribunalul, măsurile complexe adoptate de întreprinderi pentru a disimula existența încălcării constituie un aspect deosebit de grav al acesteia, care o caracterizează în raport cu încălcările constatate anterior de Comisie.
- 333 În al treilea rând, este necesar să subliniem durata lungă și caracterul evident al încălcării articolului 85 alineatul (1) din tratat, care a fost comisă în ciuda avertismentului care ar fi trebuit să constituie practica decizională anterioară a Comisiei și, în special, decizia Polipropilenă.
- 334 Pe baza acestor elemente, ar trebui să se considere că enumerarea criteriilor la punctul 168 din considerentele deciziei justifică nivelul general al amenzilor stabilit de Comisie. Tribunalul a constatat deja, cu siguranță, că efectele coluziunii privind prețurile reținute de Comisie pentru determinarea nivelului general al amenzilor nu sunt dovedite decât parțial. Cu toate acestea, în baza considerațiilor de mai sus, această concluzie nu ar putea să afecteze în mod considerabil aprecierea gravității încălcării constatate. În această privință, faptul că întreprinderile au anunțat efectiv creșterile de preț convenite și că prețurile anunțate astfel au servit ca bază pentru stabilirea prețurilor de tranzacție individuale este suficient, în sine, pentru a constata că respectiva coluziune privind prețurile a avut atât ca obiect, cât și ca efect o gravă restricție a concurenței. Prin urmare, în cadrul competenței sale de plină jurisdicție, Tribunalul consideră că toate constatările operate pe tema efectelor încălcării nu justifică nicio reducere a nivelului general al amenzilor stabilit de Comisie.

335 În sfârșit, prin stabilirea în cazul de față a nivelului general al amenzilor, Comisia nu s-a îndepărtat de practica sa decizională anterioară, astfel încât ar fi trebuit să-și motiveze mai explicit aprecierea gravității încălcării (a se vedea, în special, Hotărârea Curții din 26 noiembrie 1975, *Groupement des Fabricants de Papiers Peints de Belgique și alții c. Comisiei*, 73/74, Cul. p. 1491, considerentul 31).

336 În consecință, prezentul motiv trebuie respins.

E – Cu privire la motivul întemeiat pe o lipsă de motivare și pe o încălcare a dreptului la apărare în ceea ce privește calculul amenzii

Argumentele părților

337 Reclamanta susține că, pentru a aprecia dacă s-a menținut Comisia în limitele impuse la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și dacă aceasta și-a exercitat în mod corect și nearbitrar puterea discreționară în materie de amenzi, trebuie verificat dacă decizia conține o descriere a criteriilor pe care le-a aplicat Comisia. Conform acesteia, decizia nu răspunde acestor cerințe, în sensul că nu indică nici exercițiul financiar luat în considerare pentru determinarea amenzilor și nici nivelul (procentul) aplicat pentru a calcula fiecare amendă. Reclamanta ar fi, în consecință, în imposibilitatea de a controla în mod eficient legalitatea deciziei, ceea ce ar constitui o încălcare clară a dreptului său la apărare.

338 Comisia constată că articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 nu menționează nici explicit și nici implicit obligația Comisiei de a indica modul de calcul urmat. În plus, motivarea deciziei privind elementele care au determinat nivelul general al amenzilor, precum și nivelul amenzii aplicate fiecărei întreprinderi ar fi absolut comparabil cu motivările oferite în decizii similare. De altfel, niciun precedent nu ar fi impus vreodată o obligație de a indica criteriile mai detaliate utilizate pentru calcularea amenzilor.

339 Comisia susține că nu e obligată să stabilească quantumul amenzilor pe baza unei formule matematice precise, soluție care ar putea să determine întreprinderile să calculeze, în avans, beneficiul pe care l-ar obține dintr-o participare la un cartel ilicit. Aceasta estimează că dispune de o marjă de apreciere în stabilirea quantumului amenzilor, acestea constituind un instrument al politicii sale în domeniul concurenței (Hotărârea Tribunalului din 6 aprilie 1995, *Martinelli c. Comisiei*, T-150/89, Cul. p. II-1165, considerentul 59).

340 În sfârșit, aceasta susține că, faptul că un membru al Comisiei a furnizat, cu caracter orientativ, anumite detalii suplimentare privind amenzile, în timpul unei conferințe de presă, nu ar putea să aibă repercusiuni asupra deciziei și că nici astfel de indicații nu înseamnă că motivarea deciziei era insuficientă.

Constatările Tribunalului

341 Dintr-o jurisprudență constantă reiese că obligația de a motiva o decizie individuală are ca scop să permită instanței comunitare să-și exercite controlul asupra legalității deciziei și să furnizeze celui interesat o indicație suficientă pentru a ști dacă decizia este bine întemeiată sau dacă aceasta este eventual afectată de un viciu, care permite să se constate validitatea sa, fiind precizat că întinderea acestei obligații depinde de natura actului în

cauză și de contextul în care a fost adoptat (a se vedea, în special, Hotărârea Tribunalului din 11 decembrie 1996, Van Megen Sports c. Comisiei, T-49/95, Cul. p. II-1799, considerentul 51).

- 342 În ceea ce privește o decizie care aplică, la fel ca în cazul de față, amenzi mai multor întreprinderi pentru o încălcare a regulilor comunitare de concurență, întinderea obligației de motivare trebuie să fie, în special, determinată în baza faptului că gravitatea încălcărilor trebuie stabilită în funcție de un număr mare de elemente, precum, în special, circumstanțele specifice ale cauzei, contextul său și caracterul descurajant al amenzilor, iar aceasta fără a se fi stabilit o listă constrângătoare sau exhaustivă de criterii, care trebuie luate, în mod obligatoriu, în considerare (Ordonanța SPO și alții c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 54).
- 343 În plus, în momentul stabilirii cuantumului fiecărei amenzi, Comisia dispune de o putere de apreciere și nu ar putea să se considere că este obligată să aplice, în acest sens, o formulă matematică precisă (a se vedea, în același sens, Hotărârea Martinelli c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 59).
- 344 În decizie, criteriile luate în considerare pentru a determina nivelul general al amenzilor și cuantumul amenzilor individuale figurează la punctele 168, respectiv 169 din considerente. În plus, în ceea ce privește amenzile individuale, Comisia explică, la punctul 170 din considerente, că întreprinderile care au participat la reuniunile PWG au fost considerate, în principiu, ca fiind „lideri” ai cartelului, în timp ce celelalte întreprinderi au fost considerate „membre obișnuite” ale acestuia. În sfârșit, la punctele 171 și 172 din considerente, aceasta indică faptul că nivelurile amenzilor aplicate întreprinderilor Rena și Stora trebuie să fie reduse considerabil pentru a ține seama de cooperarea lor activă cu Comisia și că opt alte întreprinderi, printre care și reclamanta, pot beneficia, de asemenea, de o reducere într-o proporție mai mică, datorită faptului că nu au contestat, în răspunsurile lor la comunicarea obiecțiilor, principalele afirmații de fapt pe care își întemeia Comisia obiecțiile.
- 345 În memoriile scrise prezentate în fața Tribunalului, precum și în răspunsul său la o întrebare scrisă a acestuia, Comisia a explicat că amenzile au fost calculate pe baza cifrei de afaceri realizate de fiecare dintre întreprinderile destinate ale deciziei, pe piața comunitară a cartonului, în 1990. Amenzi cu un nivel de bază de 9 sau de 7,5 % din această cifră de afaceri individuală au fost aplicate astfel întreprinderilor considerate a fi „lideri” ai cartelului, respectiv celorlalte întreprinderi. În sfârșit, Comisia a ținut cont de eventuala atitudine de cooperare a anumitor întreprinderi, în cursul procedurii în fața acesteia. Două întreprinderi au beneficiat, în acest sens, de o reducere cu două treimi din cuantumul amenzilor lor, în timp ce alte întreprinderi au beneficiat de o reducere cu o treime.
- 346 Pe de altă parte, dintr-un tabel furnizat de Comisie și care conține indicații privind stabilirea cuantumului fiecăreia dintre amenzile individuale reiese că, în cazul în care acestea nu au fost determinate prin aplicarea în mod strict matematic a singurelor date în cifre menționate mai sus, datele respective au fost, cu toate acestea, luate în considerare în mod sistematic, pentru calcularea amenzilor.

- 347 Or, decizia nu precizează că amenzile au fost calculate pe baza cifrei de afaceri realizate de fiecare din întreprinderi, pe piața comunitară a cartonului, în 1990. În plus, procentele de bază aplicate de 9 și 7,5 % pentru a calcula amenzile aplicate întreprinderilor considerate drept „lideri”, respectiv celor considerate „membre obișnuite” nu sunt prevăzute în decizie. Nu sunt prevăzute nici procentele de reducere acordate întreprinderilor Rena și Stora, pe de o parte, și altor opt întreprinderi, pe de altă parte.
- 348 În cazul de față, este necesar să se considere, în primul rând, că, interpretate în baza expunerii detaliate, în decizie, a afirmațiilor de fapt formulate în ceea ce privește fiecare destinatar al deciziei, punctele 169-172 din considerentele acesteia conțin o indicare suficientă și pertinentă a elementelor de apreciere luate în considerare pentru a determina gravitatea și durata încălcării comise de fiecare dintre întreprinderile în cauză (a se vedea, în același sens, Hotărârea Tribunalului din 24 octombrie 1991, Petrofina c. Comisiei, T-2/89, Cul. p. II-1087, considerentul 264).
- 349 În al doilea rând, atunci când quantumul fiecărei amenzi este determinat, la fel ca în acest caz, pe baza luării în considerare în mod sistematic a anumitor date precise, indicarea, în decizie, a fiecăruia dintre acești factori ar permite întreprinderilor să aprecieze mai bine, pe de o parte, în cazul în care Comisia a comis erori, în momentul stabilirii cuantumului amenzi individuale și, pe de altă parte, în cazul în care quantumul fiecărei amenzi individuale se justifică în raport cu criteriile generale aplicate. În acest caz, indicarea în decizie a factorilor în cauză, și anume a cifrei de afaceri de referință, a anului de referință, a ratelor de bază reținute și a ratelor de reducere a cuantumului amenzilor, nu ar fi presupus nicio divulgare implicită a cifrei de afaceri precise a întreprinderilor destinate ale deciziei, divulgare care ar fi putut constitui o încălcare a articolului 214 din tratat. Într-adevăr, quantumul final al fiecărei amenzi individuale nu rezultă, astfel cum a subliniat Comisia, dintr-o aplicare strict matematică a factorilor respectivi.
- 350 Comisia a recunoscut, de altfel, în timpul audierii, că nimic n-ar fi împiedicat-o să indice, în decizie, factorii care fuseseră luați în considerare în mod sistematic și care fuseseră divulgați pe parcursul unei conferințe de presă organizate chiar în ziua adoptării acestei decizii. În această privință, este necesar să se amintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante, motivarea unei decizii trebuie să fie inclusă chiar în cuprinsul acesteia și că nu ar putea fi luate în considerare explicațiile ulterioare furnizate de Comisie, cu excepția circumstanțelor speciale (a se vedea Hotărârea Tribunalului din 2 iulie 1992, Dansk Pelsdyravlerforening c. Comisiei, T-61/89, Cul. p. II-1931, considerentul 131 și, în același sens, Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1991, Hilti c. Comisiei, T-30/89, Cul. p. II-1439, considerentul 136).
- 351 În ciuda acestor constatări, trebuie remarcat faptul că motivarea referitoare la stabilirea cuantumului amenzilor conținută la punctele 167-172 din considerentele deciziei este cel puțin la fel de detaliată ca și cele conținute de deciziile anterioare ale Comisiei referitoare la încălcări similare. Or, cu toate că motivul întemeiat pe un viciu de motivare este de ordin public, nicio critică nu fusese formulată, în momentul adoptării deciziei, de către instanța comunitară în ceea ce privește practica urmată de Comisie, în materie de motivare a amenzilor aplicate. Numai în Hotărârea din 6 aprilie 1995, Tréfilunion c. Comisiei (T-148/89, Cul. p. II-1063, considerentul 142) și în alte două hotărâri pronunțate în aceeași zi, Société Métallurgique de Normandie c. Comisiei (T-147/89, Cul. p. II-1057, publicare sumară) și Société des Treillis et Panneaux Soudés c. Comisiei (T-151/89, Cul.

p. II-1191, publicare sumară), a subliniat Tribunalul, pentru prima dată, că este de dorit ca întreprinderile să poată cunoaște în detaliu modul de calcul al amenzii care le este aplicată, fără să fie obligați, pentru aceasta, să introducă o cale judiciară de atac împotriva deciziei Comisiei.

352 Rezultă că atunci când constată, într-o decizie, o încălcare a regulilor de concurență și aplică amenzi întreprinderilor care au participat la aceasta, Comisia trebuie să indice aceste elemente în cuprinsul deciziei, în cazul în care a luat în considerare în mod sistematic anumite elemente de bază pentru a stabili cuantumul amenzilor, pentru a permite destinatarilor acestora să verifice temeinicia nivelului amenzii și să aprecieze existența unei eventuale discriminări.

353 În circumstanțele speciale semnalate la considerentul 351 de mai sus și ținând seama de faptul că, în timpul procedurii contencioase, Comisia s-a arătat dispusă să furnizeze orice informație pertinentă referitoare la modul de calcul al amenzilor, absența motivării specifice din decizie privind modul de calcul al amenzilor nu trebuie, în cazul de față, să fie considerată a constitui o încălcare a obligației de motivare, care justifică anularea totală sau parțială a amenzilor aplicate. În sfârșit, reclamanta nu a demonstrat că ar fi fost împiedicată să-și susțină în mod corespunzător dreptul la apărare.

354 Prin urmare, prezentul motiv nu ar putea fi reținut.

F – Cu privire la motivul întemeiat, pe de o parte, pe o eroare de apreciere comisă de Comisie prin faptul că nu ar fi luat în considerare, în mod corespunzător, rolul jucat de Sarrió în cadrul cartelului și nici comportamentul său efectiv pe piață iar, pe de altă parte, pe o lipsă de motivare cu privire la aceste aspecte

Argumentele părților

355 Reclamanta afirmă că poziția sa specială pe piață și în cadrul PG Paperboard nu a fost luată în considerare, în mod corespunzător, de către Comisie. Descriindu-și în detaliu poziția pe piață, aceasta explică faptul că, din punct de vedere al capacității de producție, ea nu era decât al cincilea, respectiv al patrulea producător din Europa Occidentală, în 1990 și 1991 (a se vedea studiile menționate la punctul 9 din decizie) și că deținea numai o cotă de piață echivalentă cu jumătate din cea a liderului de pe piață. În plus, din cauza specializării sale în calitățile GD, ea nu ar fi avut flexibilitatea producătorilor a căror producție era importantă atât în sectorul calității GD, cât și în cel al calității GC. Aceasta ar fi fost și ar fi întotdeauna expusă puternicei agresivități atât din partea producătorilor scandinavi, care sunt favorizați de accesul direct și integrat la fibrele neatınse, cât și din partea producătorilor germani și austrieci, care sunt favorizați de reglementările naționale în materie de reciclare. Pentru a putea face față dinamismului acestor concurenți, aceasta ar fi solicitat, în 1986, dreptul de a participa la reuniunile PG Paperboard, participare care trebuia să-i permită să controleze comportamentul principalilor săi concurenți.

356 Comisia nu ar fi furnizat niciun element de probă referitor la comportamentul efectiv al reclamantei și nici nu ar fi înaintat vreun argument de natură să respingă argumentele acesteia, conform cărora: a) prețurile sale de tranzacție erau determinate în mod autonom și în armonie cu condițiile pieței; b) existau divergențe considerabile între prețurile anunțate și prețurile de tranzacție; c) cotele sale de piață fluctuaseră considerabil de-a

lungul întregii perioade considerate și d) în conformitate cu condițiile pieței, aceasta nu procedase niciodată la întreruperi ale producției. Reclamanta susține că nu a luat niciodată inițiative vizând limitarea libertății de acțiune a concurenților săi. Singurul element de probă al unui astfel de comportament ar fi conținut într-o notă privată schimbată între doi administratori de întreprinderi concurente. Cu toate acestea, nota respectivă ar avea un caracter general și s-ar referi la un comportament atribuit, pur și simplu, reclamantei (anexa 109 la comunicarea obiecțiilor).

- 357 Conform reclamantei, o examinare a comportamentului său efectiv ar fi arătat că acesta nu-și găsea nicio corespondență în pretinsul cartel, ceea ce ar fi trebuit să determine Comisia să aprecieze situația reclamantei într-un mod mult mai favorabil, în momentul determinării cuantumului amenzii. Nota găsită la FS-Karton și invocată de Comisie ca probă a aplicării efective a cartelului de către reclamantă nu s-ar referi deloc la comportamentul său efectiv pe piață, însă ar demonstra numai o participare la o concertare privind prețurile anunțate.
- 358 În sfârșit, decizia ar fi viciată de o lipsă de motivare prin faptul că, fără să furnizeze motive, Comisia ar fi omis să evalueze elemente esențiale furnizate de reclamantă în ceea ce privește rolul său în cadrul PG Paperboard și comportamentul său pe piață.
- 359 Comisia afirmă că, la punctul 169 din considerentele deciziei, aceasta a ținut cont atât de rolul jucat de fiecare întreprindere în acordurile de coluziune, cât și de comportamentul real al reclamantei. Cu privire la acest aspect, decizia ar fi motivată corect.

Constatările Tribunalului

- 360 Din constatările referitoare la motivele invocate de reclamantă în sprijinul cererii sale de anulare totală sau parțială a articolului 1 din decizie reiese că natura funcțiilor PWG, astfel cum sunt descrise în decizie, a fost stabilită de Comisie.
- 361 În aceste condiții, Comisia a putut să conchidă, în mod corect, că întreprinderile, printre care și reclamanta, care au participat la reuniunile acestui organ trebuiau să fie considerate drept „lideri” ai încălcării constatate și că acestea trebuiau, în acest sens, să aibă o responsabilitate deosebită (a se vedea punctul 170 primul paragraf din considerentele deciziei). Explicațiile reclamantei conform cărora aceasta ar fi participat la reuniunile PWG numai cu scopul de a obține informații care să-i permită să controleze comportamentul principalilor săi concurenți nu fac decât să confirme scopul, în esență, anticoncurențial al participării sale.
- 362 În plus, reclamanta nu a demonstrat în niciun fel, pe de o parte, că ar fi jucat un rol în esență pasiv în cadrul organelor PG Paperboard și, pe de altă parte, că ar fi avut un comportament real pe piață, care ar fi fost determinat întotdeauna în mod autonom.
- 363 În această privință, este evident că a luat parte efectiv la inițiativele concertate în materie de preț anunțând pe piață creșterile de preț convenite. În plus, astfel cum a susținut Comisia, în mod corect, din anexa 109 la comunicarea obiecțiilor (a se vedea considerentul 55 de mai sus) reiese că reclamanta a solicitat altor producători să respecte creșterile de preț convenite. În sfârșit, în ceea ce privește comportamentul real al reclamantei în materie de preț, nimic nu permite să se considere că prețurile de tranzacție

ale acesteia au fost considerabil mai puțin ridicate decât cele ale altor producători care au participat la coluziunea privind prețurile.

- 364 În ceea ce privește argumentele reclamantei întemeiate pe fluctuațiile cotelor sale de piață, în cursul perioadei de încălcare reținute de decizie, este suficient să se constate că reclamanta a susținut că aceste fluctuații se explică prin faptul că mai mulți producători își măriseră capacitățile de producție pentru a satisface puternica creștere a cererii constatată până în 1990. În aceste condiții, în cazul în care este adevărat că reclamanta nu a procedat la nicio creștere a capacităților sale de producție înainte de achiziționarea Prat Carton, în februarie 1991, fluctuațiile cotelor sale de piață nu ar putea constitui un element care să-i atenueze responsabilitatea pentru comportamentul său ilicit.
- 365 În plus, numai în cursul anului 1990, condițiile pieței au fost de așa natură încât întreprinderile s-au văzut obligate să procedeze la timpi de oprire efectivi și, conform deciziei însăși, exista numai un „sistem lejer de încurajare” în această privință (a se vedea considerentele 96 și 151, de mai sus). În consecință, din moment ce reclamanta a participat la reuniunile în cursul cărora a fost abordată problema perioadelor de întrerupere, fără să se fi distanțat în mod public de discuțiile desfășurate, Tribunalul consideră că, presupunând chiar că reclamanta nu ar fi procedat, în cursul perioadei acoperite de decizie, la perioade de întrerupere a producției, această circumstanță nu ar putea constitui proba faptului că a avut un comportament individual, care ar fi putut contribui la combaterea efectelor anticoncurențiale ale încălcării constatate.
- 366 În definitiv, în baza ansamblului considerațiilor sale, decizia conține o motivare suficientă a aprecierii făcute de Comisie privind rolul jucat de reclamantă în încălcarea constatată și comportamentul său pe piață.
- 367 În consecință, prezentul motiv trebuie, de asemenea, respins.

G – Cu privire la motivul întemeiat pe faptul că ar fi trebuit să se țină seama de către Comisie de anumite circumstanțe atenuante

Argumentele părților

- 368 Reclamanta afirmă că, presupunând chiar că ar fi trebuit să se considere că respectivul cartel a avut, în general, efecte asupra condițiilor pieței, Comisia ar fi trebuit cel puțin să rețină ca circumstanțe atenuante o serie de elemente, care demonstau că acel cartel nu avusese niciun efect sau numai efecte nesemnificative asupra segmentului de piață pertinent pentru a evalua situația reclamantei.
- 369 Conform reclamantei, Comisia ar fi trebuit să țină seama, în primul rând, de faptul că, între 1986 și 1992, prețurile de tranzacție obținute de reclamantă pe piața italiană, deosebit de principal pentru produsele sale, urmaseră întotdeauna evoluția indicelui prețurilor industriale. În al doilea rând, aceasta ar fi trebuit să țină seama de ușurința cu care alte tipuri de produse, precum toate derivatele din plastic, pot fi substituite cartonului, ceea ce ar însemna, susține reclamanta, că orice formă de „exploatare” a pieței este împiedicată sau puternic limitată. În sfârșit, în al treilea rând, Comisia ar fi trebuit să țină seama de faptul că, pe parcursul perioadei în cauză, cota de piață a calității GD a suferit o puternică scădere în favoarea calității GC. Având în vedere, de asemenea,

scăderea cotelor de piață ale reclamantei și nivelul creșterilor de preț italiene, inferior nivelului creșterilor de preț de pe celelalte piețe europene, ar trebui, prin urmare, să conchidem că acel cartel nu a funcționat cu succes pentru reclamantă.

- 370 Comisia amintește că este necesar să se aprecieze impactul cartelului în ansamblu asupra pieței și că, din acest unghi, cartelul a avut efectiv un mare succes. În orice situație, niciunul din elementele invocate de reclamantă nu ar putea fi considerat a constitui o circumstanță atenuantă, care să justifice o reducere a amenzii.

Constatările Tribunalului

- 371 Tribunalul a examinat deja problema de a ști dacă fuseseră apreciate în mod corect de către Comisie efectele încălcării asupra pieței (a se vedea considerentele 295 și următoarele, de mai sus) și dacă reclamanta a avut un comportament pe piață, care ar fi trebuit să fie luat în considerare, ca circumstanță atenuantă, în momentul stabilirii cuantumului amenzii (a se vedea considerentele 360 și următoarele, de mai sus).
- 372 Având în vedere constatările operate cu această ocazie, argumentele invocate de reclamantă în cadrul prezentului motiv nu ar putea fi reținute.
- 373 Într-adevăr, dat fiind faptul că această coluziune privind prețurile s-a referit atât la cartonul GC, cât și la cartonul GD și că nimic nu permite să se considere că reclamanta a avut un comportament individual, care a contribuit la combaterea efectelor anticoncurențiale ale încălcării, Comisia nu a luat în considerare, în mod corect, pentru determinarea cuantumului amenzii aplicate reclamantei, scăderea cotei de piață a cartonului GD în favoarea cartonului GC. Mai mult, reclamanta nu a stabilit existența unei legături între încălcare și evoluția cotelor de piață ale diferitelor calități de carton.
- 374 În plus, presupunând chiar că creșterile prețurilor de tranzacție constatate pe piața italiană, de bușeu principal al reclamantei, ar fi fost inferioare celor constatate pe celelalte piețe comunitare, este suficient să arătăm că această coluziune privind prețurile, la care a luat parte reclamanta se referea la aproape tot teritoriul Comunității și că această întreprindere a anunțat creșterile de preț convenite pe toate piețele europene principale (a se vedea tabelele B-G anexate deciziei).
- 375 În sfârșit, eventuala existență a unei puternice interschimbabilități între carton și alte produse nu este de natură să aducă atingere constatărilor deja operate de Tribunal în ceea ce privește efectele coluziunii privind prețurile (a se vedea considerentele 295 și următoarele, de mai sus).
- 376 În consecință, este necesar ca prezentul motiv să fie respins.

H – Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare materială în calculul amenzii aplicate întreprinderii Sarrió

Argumentele părților

- 377 Reclamanta susține că a fost comisă o eroare materială de către Comisie, în calculul amenzii. Pârâta ar fi utilizat cuantumul cifrei de afaceri din anul 1990 comunicate în

august 1991, ca răspuns la o solicitare de informații în sensul articolului 11 din Regulamentul nr. 17, în timp ce ar fi trebuit să calculeze amenda pornind de la cuantumul cifrei de afaceri rectificate și certificate, transmisă în 1993, ca anexă la răspunsul său la comunicarea obiecțiilor.

- 378 În aceste condiții, Comisia nu numai că ar fi comis o eroare materială în calcularea amenzii aplicate întreprinderii Sarrió, ci ar fi comis, în același timp, o încălcare a principiului egalității de tratament, întrucât amenzile aplicate altor destinate ale deciziei ar fi fost calculate pe o bază corectă. Prin calcularea amenzii pe baza unei cifre de afaceri comunicate înainte ca posibilitatea de impunere a unei amenzi să poată fi prevăzută de Sarrió și ignorarea cifrelor certificate comunicate ulterior, Comisia ar fi încălcat, de asemenea, dreptul la apărare al întreprinderii Sarrió.
- 379 Comisia răspunde că tocmai pentru a evita orice contestație a utilizat cifra de afaceri furnizată ca răspuns la o solicitare de informații în sensul articolului 11 din Regulamentul nr. 17 și că nu vede de ce cifra transmisă înainte de comunicarea obiecțiilor ar fi eronată, în timp ce cifra transmisă după respectiva comunicare ar fi exactă.

Constatările Tribunalului

- 380 Având în vedere actele aflate la dosar, prin reținerea, ca bază de calcul a amenzii, cifra de afaceri din 1990 transmisă de reclamantă în august 1991 și nu cea rectificată, comunicată în mai 1993, Comisia nu a comis nicio eroare. Într-adevăr, o întreprindere care, pe parcursul procedurii administrative în fața Comisiei, rectifică o dată în cifre precum cifra de afaceri, comunicată, în prealabil, Comisiei, ca răspuns la una din solicitările sale de informații, trebuie să explice în mod detaliat motivele pentru care data transmisă inițial nu mai trebuie reținută pentru continuarea procedurii.
- 381 Or, nu acesta este cazul de față. În răspunsul său la comunicarea obiecțiilor, reclamanta s-a limitat să indice că cifra de afaceri din 1990 fusese rectificată prin scăderea unor sume referitoare la operațiuni interne ale grupului, la vânzări de produse străine de investigația Comisiei (cutii și carton brut), la reclamații, la primele în funcție de cantitate, la mărfuri nevândute și la reduceri acordate clienței, fără a sprijini această rectificare prin intermediul unei demonstrații detaliate în cifre. În plus, cifra de afaceri rectificată nu era certificată de un expert contabil, reclamanta confirmând în timpul audierii că afirmația sa cu privire la acest aspect nu era exactă. Prin urmare, Comisia a putut în mod legitim să nu rețină cifra de afaceri rectificată și să calculeze amenda plecând de la cifra de afaceri comunicată inițial.
- 382 În consecință, motivul trebuie respins.

I – Cu privire la motivul întemeiat pe o eroare de metodă în calculul amenzii

Argumentele părților

- 383 Reclamanta explică faptul că, pentru a ajunge la cuantumul amenzii aplicate, Comisia a convertit mai întâi în ECU cifra de afaceri realizată în cursul exercițiului financiar de referință, și anume exercițiul 1990, prin utilizarea ratei medii aplicabile acestui an, iar apoi a determinat cuantumul amenzii aplicând procentul ales în prealabil, și anume, în

cazul său, 6 %. Prin acest procedeu, Comisia ar fi omis să țină seama de efectele fluctuațiilor monetare, atât peseta spaniolă cât și lira italiană fiind supuse unei puternice devalorizări în raport cu ECU și cu alte monede europene, începând cu 1990. Reclamanta afirmă că, în moneda națională, ea ar trebui să plătească astăzi o sumă de aproximativ 2.452 milioane ESP pentru a plăti amenda. Or, pe baza cifrei de afaceri certificate (27.256 milioane ESP) referitoare la vânzările cartonului în interiorul Comunității, în 1990, o amendă de 6 % din această sumă ar fi trebuit să se ridice la aproximativ 1.635 milioane ESP. Amenda aplicată efectiv ar reprezenta, prin urmare, o obligație financiară suplimentară de 817 milioane ESP. Conform reclamantei, în cazul în care se utilizează cursul de schimb din momentul publicării deciziei, cuantumul amenzii corespunde, în fapt, unui procent de aproximativ 9 % din cifra de afaceri din 1990. Ar trebui, prin urmare, să se considere fie că nu s-a ținut seama de către Comisie de reducerea cu o treime pe care o acordase cu toate acestea, fie că amenda corespunde, înainte de această reducere, unui procent de aproximativ 13,4 % din cifra de afaceri de referință, depășind astfel limita legală de 10 % din cifra de afaceri prevăzută la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17.

- 384 Reclamanta susține apoi că nivelul (procentul) amenzii are ca scop exprimarea concluziei la care a ajuns Comisia în ceea ce privește cuantumul și, prin urmare, impactul pe care trebuie să-l reprezinte amenda în raport cu cifra de afaceri a întreprinderii în cauză. Or, de aici ar reieși că nivelul amenzii trebuie să fie determinat pe baza evaluării gravității încălcării și că, dimpotrivă, factori precum fluctuațiile monedelor, care sunt străini de încălcarea ce urmează a fi sancționată și care nu sunt imputabili autorului acestei încălcări, nu trebuie, prin urmare, să poată influența cuantumul amenzii. Reclamanta face trimitere la concluziile avocatului general Sir Gordon Slynn din Hotărârea *Musique Diffusion française și alții c. Comisiei*, citată mai sus (Cul. p. 1914), conform căreia este necesar ca, în momentul stabilirii cuantumului amenzilor, să se țină seama de cifra de afaceri cea mai recentă, care reflectă cel mai bine realitatea întreprinderii.
- 385 Aceasta estimează că teza sa conform căreia cuantumul amenzii nu trebuie să fie influențat de fluctuațiile cursurilor de schimb este confirmată de Hotărârea Curții din 9 martie 1977, *Société Anonyme Générale Sucrière și alții c. Comisiei* (cauzele conexate 41/73, 43/73 și 44/73 – Interpretare, Cul. p. 445, considerentele 12-17). Cu privire la această hotărâre, ea contestă, în replică, teza Comisiei conform căreia s-ar confirma că dacă unitatea de cont (denumită în continuare „UC”), despre care era vorba în acea perioadă, ar fi fost monedă de plată, conversia sa în monedă națională nu ar fi fost necesară.
- 386 Reclamanta apreciază că decizia antrenează, de asemenea, disparități de tratament nejustificate, fluctuațiile monetare alterând complet raportul dintre diferitele amenzi aplicate. Aceasta subliniază că, între 1990 și 1994, peseta s-a devalorizat cu 22 % în raport cu ECU, în timp ce, în cursul aceleiași perioade, monedele austriacă, germană și olandeză s-au reevaluat cu aproximativ 7,5 % în raport cu ECU. Prin urmare, fără nicio justificare obiectivă, reclamantei i s-ar impune o amendă, care implică pentru ea un cost superior cu aproximativ 30 % celui al amenzilor aplicate altor întreprinderi, în special, germane.
- 387 Reclamanta susține că nimic nu impune Comisiei să exprime cuantumul amenzii în ECU și că aceasta ar fi trebuit, prin urmare, să exprime cuantumul amenzii în moneda națională

pentru a evita diferențe de tratament nejustificate. Presupunând chiar că ar avea Comisia posibilitatea de a exprima cuantumul amenzii în ECU, aceasta ar fi trebuit cel puțin să utilizeze cursul de schimb care garantează egalitatea de tratament, și anume cursul de schimb din momentul în care a fost impusă amenda (în ziua publicării sau notificării deciziei).

- 388 Comisia amintește că articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 îi permite să aplice amenzi al căror quantum poate „să ajungă la 10 % din cifra de afaceri realizată în cursul exercițiului financiar precedent” de fiecare din participanții la încălcare. Acest procent de 10 % aplicat cifrei de afaceri globală ar constitui limita superioară a amenzii (Hotărârea Curtii din 8 februarie 1990, Tipp-Ex c. Comisiei, C-279/87, Cul. p. I-261, publicare sumară, considerentele 38 și următoarele). Prin urmare, deoarece Comisia a determinat amenda referindu-se la exercițiul 1990, ultimul exercițiu complet în cursul căruia opera cartelul, și deoarece a convertit toate cifrele de afaceri în ECU pe baza cursului mediu de schimb din acel an, aceasta s-ar fi menținut în limitele stabilite prin Regulamentul nr. 17.
- 389 Conversia în ECU pe baza cursului de schimb din anul de referință ar furniza cifra de afaceri reală exprimată în ECU, tocmai pentru a evita orice discriminare între întreprinderile destinate din cauza fluctuațiilor monedelor naționale ale diverselor state membre. Hotărârea Société anonyme générale sucrière și alții c. Comisiei, citată mai sus, nu ar confirma teza reclamantei. Din hotărârea respectivă ar reieși clar că acesta se referă numai la necesitatea de a exprima sau nu amenda în moneda națională, datorită faptului că UC nu era o monedă de plată.
- 390 Fiind vorba despre efectele pretins discriminatorii ale metodei aplicate, Comisia subliniază că riscul fluctuațiilor monetare este inerent comerțului și schimburilor comerciale internaționale. Ar fi vorba despre un element imposibil de eliminat, care se răsfrânge în orice mod asupra cuantumului amenzii din momentul plății. Cu toate acestea, tocmai prin conversia în ECU a cifrelor care exprimă volumul de afaceri, s-ar elimina cel mai bine orice discriminare. Prin acest procedeu, amenda ar fi calculată în termeni „reali”. Faptul de a aplica o amendă în moneda națională s-ar încheia prin a o exprima exclusiv nominal, favorizând, astfel cum o dovedesc calculele reclamantei, întreprinderile ale căror cifre de afaceri sunt exprimate în monede slabe. Or, ar trebui să se observe faptul că valoarea monedei ECU este determinată în funcție de valoarea fiecărei monede naționale și că, deoarece întreprinderile destinate ale deciziei operează în diverse state membre și în diverse monede naționale, conversia în ECU corespunde unei aplicări efective a principiului egalității de tratament.
- 391 În ceea ce privește argumentul reclamantei conform căruia ar fi trebuit să fie utilizat cel puțin cursul de schimb din momentul impunerii amenzii, Comisia răspunde că cifra de afaceri din anul de referință avea o valoare reală la cursul în vigoare în acel moment și nu la cursul ulterior, care era în vigoare în momentul adoptării deciziei.

Constatările Tribunalului

- 392 Articolul 4 din decizie dispune că amenzile aplicate pot fi plătite în ECU.

- 393 Trebuie arătat că nimic nu împiedică Comisia să exprime cuantumul amenzii în ECU, unitate monetară convertibilă în moneda națională. Aceasta permite, de altfel, întreprinderilor să compare mai ușor cuantumul amenzilor aplicate. În plus, posibila conversie a monezii ECU în moneda națională diferențiază această unitate monetară de „unitatea de cont” menționată la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, despre care Curtea a recunoscut în mod expres că, nefiind o monedă de plată, aceasta implica în mod necesar determinarea cuantumului amenzii în moneda națională (Hotărârea Société anonyme générale sucrière și alții c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 15).
- 394 Cu privire la legalitatea metodei Comisiei, care constă în conversia în ECU a cifrei de afaceri de referință a întreprinderilor la cursul mediu de schimb al acestui an (1990), criticile formulate de reclamantă nu ar putea fi reținute.
- 395 Mai întâi, Comisia trebuie în mod normal să utilizeze aceeași metodă unică de calcul al amenzilor aplicate întreprinderilor sancționate pentru a fi participat la aceeași încălcare (a se vedea Hotărârea Musique Diffusion française și alții c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 122).
- 396 În continuare, pentru a putea compara diferitele cifre de afaceri comunicate, exprimate în monedele naționale respective ale întreprinderilor în cauză, Comisia trebuie să convertească cifrele de afaceri într-o singură și aceeași unitate monetară. Valoarea monedei ECU fiind determinată în funcție de valoarea fiecărei monede naționale a statelor membre, Comisia a convertit, în mod corect, în ECU cifra de afaceri a fiecăreia dintre întreprinderi.
- 397 De asemenea, în mod corect, aceasta s-a bazat pe cifra de afaceri din anul de referință (1990) și a convertit această cifră de afaceri în ECU, pe baza cursurilor medii de schimb din același an. Pe de o parte, luarea în considerare a cifrei de afaceri realizate de fiecare dintre întreprinderi în cursul anului de referință, și anume ultimul an complet din perioada încălcării reținute, a permis Comisiei să aprecieze dimensiunea și puterea economică a fiecărei întreprinderi, precum și amploarea încălcării comise de fiecare dintre ele, aceste elemente fiind pertinente pentru a aprecia gravitatea încălcării comise de fiecare întreprindere (a se vedea Hotărârea Musique Diffusion française și alții c. Comisiei, menționată anterior, considerentele 120 și 121). Pe de altă parte, luarea în considerare, cu scopul de a converti în ECU cifrele de afaceri în cauză, a unor cursuri medii de schimb din anul de referință reținut a permis Comisiei să evite ca eventualele fluctuații monetare survenite după încetarea încălcării să afecteze aprecierea dimensiunii și puterii economice ale întreprinderilor, precum și amploarea încălcării comise de fiecare dintre ele și, prin urmare, aprecierea gravității acestei încălcări. Aprecierea gravității încălcării trebuie, într-adevăr, să se refere la realitatea economică așa cum apărea la momentul comiterii încălcării respective.
- 398 Prin urmare, argumentul conform căruia cifra de afaceri din anul de referință ar fi trebuit să fie convertită în ECU pe baza cursului de schimb de la data adoptării deciziei nu poate fi acceptat. Faptul că metoda de calcul al amenzii constă în utilizarea cursului mediu de schimb din anul de referință permite evitarea efectelor aleatorii ale modificărilor valorilor reale ale monedelor naționale, care pot surveni, și care au survenit efectiv în cazul de față, între anul de referință și anul adoptării deciziei. În cazul în care această metodă poate însemna că o anumită întreprindere trebuie să plătească o sumă, exprimată în moneda

națională, care este în mod nominal superioară sau inferioară celei care ar fi trebuit să fie plătită în ipoteza unei aplicări a cursului de schimb de la data adoptării deciziei, aceasta nu este decât consecința logică a fluctuațiilor valorilor reale ale diferitelor monede naționale.

- 399 Este necesar să adăugăm că mai multe întreprinderi destinate ale deciziei posedă fabrici de carton în mai multe țări (a se vedea punctele 7, 8 și 11 din considerentele deciziei). În plus, întreprinderile destinate ale deciziei își exercită, în general, activitățile în mai multe state membre, prin intermediul reprezentanțelor lor locale. Acestea operează, prin urmare, în mai multe monede naționale. Reclamanta însăși realizează o parte considerabilă din cifra sa de afaceri pe piețele de export. Or, atunci când o decizie precum decizia în litigiu sancționează încălcări ale articolului 85 alineatul (1) din tratat, iar întreprinderile destinate ale deciziei își exercită, în general, activitățile în mai multe state membre, cifra de afaceri din anul de referință convertită în ECU, la cursul mediu de schimb utilizat în cursul aceluiași an este constituită din suma cifrelor de afaceri realizate în fiecare dintre țările în care întreprinderea își desfășoară activitatea. Aceasta oferă o imagine clară a realității situației economice a întreprinderilor în cauză, în cursul anului de referință.
- 400 Este necesar, în sfârșit, să se verifice dacă, astfel cum pretinde reclamanta, plafonul prevăzut la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, care corespunde procentului de „10 % din cifra de afaceri realizată în cursul exercițiului financiar precedent”, a fost depășit din cauza fluctuațiilor monetare survenite ulterior anului de referință.
- 401 În conformitate cu jurisprudența Curții, procentul exprimat în această dispoziție se raportează la cifra de afaceri globală a întreprinderii în cauză (Hotărârea Musique Diffusion française și alții c. Comisiei, menționată anterior, considerentul 119).
- 402 În sensul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17, „exercițiul financiar precedent” este cel care precede data deciziei, respectiv, în cazul de față, ultimul exercițiu complet al fiecăreia dintre întreprinderile în cauză, de la data de 13 iulie 1994.
- 403 În lumina acestor elemente, trebuie să se constate, pe baza informațiilor furnizate de reclamantă, ca răspuns la o întrebare scrisă adresată de Tribunal, că nivelul amenzii convertite în moneda națională, la cursul de schimb practicat în momentul publicării deciziei nu depășește 10 % din cifra de afaceri globală realizată de reclamantă în 1993.
- 404 Având în vedere cele de mai sus, prezentul motiv trebuie respins.

J – Cu privire la motivul întemeiat, pe de o parte, pe un calcul eronat al părții din amendă care corespunde încălcării imputate întreprinderii Prat Carton și, pe de altă parte, pe o încălcare a obligației de motivare în această privință

Argumentele părților

- 405 Reclamanta susține că a fost calculată greșit de către Comisie partea din amendă care corespunde încălcării pretinse a fi comisă de Prat Carton, reținând același procent din cifra de afaceri ca și cel prevăzut pentru reclamantă, și anume 9 %, redus cu o treime datorită cooperării întreprinderii, în cursul investigării cauzei. Or, participarea limitată a

Prat Carton la reuniunile JMC din perioada iunie 1990 – martie 1991 și faptul că aceasta nu a fost „lider” ar fi justificat o reducere a cuantumului amenzii.

- 406 În sfârșit, reclamanta denunță lipsa absolută a transparenței și absența motivării în ceea ce privește calculul părții din amendă care corespunde încălcării imputate întreprinderii Prat Carton.
- 407 Comisia amintește că, astfel cum a precizat la punctul 154 din considerentele deciziei, reclamanta, care a achiziționat Prat Carton în februarie 1991, este responsabilă de comportamentul anticoncurențial al acesteia, pe toată perioada participării sale la cartel. Deoarece prin decizie s-a aplicat o singură amendă reclamantei, calculată pe baza cifrei sale de afaceri globale pentru carton și cuprinzând, prin urmare, cifra de afaceri a Prat Carton, comportamentul acestei întreprinderi nu ar fi determinat impunerea unei amenzi separate. Conform Comisiei, argumentația reclamantei este contrară, prin urmare, faptului că a fost aplicată o amendă numai reclamantei.
- 408 În aceste condiții, ar trebui, de asemenea, să se respingă orice acuzație referitoare la o absență a transparenței sau la o incoerență în motivarea deciziei, în acest sens.

Constatările Tribunalului

- 409 Conform explicațiilor oferite de Comisie, amenda aplicată reclamantei corespunde unui procent de 6 % din suma cifrelor de afaceri realizate în 1990 de reclamantă, respectiv de Prat Carton (procent de 9% reținut la întâlnirea întreprinderilor „lideri”, redus cu o treime datorită atitudinii reclamantei considerate a fi cooperantă). Chiar dacă într-un astfel de caz este de dorit ca decizia să conțină o motivare mai amplă a metodei de calcul aplicate, se cuvine, pentru motivele deja enunțate (a se vedea considerentele 351-353 de mai sus), să se respingă argumentul reclamantei întemeiat pe o încălcare a articolului 190 din tratat.
- 410 Ar trebui să se amintească în continuare (a se vedea considerentul 250 de mai sus) că a fost demonstrată de către Comisie participarea Prat Carton la coluziunea privind prețurile și la coluziunea privind timpii de oprire, în cursul perioadei iunie 1990 – februarie 1991. În schimb, s-a reținut faptul că nu a fost demonstrată suficient de către Comisie participarea Prat Carton la o coluziune privind cotele de piață, în cursul aceleiași perioade și nici participarea sa, între jumătatea anului 1986 și luna iunie 1990, la unul din elementele constitutive ale încălcării descrise la articolul 1 din decizie.
- 411 Luând în considerare faptul că Prat Carton a participat numai la anumite elemente constitutive ale încălcării și pentru o durată mai limitată decât cea reținută de Comisie, este necesar să se procedeze la o reducere a cuantumului amenzii aplicate reclamantei.
- 412 În cazul de față, întrucât niciunul din celelalte motive invocate de reclamantă nu justifică o reducere a amenzii, Tribunalul, în exercițiul competenței sale de plină jurisdicție, va stabili cuantumul acestei amenzi la 14.000.000 ECU.

Cu privire la cheltuielile de judecată

413 În conformitate cu articolului 87 alineatul (3) din regulamentul de procedură, Tribunalul poate dispune asupra împărțirii cheltuielilor de judecată sau decide ca fiecare parte să suporte propriile cheltuieli de judecată, în cazul în care părțile cad în pretenții cu privire la unul, respectiv mai multe capete de acuzare. Acțiunea nefiind decât parțial admisă, Tribunalul va face o apreciere corectă a circumstanțelor cauzei hotărând că reclamanta își va suporta propriile cheltuieli de judecată, precum și jumătate din cheltuielile efectuate de către Comisie și că aceasta va suporta cealaltă jumătate din cheltuielile proprii.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (a treia cameră extinsă)

hotărăște:

- 1) **Anulează articolul 2 paragrafele 1 - 4 din Decizia 94/601/CE a Comisiei din 13 iulie 1994 referitoare la o procedură de aplicare a articolului 85 din Tratatul CE (IV/C/33.833 – Carton) în ceea ce o privește pe reclamantă, cu excepția următoarelor pasaje:**

„Întreprinderile menționate la articolul 1 pun capăt, de îndată, încălcărilor citate mai sus, în cazul în care acestea nu au făcut-o deja. Acestea se abțin pe viitor, în cadrul activităților lor din sectorul cartonului, de la orice acord sau practică concertată, care poate avea un obiect sau un efect identic sau similar, inclusiv orice schimb de informații comerciale:

- a) **prin care participanții ar fi informați direct sau indirect cu privire la producția, vânzările, registrele de comenzi, nivelurile de utilizare a mașinilor, prețurile de vânzare, costurile sau planurile de comercializare ale altor producători.**

Orice sistem de schimb de date generale la care acestea ar fi abonate, cum ar fi sistemul Fides sau succesorul său, va fi administrat în așa fel încât să excludă toate datele ce permit identificarea comportamentului anumitor producători.”

- 2) **Stabilește cuantumul amenzii aplicate reclamantei prin articolul 3 din Decizia 94/601 la 14.000.000 ECU.**
- 3) **Respinge acțiunea pentru celelalte capete de cerere.**
- 4) **Obligă reclamanta la suportarea propriilor cheltuieli de judecată și a jumătate din cheltuielile de judecată efectuate de Comisie.**

5) Obligă Comisia la suportarea a jumătate din cheltuielile de judecată proprii.

Vesterdorf

Briët

Lindh

Potocki

Cooke

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 14 mai 1998.

Grefier,

Președinte,

H. Jung

B. Vesterdorf